

בעזרת השם יתברך



מי שלומד בכל יום ארנ שלשת  
הלמודים האלו, בונה לעצמו

# בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עו'מי  
עו'למים ולנצח נצחים (אשר בחל).



למוד יומי

**ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא**  
**בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת**



פרשת שמות תשפ"ד





## היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

**כארא פארק**

4801 11th Ave,  
Brooklyn NY 11219  
347.760.5924

היכל הקודש

**קרית יואל**

8 Premishlan Way.  
Monroe NY 10950  
845.243.0563

היכל הקודש

**מאנסי**

32 Dolson Road  
Monsey NY 10952  
347.733.7551

היכל הקודש

**בני ברק**

רחוב ירושלים 2  
052.760.5715

היכל הקודש

**וויליאמסבורג**

27 Skillman Street  
Brooklyn NY 11205  
718.384.1652

היכל הקודש

**קרית יואל**

8 Hayes Ct.  
Monroe NY 10950  
845.467.5299

היכל הקודש

**בלומינגטאון**

24 Merriewold LN S  
Monroe NY 10950  
845.238.0804

היכל הקודש

**ירושלים**

רחוב רבי נחמן מברסלב 15  
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א  
רופט:

**קול ברסלב**

212.444.9191

**חיזוק פאר די אידישע שטוב**

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה  
היכל הקודש**

2623 State Route 52  
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 סמדר. ענבים דקין בהתחלתן לאתר שפרחו מיד; וכמה היא יפה. להקרקע לימכר כשהיא  
2 סמדר ולהקל באה בדי"א. מושמין אותה יבבה קרקע פזון שאכלה לולבי גפנים. והאשכולות  
3 נראה כהניתה הגפנים ויביר ויערין ולא פרח להיות הענבים גמורים והוא לולב וכן חזר  
4 בתנאים אבל אכלה פנים. בתאנה או בוטר בענבים שזון כפול חלקן יהיו כפירות גמורים

5 רואין אותן כו': לנגזין מן העידית. אותה שומא  
6 ששמו ב"ד מלא או בקרקע יבבה קרקע במלאה  
7 או במאתים מן העידית ששנבקה; ולא תיבא. 1  
8 והיא מיטב של נזק דקאמר ר' ישמעאל וקשיא  
9 לן כפי אכלה כחשה משלם שמינה והרצה רב  
10 אידו כזון שאכלה בו הדמוציא מחבריו עליו  
11 הראהו ובחשה הוא ומשלם אלא מאי מיטב  
12 דנזק דקאמר ר' ישמעאל לאו בספיקא מידר  
13 והיך אותה ערוגה שאכלה ישלם כפי מה  
14 שהיהה ראויה להטיב ולהשביח לקמיה; כי  
15 תיבא דסליק. בימות הקציר: קמדר. לאחר  
16 שפרחו הענבים מיד ולולבין קודם שפרחו: כידר  
17 ותי. והסוף קמדר ערוגה מושגת: כחש נזק  
18 לכות מן התשלומין מה שבישבוש הענבים  
19 בפנים אם יעמדו עד שר הביצור שתמיר ויזקם  
20 לחלוף הנפץ: אפי אפר קסייפי וקסייפי ומאי  
21 תנא דתייש לבחש נזקא ר"ש. דשמענא ליה  
22 בדוכתא אחריית: שופיה להצבעה. אלקא נזקין  
23 מן התשלומין כפי מה שעתידה להכחיש: נבי  
24 תיה. בדמי וקלות קמירי ומנכה לו מה שהבעל  
25 עתיד ליטן בשכר המעידית וזק האשה שהיא  
26 נזקקה ומצטרפת עכשיו יותר ממשל לה חיה וכו'  
27 הוא משלם לאשה שזוהו ויצר ונזקא נזקא כהיל  
28 ומדמי וקלות שהוא נתון לבעל מבזין שכר כהיל  
29 נבי. מונות. שהיא עירף להוסף על מנות  
30 אשתו במי קושיה והשתא אין קושי אלקא  
31 מנכין. מה שהיא עתיד להוציא: דקלא פיראיה  
32 חשבו הוא מאד וישום כפי עגמה.  
מסאני

1 אכלה סמדר ר' יהושע אמר רואין אותן ענבים עומדות ליבצר. ואפילו אם  
2 נתקלקל המשפיר משלם ענבים העומדות ליבצר דוקא סמדר וענבים  
3 פעמים שאילו מתקלקלים ואילו ניגולים לפיכך אין נידוין במשפיר דוקא הבתאה ורילה  
4 להתקלקל כולה יחד ובחזו מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרזון ובתבאה ונולה  
5 אכלה סמדר רבי יהושע אמר רואין אותן כפאילו הן  
6 ענבים עומדות ליבצר והכ"א רואין פמה היתה יפה  
7 וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אמר משום  
8 רבי שמעון כד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחזרו  
9 תאנים אכל אכלה פנים או בוטר רואין אותן כפאילו  
10 ענבים עומדות ליבצר קתני מיתה והכ"א רואין אותן  
11 פמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני ביששים  
12 אלא מאי אית לך לומר ביששים ה"נ ביששים אמר  
13 אפי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר'  
14 יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתנאי מיטב  
15 שדרו ומיטב פרמו שלם מיטב שדרו של נזק ומיטב  
16 פרמו של נזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא  
17 הפרובו אלא לנכות לנגזין מן העידית וק"ו להקדש  
18 ולא תימא פרב אידו פר אבין דאמר רב אידו פר  
19 אבין כזון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעין  
20 אי בחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים  
21 שמינה במיטב דאיבא השתא דהכי לא אמרינן מאי  
22 טעמא הדמוציא מחבריו עליו הראיה אלא במיטב  
23 דלקמיה ומאי ניהו כי תיבא דסליק אמר מר ר"ש בן  
24 יהודה אומר משום ר"ש פמה דברים אמורים שאכלה  
25 לולבי גפנים ויחזרו תאנים הא סמדר רואין אותן  
26 כפאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פנים  
27 או בוטר רואין אותן כפאילו ענבים עומדות

1 סמדר ר' יהושע אמר רואין אותן ענבים עומדות ליבצר. ואפילו אם  
2 נתקלקל המשפיר משלם ענבים העומדות ליבצר דוקא סמדר וענבים  
3 פעמים שאילו מתקלקלים ואילו ניגולים לפיכך אין נידוין במשפיר דוקא הבתאה ורילה  
4 להתקלקל כולה יחד ובחזו מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרזון ובתבאה ונולה  
5 אכלה סמדר רבי יהושע אמר רואין אותן כפאילו הן  
6 ענבים עומדות ליבצר והכ"א רואין פמה היתה יפה  
7 וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אמר משום  
8 רבי שמעון כד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחזרו  
9 תאנים אכל אכלה פנים או בוטר רואין אותן כפאילו  
10 ענבים עומדות ליבצר קתני מיתה והכ"א רואין אותן  
11 פמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני ביששים  
12 אלא מאי אית לך לומר ביששים ה"נ ביששים אמר  
13 אפי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר'  
14 יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתנאי מיטב  
15 שדרו ומיטב פרמו שלם מיטב שדרו של נזק ומיטב  
16 פרמו של נזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא  
17 הפרובו אלא לנכות לנגזין מן העידית וק"ו להקדש  
18 ולא תימא פרב אידו פר אבין דאמר רב אידו פר  
19 אבין כזון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעין  
20 אי בחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים  
21 שמינה במיטב דאיבא השתא דהכי לא אמרינן מאי  
22 טעמא הדמוציא מחבריו עליו הראיה אלא במיטב  
23 דלקמיה ומאי ניהו כי תיבא דסליק אמר מר ר"ש בן  
24 יהודה אומר משום ר"ש פמה דברים אמורים שאכלה  
25 לולבי גפנים ויחזרו תאנים הא סמדר רואין אותן  
26 כפאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פנים  
27 או בוטר רואין אותן כפאילו ענבים עומדות

24 ליבצר הא סמדר רואין אותן פמה היא יפה וכמה היתה יפה אמר רבינא כידר ותיב כד"א  
25 בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחזרו תאנים אכל אכלה סמדר פגין או בוטר רואין אותן כפאילו  
26 ענבים עומדות ליבצר או הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איבא ביניהו כחש גופנא  
27 ולא מסיימי אפי אמר מסיימי ומסיימי מאן תנא דתייש לבחש גופנא ר"ש בן יהודה היא  
28 דתנאי ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונם אינו משלם את הצער מפני ששופה  
29 להצטרפת תחת בעלה אמרו לו אינו דומה לבעלת כרזון לבעלת אלא אפי הני תנאי  
30 ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתנאי  
31 רבי יוסי אומר נבי היה בן עזאי אומר נבי מוזנות מ"ד נבי היה כ"ש נבי מוזנות ומ"ד נבי  
32 מוזנות אבל נבי היה לא דאמר ליה אתתא דירי פקוהא היא ולא מבקעיא היה רב פפא ורב  
33 הגויא בריה דרב יהושע עבד עורבא פותיה דר"ע ביששים לישא אתרנא רב פפא ורב הונא  
34 ונביה דרב יהושע שמו דקלא אב קמינא דארעא והלכתא דארעא דרב פפא ורב הונא בריה  
35 דרב יהושע בקרא דארמאה והלכתא פותיה דרש גלותא בקרא פסקאה ויערא  
הוה

דקתה חיש לבחש נזקא מדקתי קהאונס נתן את הצער ומפקה פטור ומדפרטין מפתה אלקא חיש לבחש נזקא. ותיב  
הוה

1 סמדר ר' יהושע אמר רואין אותן ענבים עומדות ליבצר. ואפילו אם  
2 נתקלקל המשפיר משלם ענבים העומדות ליבצר דוקא סמדר וענבים  
3 פעמים שאילו מתקלקלים ואילו ניגולים לפיכך אין נידוין במשפיר דוקא הבתאה ורילה  
4 להתקלקל כולה יחד ובחזו מודה ר' יהושע או כרבי יוסי הגלילי או כרזון ובתבאה ונולה  
5 אכלה סמדר רבי יהושע אמר רואין אותן כפאילו הן  
6 ענבים עומדות ליבצר והכ"א רואין פמה היתה יפה  
7 וכמה היא יפה רבי שמעון בן יהודה אמר משום  
8 רבי שמעון כד"א בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחזרו  
9 תאנים אכל אכלה פנים או בוטר רואין אותן כפאילו  
10 ענבים עומדות ליבצר קתני מיתה והכ"א רואין אותן  
11 פמה היתה יפה וכמה היא יפה ולא קתני ביששים  
12 אלא מאי אית לך לומר ביששים ה"נ ביששים אמר  
13 אפי ר' יוסי הגלילי ור' ישמעאל אמרו דבר אחד ר'  
14 יוסי הגלילי הא דאמרן רבי ישמעאל דתנאי מיטב  
15 שדרו ומיטב פרמו שלם מיטב שדרו של נזק ומיטב  
16 פרמו של נזק דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר לא בא  
17 הפרובו אלא לנכות לנגזין מן העידית וק"ו להקדש  
18 ולא תימא פרב אידו פר אבין דאמר רב אידו פר  
19 אבין כזון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעין  
20 אי בחושה הואי אי שמינה הואי דאמר קום שלים  
21 שמינה במיטב דאיבא השתא דהכי לא אמרינן מאי  
22 טעמא הדמוציא מחבריו עליו הראיה אלא במיטב  
23 דלקמיה ומאי ניהו כי תיבא דסליק אמר מר ר"ש בן  
24 יהודה אומר משום ר"ש פמה דברים אמורים שאכלה  
25 לולבי גפנים ויחזרו תאנים הא סמדר רואין אותן  
26 כפאילו ענבים עומדות ליבצר אימא סיפא אכלה פנים  
27 או בוטר רואין אותן כפאילו ענבים עומדות

28 ליבצר הא סמדר רואין אותן פמה היא יפה וכמה היתה יפה אמר רבינא כידר ותיב כד"א  
29 בזמן שאכלה לולבי גפנים ויחזרו תאנים אכל אכלה סמדר פגין או בוטר רואין אותן כפאילו  
30 ענבים עומדות ליבצר או הכי ר"ש בן יהודה היינו רבי יהושע איבא ביניהו כחש גופנא  
31 ולא מסיימי אפי אמר מסיימי ומסיימי מאן תנא דתייש לבחש גופנא ר"ש בן יהודה היא  
32 דתנאי ר"ש בן יהודה אומר משום ר"ש בן מנסיא אונם אינו משלם את הצער מפני ששופה  
33 להצטרפת תחת בעלה אמרו לו אינו דומה לבעלת כרזון לבעלת אלא אפי הני תנאי  
34 ור"ש בן יהודה אמרו דבר אחד רבי שמעון בן יהודה הא דאמרן הני תנאי מאי היא דתנאי  
35 רבי יוסי אומר נבי היה בן עזאי אומר נבי מוזנות מ"ד נבי היה כ"ש נבי מוזנות ומ"ד נבי  
36 מוזנות אבל נבי היה לא דאמר ליה אתתא דירי פקוהא היא ולא מבקעיא היה רב פפא ורב  
37 הגויא בריה דרב יהושע עבד עורבא פותיה דר"ע ביששים לישא אתרנא רב פפא ורב הונא  
38 ונביה דרב יהושע שמו דקלא אב קמינא דארעא והלכתא דארעא דרב פפא ורב הונא בריה  
39 דרב יהושע בקרא דארמאה והלכתא פותיה דרש גלותא בקרא פסקאה ויערא  
הוה

1 הנה סיים מסאני אובכמי. משמע שלא היו רגילים במנגעלים שחורין וכן משמע בסדר המעיות  
2 אלו (תענית וכו'). דאָמאַר אַנדערבי אַתא הווא נבָרָא דסיים מסאני אובכמי ולא  
3 רמי חטיב בדי שלא יכירו בו שהוא יודור וימיה דבפי' דבינה' (טו. טז) תגן אין משלחין  
4 מנגעל לכן בדיט מפני שצריך ביצת הניד' לחשוריה משמע שלא היו נעלים אלא שחור  
5 ואומר ר"ח דבמגעל ודאי היה שחור אָבֵל  
6 הרצועות היה לכתוב ומסאני אובכמי הרקא  
7 והמקטת מענית היינו המנגעל והרצועת הכל  
8 היה שחור והיינו דאמרין בפרק ג' סורר  
9 (מתירין דף ע"ה ושם) בשעת השמך אפי' לשני  
10 ערקא דמסאני אסור שהרצועות היו משנות  
11 משל נכרים אבילות דאליעור היה כנה שהיה  
12 לבוש שחורים ומתקשה שחורים והיה רוצה  
13 שאפי' הרצועות היו שחורים שלא יקראו  
14 כלל צד לכתובת מפני שהתקף של יודשלים:  
15 **פְּתִיחָא** ר' יאשיהו ולא תקמה לו בו. בסוף מי שהיה  
16 רשע (כתובות דף ע"ה. ושם) מפרש בו שיהיה  
17 דאפילו ר"מ לא קאמר אלא בשני לקוחות דאם  
18 איתא נדחת רוח עקרה ממקום אבני לה למעבד  
19 אבָל בלוקא אהד אפילו ר"מ מודה וא"ת דבפ'  
20 תניקין (גיטין נ"ח. ושם) גבי לקוח מן האיש הרב  
21 ולקוח מן האשה מקחו שכל אָמֵר רב לא שנו אלא  
22 דלא לן חוק תגי' אלא בשטר קנה ואלקח מן  
23 האיש חוד' ולקוח האשה קאי כדבמה שפסאני  
24 ואורי' שיש לחלוק בין הקבה בשטר עצמו של  
25 בעל לקבה שטר בפני עצמו ועוד אומר ר"י  
26 דאפילו בשטר של בעל איירי הקם אלא שהקבה  
27 שהיא עממה לכתב לקוחות אבָל תקמה לו  
28 דהקא היינו שמקלה שעבוד כתובתה שיש לה  
29 על שדה זו וכן משמע לשון התמה כלומר  
30 שנתרצת במקשה אבָל תקמה לו והי' אלוה' ענין  
31 משי"ץ פ"י שדעמא דרב והם דבשטר קונה  
32 משום סד'ל' אחריות טעה סופר הוא ותי' כאלו  
33 קבל עליה אחריות אבָל אם פרש בא אחריות  
34 לא אה' אפי' בשטר שמומלל דאמר עד שהתחבב  
35 לו אחריות משום דקסבר אחריות לאו טעה  
36 סופר רוח פלגייה בהכי בפ"ק דבבא מציעא ורף  
37 (ד.) דשמואל אבָל תרי' אהד בהדיא שעבוד צריך  
38 לימלך ורב פני אָמֵר נתם נמצא שאינו שלו רב  
39 אמר יש לו מעות ויש לו שבח ומשמע דפשיטא  
40 ליה דאפי' לא פירש לו את השבח קאמר רב דש

1 **הנה סיים מסאני אובכמי.** מנהג אבליים מופיא. בתקרים כבוסר בענינים דמי מופיא. אינו כלום  
2 לימכר עבשה ומה הוה תמי'. לאמר ונתן בששים. עם הפרקע והדבל בכלל שהקונה פרקע  
3 בפריותה ונתן ענינו קצת בשבח של אחר וכן דין רב. מעשה עברה פסק הלכתא. כלומר  
4 לימרו לתלמידים שהלכה כר"ש הלכה פוסקה לדורות. לא התקפו לו. שדה המיוחדת  
5 לכתובה אבדה כתובתה. ולא מצית לומר נחת  
6 רוח עשיתי לבגילי דאיכ' ונה' לה למעבד  
7 לראשון אלא ודאי מנרה ומקראי נפרי בי דתי.  
8 שומר הפרט שמתנהג היה לעשות כל בני  
9 הבקעה בנורח אחר זה גדישו תוד גדישו ומנעין  
10 שומר ובהדיא אפי' רבי מודה. **מתני'** המביא  
11 את העצים תיב. דאי לאו אחרון קמא לא עביד  
12 מדיה. **גמ'** צבתא. צבת טעמיש. ויזא. ציצתא  
13 סלחא

1 **הנה סיים מסאני אובכמי.** מנהג אבליים מופיא. בתקרים כבוסר בענינים דמי מופיא. אינו כלום  
2 לימכר עבשה ומה הוה תמי'. לאמר ונתן בששים. עם הפרקע והדבל בכלל שהקונה פרקע  
3 בפריותה ונתן ענינו קצת בשבח של אחר וכן דין רב. מעשה עברה פסק הלכתא. כלומר  
4 לימרו לתלמידים שהלכה כר"ש הלכה פוסקה לדורות. לא התקפו לו. שדה המיוחדת  
5 לכתובה אבדה כתובתה. ולא מצית לומר נחת  
6 רוח עשיתי לבגילי דאיכ' ונה' לה למעבד  
7 לראשון אלא ודאי מנרה ומקראי נפרי בי דתי.  
8 שומר הפרט שמתנהג היה לעשות כל בני  
9 הבקעה בנורח אחר זה גדישו תוד גדישו ומנעין  
10 שומר ובהדיא אפי' רבי מודה. **מתני'** המביא  
11 את העצים תיב. דאי לאו אחרון קמא לא עביד  
12 מדיה. **גמ'** צבתא. צבת טעמיש. ויזא. ציצתא  
13 סלחא

14 **וּפְּסַק** הלכה ברש דאמר אבָל פירות גמורין כי. פ"י ר"ח דמקא פשיטא לן בפרק נערה כהנתוהו (דף נא. ושם) דכל העלם לגנוח כגוה דמי לעגן בעל חוב דלא קריה ליה איניג  
15 דפלוגתא לעגן שבועה בפרק שבות דרזינין (שבתות דף נט. ושם) בעגבים העומדים ליכרז' אין כבצרות דמיין א' לא: **למגריש** בתוך שדה חבירו וכו'. אמרינן דלמיתניא או  
16 למסתקא דלא כרבי או לאשמועין דאפילו רבי מודה בהא כדמפרש בגמרא.  
17 הרוח בולן פטורין. פ"י דברח מנהיג איירי כדמשמע בגמ' דסתם לימי ברוח מנהיג מופרין. גלה דבריתא וליני' בורח ורוח מטיעת ואי ברוח שאין מנהיג הא לא  
18 יהיה ליה לאסמי' ארעתיה ואי בתין דמתלבה ברוח מנהיג יתחייב האחרון של הנתן עצים (ואורו) דבכל דוכתי שבחין שמתחייב לעגן אש בשבול לחוק ברוח מנהיג בטן אבנ  
19 וכסניו משאלי שבתין רואש גזו ונפלו ברוח מנהיג וחזיקי ובחפץ קמת חבירו בפני החליקה המטא ליה ברוח מנהיג ואין לחלק משום דבתנודו אין מופרש אלא חלכת האש בעלמא ע"י רוח  
20 מנהיג אבָל כן מופרש רואש ואין שם אש צריא ביה דפומעי את הפערה והיא בפ' (דף טז) אמר נחלת כמה דרביכי ליה משמע עמאי אוקלא איני' שמתנהגת בטלטלו עמאי  
21 עמאי ואולא אי הא דרבה לתחלפות ע"י גרודו של חרש המטלטה היה המוסר לו חייב הכא נמי יהיה נחלתו חייב איני' שמוחשי' ליבוי ויל' ולכתו הרוח דמתיני' קאי אבא אור  
22 וליבה ודחיקא ותי' ליבה וליבתה הרוח כברייתא דגין וכן משמע לישנא דכוין וכוין אבאן בליבוי' כדי ללבות לו ברוח בפני עצמו כדי ללבות כמו שאפרש בגמ' ובתנן דחק לפרש וליבתה  
23 הרוח היינו ליבה וליבתו הרוח אלא נראה לפרש וליבתו הרוח היינו שליבתה הרוח בפני עצמה ברוח שאין מצויה וליבה וליבתה הרוח בגמ' בין מצויה בין אין מצויה ובגון שקודם ליבוי  
24 כבר בא הרוח שלפניה לבסוף ארוח הרוח שיתנה דטאמר שאב כבר כך לי שאינו מצויה במצויה הן משמע מתוך חירושו של כאב שמתיר' בגון שליבה ברוח מנהיג וליבתו הרוח ברוח  
25 שאינה מצויה מכלל דמעיני' א' ס'ד שמעיני' קאי א' הרוח שלכסוף ליבה וכן משמע בירושלמי דמתניתין איירי' ברוח שאינה מצויה דגרסינן הקם ליבתו הרוח בולן פטורין תמן אמרינן  
26 ברוח של אנטים אבָל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב' ר' יוחנן ור' ל' תרויהו אמרי' אפי' ברוח שהעולם מתנהג בו שפעמים הוא בא ופעמים אין בא:

14 **וּפְּסַק** הלכה ברש דאמר אבָל פירות גמורין כי. פ"י ר"ח דמקא פשיטא לן בפרק נערה כהנתוהו (דף נא. ושם) דכל העלם לגנוח כגוה דמי לעגן בעל חוב דלא קריה ליה איניג  
15 דפלוגתא לעגן שבועה בפרק שבות דרזינין (שבתות דף נט. ושם) בעגבים העומדים ליכרז' אין כבצרות דמיין א' לא: **למגריש** בתוך שדה חבירו וכו'. אמרינן דלמיתניא או  
16 למסתקא דלא כרבי או לאשמועין דאפילו רבי מודה בהא כדמפרש בגמרא.  
17 הרוח בולן פטורין. פ"י דברח מנהיג איירי כדמשמע בגמ' דסתם לימי ברוח מנהיג מופרין. גלה דבריתא וליני' בורח ורוח מטיעת ואי ברוח שאין מנהיג הא לא  
18 יהיה ליה לאסמי' ארעתיה ואי בתין דמתלבה ברוח מנהיג יתחייב האחרון של הנתן עצים (ואורו) דבכל דוכתי שבחין שמתחייב לעגן אש בשבול לחוק ברוח מנהיג בטן אבנ  
19 וכסניו משאלי שבתין רואש גזו ונפלו ברוח מנהיג וחזיקי ובחפץ קמת חבירו בפני החליקה המטא ליה ברוח מנהיג ואין לחלק משום דבתנודו אין מופרש אלא חלכת האש בעלמא ע"י רוח  
20 מנהיג אבָל כן מופרש רואש ואין שם אש צריא ביה דפומעי את הפערה והיא בפ' (דף טז) אמר נחלת כמה דרביכי ליה משמע עמאי אוקלא איני' שמתנהגת בטלטלו עמאי  
21 עמאי ואולא אי הא דרבה לתחלפות ע"י גרודו של חרש המטלטה היה המוסר לו חייב הכא נמי יהיה נחלתו חייב איני' שמוחשי' ליבוי ויל' ולכתו הרוח דמתיני' קאי אבא אור  
22 וליבה ודחיקא ותי' ליבה וליבתה הרוח כברייתא דגין וכן משמע לישנא דכוין וכוין אבאן בליבוי' כדי ללבות לו ברוח בפני עצמו כדי ללבות כמו שאפרש בגמ' ובתנן דחק לפרש וליבתה  
23 הרוח היינו ליבה וליבתו הרוח אלא נראה לפרש וליבתו הרוח היינו שליבתה הרוח בפני עצמה ברוח שאין מצויה וליבה וליבתה הרוח בגמ' בין מצויה בין אין מצויה ובגון שקודם ליבוי  
24 כבר בא הרוח שלפניה לבסוף ארוח הרוח שיתנה דטאמר שאב כבר כך לי שאינו מצויה במצויה הן משמע מתוך חירושו של כאב שמתיר' בגון שליבה ברוח מנהיג וליבתו הרוח ברוח  
25 שאינה מצויה מכלל דמעיני' א' ס'ד שמעיני' קאי א' הרוח שלכסוף ליבה וכן משמע בירושלמי דמתניתין איירי' ברוח שאינה מצויה דגרסינן הקם ליבתו הרוח בולן פטורין תמן אמרינן  
26 ברוח של אנטים אבָל ברוח שהעולם מתנהג בו חייב' ר' יוחנן ור' ל' תרויהו אמרי' אפי' ברוח שהעולם מתנהג בו שפעמים הוא בא ופעמים אין בא:

ליבה

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34

מלש. עיצם דקום. ניהי. כשאדם מדרב מנגעע שפתיו ורוח ורוא: ליהוּ מוידה. דחייב  
משהו. וברוח מצייה אפי' שרדחין מסייעו כשהוא מניח המבואה ברכת שקורין  
מלי: אפי' אחר. דלא אחיי איהו ענין בליה ביה מצויה. כשמתחיל ללבות לא היתה  
הרוח נושבת בחזקה לא היה מבעיר סביב ובאתה רוח שאינה מצויה ולבתו המליקה ולא  
סליק אדעתא הוא אבל זוהר לענין שבת סביב ליה  
ברוח מצויה ולקביה אפי' שרדחין מצויה צמויה. לשון  
אשתאא צמייתא (שבת דף סו.) צמייתא כלומר  
שלא נפח ממש אלא בשמיקה כדרך החממים  
בשמימתו; ודיו דאין לו ליבוי כללי. מלאכה  
מחשבת. תחסיקה ממשבתו דניחא ליה ברוח  
מסייעתה. **מתני'** א עשה. לחכה ירו'  
ותחלקל: **גמ'** דשבתא אש גביהו. אי בני אדם  
מזדריין כהן דלכך עומדין הלכך איכא למימר  
זה פשטי: אבל גדיש כו'. דאיכא למימר אנט  
היה ירו' (ל'י'י'י'). פלוגתא דרבנן הוה דתני בתאי פירקא  
(ד' א): כל בעלי קומה. אף בעלי חיים ואילנות  
נירו. חרישה שלא נורה. כסחוק שרף באיננס  
לחכה בשאר דבריה: הוה אמיתא מה ששדתי.  
הבואת קאמר קרא ולא קרעע ממש להכי כתב  
קמה בהדיא דהשקא אתרבי שדה לגופה של  
קרקע הכי ורסיקן כולי האי נמי לאין חסין.  
כלומר להכל חסושים הצדקים שקודמים  
לפרוענות: מביבא הוא. שלא יראו קרעו  
העמידה לבא דכתבי כו'.

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34

**ליבוי'** ולכתה הרוח אם יש בליבוי כדי ללבות חייב ואם לאו פטור. בשאין ברוח פטור עצמו  
כדי ללבות מירי דאי כשיש בו כדי ללבות אפילו כשש בליבוי המלכה כדי ללבות  
לקמה יתייבי דבלאו אידו נמי היה חולק ומוקא אלא ודאי בשאין ברוח כדי ללבות מירי ולכן  
כשש בליבוי כדי ללבות חייב המלכה כי הוא עשה הכל דתנה ליה כמו הו' יבול והו' אינו  
יבול: חייבי אינו יבול: מסייע שאין בו משש בקרק  
המזדחיע נשבת ד' צצ. משום שאין בליבוי כדי  
ללבות אפי' שם ברוח אם כדי ללבות פטור  
דלא יתייבי משום איש אלא אם כן עשה כל כך  
כפני עצמו בלא סיוע הרוח או דבר אחר שיוכל  
לחייק ברוח מצויה אחר גמר המעשה שלו דכדי  
משמע המכריע את העברה שפניו עצמו נשקח  
את העברה שיכול לחייק ברוח מצויה ולכן כאן  
פטור דבלאו ליבוי לא היתה יבולת לחייק  
והליבוי הדיני גמר עשייתה לא עשה המלכה  
כפני עצמו ופרך אמאי פטור ליהי' כשששה  
הליבוי ע"י סיוע הרוח כאילו נשאה כפני עצמו  
כמו שכתב שבת דחייב הרוח מסייעת  
כעושה כפני עצמו ומטיני אפי' הקא כבאי  
עסקין כהן שליפה מצד אחר שבענין זה אין  
דךך הרבנות לשיעור ולכן בי מתימרי שפתייע  
בליבוי הרוח פטור דלא הוה היה לאסוקי  
אדעתיה שיצטרף ליבוי הרוח עם בליבוי רלא  
שכיח שתיצטרף ולא דויל להודיע כתר יותר  
כמורה דכתיב ר' פי' ודני: וכי לפרש כהן  
שליפה מצד אחר שאין בליבוי ללבות כל  
המזדחי רלא ברוח אלא צד אחד דמזדחי ליבוי  
הוא וצד אחר ליבוי הרוח ואם לא היתה  
המזדחי המלכה כי אם מצד אחד הוה חולק  
ובכה ממתת שיהו מוטע וממתת שנתאשתי  
מתבחרת: יתד מתנגלת האש ומוקף ולא דמי  
השתא ללוהה ורוח מסייעתו שוליפה לא  
סייע הרוח כלום.

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34

**ליבוי'** ולכתה הרוח אם יש בליבוי כדי ללבות חייב ואם לאו פטור. בשאין ברוח פטור עצמו  
כדי ללבות מירי דאי כשיש בו כדי ללבות אפילו כשש בליבוי המלכה כדי ללבות  
לקמה יתייבי דבלאו אידו נמי היה חולק ומוקא אלא ודאי בשאין ברוח כדי ללבות מירי ולכן  
כשש בליבוי כדי ללבות חייב המלכה כי הוא עשה הכל דתנה ליה כמו הו' יבול והו' אינו  
יבול: חייבי אינו יבול: מסייע שאין בו משש בקרק  
המזדחיע נשבת ד' צצ. משום שאין בליבוי כדי  
ללבות אפי' שם ברוח אם כדי ללבות פטור  
דלא יתייבי משום איש אלא אם כן עשה כל כך  
כפני עצמו בלא סיוע הרוח או דבר אחר שיוכל  
לחייק ברוח מצויה אחר גמר המעשה שלו דכדי  
משמע המכריע את העברה שפניו עצמו נשקח  
את העברה שיכול לחייק ברוח מצויה ולכן כאן  
פטור דבלאו ליבוי לא היתה יבולת לחייק  
והליבוי הדיני גמר עשייתה לא עשה המלכה  
כפני עצמו ופרך אמאי פטור ליהי' כשששה  
הליבוי ע"י סיוע הרוח כאילו נשאה כפני עצמו  
כמו שכתב שבת דחייב הרוח מסייעת  
כעושה כפני עצמו ומטיני אפי' הקא כבאי  
עסקין כהן שליפה מצד אחר שבענין זה אין  
דךך הרבנות לשיעור ולכן בי מתימרי שפתייע  
בליבוי הרוח פטור דלא הוה היה לאסוקי  
אדעתיה שיצטרף ליבוי הרוח עם בליבוי רלא  
שכיח שתיצטרף ולא דויל להודיע כתר יותר  
כמורה דכתיב ר' פי' ודני: וכי לפרש כהן  
שליפה מצד אחר שאין בליבוי ללבות כל  
המזדחי רלא ברוח אלא צד אחד דמזדחי ליבוי  
הוא וצד אחר ליבוי הרוח ואם לא היתה  
המזדחי המלכה כי אם מצד אחד הוה חולק  
ובכה ממתת שיהו מוטע וממתת שנתאשתי  
מתבחרת: יתד מתנגלת האש ומוקף ולא דמי  
השתא ללוהה ורוח מסייעתו שוליפה לא  
סייע הרוח כלום.

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34

**העברה: גמ'** אמר רבא למה לי דכתב רחמנא קוצים גדיש קמה ושהו צריכי דאי פתב  
רחמנא קוצים ה"א קוצים הוא דחייב רחמנא משום דשכיח אש גביהו ושכיח דפשע אבל  
גדיש דלא שכיח אש גביהו ולא שכיח דפשע אימא לא ואי פתב רחמנא גדיש הוה  
אמנא גדיש חייב רחמנא משום דהפקס מרובה הוא אבל קוצים דהפקס מוטע אימא לא  
קמה למה לי מה קמה כגלו אף כי בנולי ול' והיה דמחייב אנוקא כמון באש קמה  
למה לי לרבות כל בעלי רגל ורגלן לרבות כל בעלי קומה כמא להו נפקא להו מאו  
הקמה ורבי והיה או מביעי ליה לחלק ורגלן לחלק כמא להו נפקא להו מאו השהו ורבי  
והיה אידי דכתב רחמנא או הקמה פתב או השהו שדה למה לי לאחיי לחכה ירו'  
וסכסכה אגנו ולכתוב רחמנא שדה ולא פני הנך צריכא דאי פתב רחמנא שדה הוה  
אמינא מה שפשדה אין מדי אחרנא לא קמ"ל אר"ש פר רחמני א"י וינתן אין פורענות  
גאה לעולם אלא כמון שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שגאמר  
כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש ויצאה כמון שקוצים מצוין לה ואינה מתחלת אלא  
מן הצדיקים תחלה שגאמר וגאבל גדיש ואבל גדיש לא נאמר אלא וגאבל גדיש שגאבל  
גדיש פרי: האני רב יוסף מאי דכתיב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר פינן  
שניתן רשות למשחותו אינו מבחין בין צדיקים לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים  
תחלה שגאמר והביתו מופך צדיק ורשע פרי רב יוסף כולי האי נמי לאין חסין א"ל  
אפי' מביבא הוא ולגביהו דכתיב כי מפני הערע האספ הצדיק אמר רב והיה אמר רב  
לעולם

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34

**רב.** אש אמר כי אמרין זוהר ורוח מסייעתו דמי מילי לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשנערם לירות הרוח המסייעתו נמי מלאכת מחשבת ולכן חייב בקרבות וריהו זו אבל  
עושה מעשה של ירה כפי עצמו לא אפרי (וזהו) לכך רבא לא מוקר מבעיר אלא גורם התחלה לא חיובה אלא מבעיר ולא גורם (אמא) העברה ע"י הרוח מסייעתו ולכן חייב  
הא קרמא לענין דאש ככל שאר בקרבות דכיל קרמא בנקוז פטור מר רב רב אש דפריך גבי רבא לא יתפרי (כיב דף כו. ושם) מאי שאן מוזהר רוח מסייעתו מצי קרבי רבא אש רבא  
דקום לענין חיוב תריקה חשיב גירי דיליה וצריך להרחיק ואפי' ר יוסי כמו תריקה סולם מהשורף חשיב גירי דיליה לענין תריקה אפי' ר חשיב ליה התם אלא קרמא דפטור  
מתשלומין מימ אסור וצריך להרחיק וכן היצא מתחת הפטיש דחשיב מוקי משום דניחא ליה לדחול ומכה בכל כל כך שארז גמר כתיב: וכן ברוח מצויה וכך כפי כרוב אש רבא  
למעמד שמכה כל כך בכל עש שמזיק בבח אדם לבדו ברוח רוח דאם כן רוח חיי' לא גבי נוקן דאש אלא גבי נוקן דקום. **רבא** וקרמא בנקוז. מותר כך נראה דאם שנים הביאו  
עצים וזר וגם ליבוי שפדן ואם בכל אחר כדי ללבות פטור ותימה הוא:

**לרבות** כל בעלי קומה. כהנא פירש כל ב"ח אצל בדרשולמו משמע דמריב אילנות וכל דבר המחובר והכי אימא התם א' מה הגדיש מיוחד שהוא תלוש מן התקעה אף כל שהוא תלוש  
מן התקעה ח"ל או התקעה.



1 דגו ג' קראי למעלה ו' ולא גרסינו תרי: מבני גמרא שלחו ליה. לא בצרך אנא ללמוד להקב  
 2 כמזו שלשלו ד' ומאי ולא אבה: דעבר לשם שמים. כיון דאבא איסורא בני אנשי ערלמא:  
 3 **מתני'** דרך הרבים. יו' אמות מעגלות דדגלי מדבר: ולפינן במבכת שבת (ר' גמ') **גמ'**  
 4 **תנא** דיןן קאי חשיב מלמעלה למטה שש אמות או' חמש אמות או' ר' אמות פטור. דסל'  
 5 ועד גע' בבבלי ותנא ברא השחיב מלמטה  
 6 למעלה שתי אמות או' שלש אמות חייב. ר' 1  
 7 אמות פטור דסל' ועד ולא עד בבבלי ובכולן שיון 2  
 8 בר' אמות דפטור וקאי דידן עד ועד בבבלי 3  
 9 לתנא ברא עד ולא עד בבבלי ואלו ואפילו כדכל 4  
 10 קוצים. אפילו הייתה שורה שקופצת ולשון האור 5  
 11 מעל לגדר מלאך קוצים שנוח האש לבטר' בה 6  
 12 ודלגל פטור. לא שנו. דפטור. אלא בקולחת. א 6  
 13 שקולח חמור ועולה למעלה אכל נכפשת 7  
 14 שרירות משה אותה ובוכה לצדידי ומפסיק 8  
 15 השלחבת ודולגת לשון מורי. לישנא אחרתא 9  
 16 נכפפת אש נמוכה הולכת ונסרכת בעשבים 10  
 17 ובקטנים ששל בני קרקע הלכך אפילו עברה 11  
 18 דרך הר' רחב קמא תניב פנה דברים אמורים 19  
 19 דאם עברה דרך רהודי טטור: שלולית. לקמה 12  
 20 מפרש: ר"א. במתניתין ארייתא דלילא. יאור גבר 13  
 21 שדולין ממנו ומשקין שדות: מאן דאפי' נהי' 14  
 22 כפש' אפי' ו' לית ביה מיא. דהואיל ורחב וחי' 15  
 23 בדרך הרבים פסיקין לפאה. להניח פאה מקל 16  
 24 אחר ואחר: חמול. שדה כמאן ודשד כמאן וחמל 17  
 25 עומק באמנוע חיוב לתניח פאה מקל אחר ואחר. 18  
 26 דרך החיור. אריבע אמות: שלולין. מתקבצין בני 19  
 27 מן השקל של אריבע אמות (ד' דבר אחר לשון 20  
 28 שלל ומלכות (מבדור לא) דבר המסוקף; 21  
 29 ששולקת שלל לאפיה. שמשקין אותן ממנה 22  
 30 וכן עושין פירות.

באנו

22 **אמה** חייב ושמואל אמר מתני' בנכפפת אבל בקולחת אפי' כל שהוא פטור תנאי פנותיה  
 23 דרב בדיא בקולחת אבל בנכפפת ועצים מצויין לה אפילו לה מאה מיל חייב עקבר' נהר או'  
 24 שלולית שהם רחבים ח' אמות פטור: דרך הרבים: מאן תנא אמר רבא ר"א הוא דתנן רבי  
 25 אליעזר אומר שש עשרה אמות בדרך רה"ר (פטור): או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל  
 26 אמר ארייתא דלילא מ"ד נהר ממש אפי' ג' דליפא מיא ומ"ד ארייתא דלילא או אית ביה מיא  
 27 אין אבל לית ביה מיא לא תנן רחם ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית ודרך החיור ודרך  
 28 הרבים מאי שלולית אמר רב והודה אמר שמואל מקום שמי גשמים שוללין שם רב ביבי  
 29 אי"ו ויחנן אמת המים שמתחלקת שלל לאגפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שוללין שם כ'  
 30 אמת המים ומאן דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שוללין שם לא מפסיק דהנהו  
 באנו

ה"ג אלא למאן דאמר טמון באש תרתי קראי למה לי. אבל לא בעי דלקמה לי בכל  
 קראי חדו קרא אצטרף לכל תפוחו ממש כגאי נעשים לפי מדינה ויחלקה לרי'  
 הצילה שלא הניח לשרוף כדי שלא יתחייב בטמון ולרובן שהעיל את המזיק שלא נתייב  
 לשלם אבל תרי קראי למה לי דלמדי לאחלופי אפי' שאם לא יהו נעשים יהו נעשים  
 אלא למ"ד טמון באש קמפינא ליה מאי איבעי  
 ליה קראי אמר דף טמון וחדא מהנד קמפינא ליה  
 בשלמא למ"ד הני תרתי היינו דכתיב ולא אבה  
 דוד לשתותם אמר כיון דאיכא איסורא לא ניהא לי  
 אלא למ"ד טמון באש קא מבעיא ליה מכדי גמרא  
 הוא דשלחו ליה מאי לא אבה דוד לשתותם דלא  
 אמריהו משמיהו אמר פך מקובלני מביט דינו של  
 שמואל הרמתי כל המוסר עצמו למות על דברי  
 תורה אין אמרים דבר להקב משמנו ויפק אותם לה'  
 בשלמא למ"ד הני תרתי מושם דעבר לשם שמים  
 אלא למ"ד טמון פאש מאי ויפק אותם לה' דאיכא איסורא  
 משמא דגמרא: **מתני'** עברה גדר שהוא גבוה ר'  
 אמות או דרך הרבים או נהר פטור: **גמ'** והתניא  
 עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות חייב אמר רב  
 פפא תנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות  
 פטור חמש אמות פטור עד ארבע אמות פטור תנא  
 ברא מלמטה למעלה קא חשיב שתי אמות חייב  
 שלש אמות חייב עד ארבע אמות חייב אמר רבא  
 ר' אמות שאמרו דפטור אפילו בשדה קוצים אמר  
 רב פפא ומשפת קוצים ולמעלה ר' אמות אמר רב  
 ר' אמות אלא בקולחת אבל בנכפפת אפילו עד מאה

גדר שהוא גבוה ארבע אמות. בנקרא  
 מפרש ארבע אמות משפת קוצים  
 למעלה ונקרא לרי' דאריי' שאן גנדר ביה מן  
 השלחבת שאם היה גבוה יותר מאי אפולגי בין  
 קולחת לנכפפת מה לי זה ומה לי זה כיון שהגדר  
 גבוה מן השלחבת מה יוכלה לחזיק אלא ודאי  
 בשאינו גבוה מן השלחבת איירי מיהו שאינו צעז  
 הדליקה גבוהו מן הגדר איירי שאם היה גבוהו מן  
 הגדר מה מעליה שהגדר גבוה מן הקוצים תרי הוא  
 כאילו הייתה המידורה עד לגדר אלא שבעז  
 הדליקה שיש לגדר איירי או מוכיח מן הגדר  
 ועוד נראה דגבוה ר' אמות דקתני אפי' הדליקה  
 פאי' שהגדר גבוה מעזי' הדליקה ארבע אמות רב  
 קא ר' דחסיף בנפך שמשפת קוצים למעלה נמי  
 בעיקר ארבע אמות אבל פשיטא דמתניתין אפי' צעז  
 הדליקה קאי ולשון עבר לא שיק אם לא היה  
 הגדר גבוה מעזי' הדליקה אפי' שהשלחבת עולה  
 למעלה מן הגדר:  
**והתניא** עבר דרך כו'. אומר ר' ד' גרסי'  
 בבביתא עד ובמתניתין לא גרסינן  
 עד לא ניקח דלא שיק למפרך בכל דפשיטא  
 דבביתא מלמטה למעלה קא חשיב דבענין אחר  
 לא מפרש אלא עד ולא עד בבבלי דבכל מקום ר'  
 אמות למעלה מד' אמות ובמתניתין לא קתני עד  
 דבארבע אמות פטור אפילו קתני במתניתין עד  
 כנו בבביתא אין שיק להקשות דפשיטא  
 דמתניתין לא מפרשא אלא מלמעלה למטה  
 ובביתא לא מפרשא אלא מלמטה למעלה אבל  
 אומר פטור ובביתא קתני חייב ואי אי בשנתא אין עד  
 אמת ודקא כלא עד בבביתא מפרשא בעד ויל דכין דלא קתני עד לא כאן ולא כאן כטרא הוא  
 דכי היכי דרך מפרשא בעד תרי נמי מפרשא בעד.  
 מאי אהו אלא ויל גרס מאה מיל לא שיק גבוה ופי' הספדים דגרסי מאה מיל צ' דקאי אורך רהודי וראן תנא דתא  
 בסמוך מייתי משנה דדרך הרבים ואמרין עלה מאן תנא משמע דעד השקא לא איירי בה אפי' דבביתא דתנאי פנותיה גרס מיל דברוחת איירי ויל גבוהה בדרקתי ועצים מצויין לה  
 מימי שפיר אקמו תנאי פנותיה דבביתא מוקפה ומתניתין קולחת: דרך הרבים מאן תנא רב אליעזר היא. אמתניתין קאי ותיי סהם ואח"כ מחלקת:  
 דאמר גדר ממש כיון מיא. ואפי' דכרשות הרבים בעי טו' אמות הקא סיני בני' אמות מתוך שהגדר עומק ונב' ש' כן קרייהו מים ושעריהו בו תמי: **אלו'** מפסיקין לפאה  
 בו. כיון משפט פאה (פי' מ' גרס) מ' בסדר המשנה דרך החיור ואח"כ דרך הרבים ומפרש בירושלמי דמשום סיפא איצטרף למיתני דקתני הכל מפסיקין ולעצים אינו מפסיק לאילין  
 דקטיל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד וקאי וישב שם שביל החיור ושביל הרבים הקבוע בימות התקופה ובימות הגשמים והשקא שביל החיור איצטרף לכל אשמועין דאפי'  
 שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קבוע ודרך החיור אצטרף דסיד כיון שאין קבוע לא מפסיק אפי' שהוא רחב ושביל הרבים אצטרף דסיד אמתא דבשביל החיור הוא דבעיקר  
 קבוע בימות התקופה ובימות הגשמים אבל שביל הרבים אפי' שאין קבוע בימות הגשמים מפסיק קא משמע לך **שְׁמַחְתָּ לָהּ** שלל לאפיה. כשגולה האמה מתמלאת מים בורות שיחון  
 ומגרות ששכבותיה שמשקין בהם השחות:

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34  
35  
36  
37  
38  
39  
40  
41  
42  
43  
44  
45  
46  
47  
48  
49  
50  
51  
52  
53  
54  
55  
56  
57

1 **וְלִיתַּ** ליה לר"ש שיעורא. קסד הכל ליה הויק הדליקה ישלם אפילו אין ראוי לעבור **לא**  
 2 **יעמיד** אדם תנור ביתו בו. שכיבל לעבב עליו בעל העלייה אם הבית של אחר  
 3 והעלייה של אחר היה מעמידו לעלייה בעל הבית מעבב והקונטרס פירש לעגן בני העיר  
 4 שעובעב עליו ובמו שפירש דרתי דרתי ודמא דאינן מתגייתו דהתם בפרק אל תחפור (ב"ב  
 5 ע"ב) כ"א

6 **לְפָלוּג** וליתיני ביה. וא"ת השתא נמי קא  
 7 מלתיני בדידה במדליק בתוך שלו וירל  
 8 דריכי סיפא בתוך ביתו של חברו מדליק דאי  
 9 במדליק בתוך שלו אינן שדרן בני אדם לתנח  
 10 בבתיים היה פטור דהא קתני רישא וחכ"א אתו  
 11 משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין  
 12 משמע דאפילו מורגים וכלי גפר שדרן לתני  
 13 בגדיש לא משלם אלא גדיש אשר לבדו והשתא בכל  
 14 ענן שעמדי דברי רב כהנא פריך רבא עליה  
 15 שפיר דאם ר"ל רב כהנא מחלוקת בתוך שלו  
 16 ופליגי במורגין וכלי גפר דר"י מתיב הקמים  
 17 פטורין אבל במדליק בשל חברו אפילו רבנן  
 18 מחייבי אמרינן וכלי גפר אם כן שפיר פריך  
 19 דילמגו בדיקה בגדיש עמדה ביה דהא נמי לא  
 20 מיתוקטא אלא במדליק בשל חברו ואם ר"ל רב  
 21 כהנא מחלוקת במדליק בתוך שלו ופליגי אפילו  
 22 בתוך גדיש ורבנן פטרי אפי' ארנגין  
 23 כדמשיחתי מ"מ כשמישים אבל במדליק בתוך של  
 24 חברו ד"ה משלם כל מה שבתוכו אפילו ארנגין  
 25 נמי קאי דמשמע ד"ה משלם כל מה שבתוכו  
 26 לרבנן נמי לר"י הלכך פריך שפיר לפלוג וליתיני  
 27 בדידה דלשמעין אפי' ארנג בגדיש דאין דרכו  
 28 לתניני דרתי רבתיא טפי ועוד קיששה לשון המשנה  
 29 דקתני שדרן בני אדם לתני בתום דאפי' אין  
 30 דרך נמי מתיב רבנן במדליק בתוך של חברו.  
 31 **אֵלָא** אמר רבא בתרתי פליגי ופליגי במדליק  
 32 בתוך שלו בו. דר"י מחייב אפי' ארנג  
 33 בגדיש שאין דרך לתני מתקטט מודים הקמים  
 34 במדליק את הבירה דלכך נקט בירה שרופה  
 35 למעוא שתייבו רבנן אפי' ארנגין כמו ר"י ואי רבי  
 36 הדיח לא מחייב במדליק בתוך שלו אלא דוקא  
 37 במורגין קתן תליה לפלוג בדידה ולימא מודים  
 38 הקמים במדליק גדיש של חברו דתיבי במורגין  
 39 אלא דאזו מחייב ר"י במדליק בתוך שלו אפי'  
 40 בארנג בגדיש ורבנן לא מחייב אפי' במורגין  
 41 דקתני אינו משלם אלא גדיש של חטים בו ופליגי  
 42 נמי במדליק בתוך של חברו דר' יהודה מחייב  
 43 אפי' בארנג בגדיש ורבנן לא מחייב אלא  
 44 במורגין של תבירי שרופו לתני בגדיש אלא  
 45 ארנגי בבית שדרן לתני כל דקר בבתיים  
 46 ושמעיהו שי לפשר ד' יהודה לא פטר בשמט  
 47 כלל ורבא כתיב במדליק בתוך שלו פטרי כדמשיחתי  
 48 קרא כי תנא תבית אלו (ומשמע) דאיירי מדליק בתוך  
 49 שלו אבל במדליק בתוך של חברו מחייב בדרך  
 50 שדרבו להטמין דלא אשכחן דפטר ביה קרא טמון ובדכ"ר שאין דרכו פטרי מסכר' דלא אביגי ליה לאסוקי אדעמינה שיעני אדם ארנגי בגדיש

1 **באנני** כמו באננות (שמות כד) קושיי בלעז: **מתני'** **באנע** בית כור. אם יש לו חצי  
 2 בית כור לכל רוח פטור ובקולחת שדולתה וכדאוקטמא אבל בכפת בערת וחולכת כל  
 3 שעה אפילו עד מאה מיל חייב: **הכל לפי** חלוקתה. קסד ה"ק הכל ישלם כל כמה  
 4 שהדליק בין רחוק בין קרוב **גמ'** לא יעמיד בני העיר מעבכין עליו שלא תבער האש  
 5 בתקרה: **שעוריה**. טיח של סיד על התקרה והדומה  
 6 לו בספר עזרא נחמה ו' ותעובו א"ה ירושלם  
 7 עד החומה ויבדיל: **שפוחה** מחמר ואין  
 8 מעבירין בתוכה אש גדולה **לפי** גובה: **כשהאש**  
 9 בגובה ונזלה קופצת למקור: **מתני'** **אלא**  
 10 גדיש של חטין או גדיש של שעורין. אם חטין  
 11 חטין אם שעורין שעורין: **היה נדי** פפות לו בו  
 12 חייב. על הגדי דבעלי חיים נמי אתרבו מאו  
 13 הקמה ומשום דקם ליה בדרכה מיניה ליכא  
 14 למפסידה דאני תניב מיקה על העגב והדאיאל  
 15 ואפני פתו היה לו לברוח ופטור עליו מתיקה  
 16 ומתשכרמים אבל היה עבד כפפות לו פטור אפילו  
 17 על הגדי ועל הגדיש חייב מתיב מה על העבד  
 18 דכתיב נקם נקם (שמות כא) וקם ליה בדרכה  
 19 מיניה ואפי' לא התרו בו שאינו נהרג קאי קול  
 20 (מכותב ד' ל"ד) דתיבי פטות שונגן פטורין  
 21 ובגדי לא שני לו כין פפות לשאניו פפות ואידי  
 22 דקט עבד נקט בגדי ואיכא דארמרי בגדי נמי  
 23 דקאי נקט טמון פטור הדיה לו לברוח ותיב  
 24 קאמר היה עבד כפפות לו או גדי סמוך לו פטור  
 25 ואנ"ג דקטש בשילוק פ' שני (ב"ב) שורו כמנמו  
 26 דאם גחלה נחלה עליו ונשרף חייב הקם הוא  
 27 ודתיב על גבי שור בלא היה לו לשור לרשות  
 28 אבל כהא היה לו לברוח: **גמ'** בתוך של חברו.  
 29 אין לו רשות ורתי מתאבד בניהם: **מדליק את**  
 30 הבירה. בתוך של חברו בלא אפי"ה חייב טעם  
 31 משום ודרנן בני אדם לתני בתום בבתיים אבל  
 32 גדיש לא: **בדידה**. בגדיש ולשמעין אפי' שאין  
 33 דרך להטמין בו חייב הואיל והדליק לתוך של  
 34 חברו וב"ש בירה: **בתתי** פליגי (פליגי במדליק  
 35 בתוך שלו בו. ופטרי רבנן אפילו כלים שדרבן  
 36 באשטמין בגדיש דהא גזירת הכתוב הוא דשמך  
 37 כל פטור ר' יהודה מחייב אטמון ובכלים ל"ש  
 38 אטמון שאין דרך להטמין ול"ש אטון שדרבן  
 39 להטמין: **בבירה**. מגיל גדול: מורגין. קרישים  
 40 וקובינים וכו' תיחות ודשיב בתן את התבואה  
 41 ד"ה

1 **שהיה** בתוכו אלא אמר רבא בתרתי פליגי פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך שלו  
 2 **בכירו דר'** מחייב אטמון באש ורבנן סברי לא מחייב סברי לא מחייב **פליגי** נמי במדליק בשל חברו דר'  
 3 **סבר** משלם כל מה שבתוכו אפילו ארנגין ורבנן סברי פליגי כלים שבתוך להטמין בגדיש פגון  
 4 מורגין וכלי גפר הוא דמשלם כלים שאין דרך להטמין בגדיש אי משלם תנו רבנן במדליק  
 5 **את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר'** אומר משלם כל מה שהיה בתוכו והקמים אומרים אינו  
 6 משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין ורואין מקום כלים פאילו הוא מלא תבואה  
 7 **במה**

8 **במה**



1 **במה** דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך של חברו אבל במדליק בתוך  
 2 של חברו משלם כל מה שבחובו. כלומר בכדי שדרכו נזק מדינתו בלך אצל  
 3 ארנך בגדיש לא מחייבי רבנן אע"פ שדקדקו בכל דמי הלעיל שהיא משלם כל מה שבחובו  
 4 לרבנן כמו לר' יהודה דמי מילי דיבא דקמתי מודים או חיבא דקמתי דכרי הכל אצל תבא  
 5 והוא דברים אמורים קמתי ורבנן מילתייהו מפרשי  
 6 בלא אמילתא דכרי והדיח קמתי

7 **שאינו** משלם אלא דמי שעורים. במדליק  
 8 בתוך שלו איירי דאי במדליק בתוך  
 9 של חברו שערין והגדיש חטיף קמח לא ישלם  
 10 חטיף כיון דחזי ליהו כסמךו דמזמי ליהו דמי לנותן  
 11 דיער דתב לאשה ופשעה בו משמע דהדינן מדליק  
 12 בתוך שלו והלכה בתוך של חברו.

13 **לרבי** יהודה המניח על נזק עמו כחב. כל  
 14 לרבנן נמי דיה מצי למימר דיעשו תקנה  
 15 בכירה בכל דבר ובגדיש מרובין אלא רבנא  
 16 אשמועי דלרבי יהודה אפי' ארנך בגדיש עשו  
 17 תקנת גזלו

18 **עשו** תקנת גזל במסור או לא. כתב רב אלפס  
 19 כגון שיש עדים שמסור ואיכר דמזנו ואין  
 20 יודעין עמו חזק וכל חזק דקמנא לסקולא ובשם  
 21 רב האי גאון פרוב שישבע וישול מחצה של חזק  
 22 דקמנא ויחלקו ואין נראה לר' יוחנן כלל משלם  
 23 חזקו ותר מפרש דרך בעיא כשתמסור מכחיש  
 24 את המסור וימצי ונגזל שבמעותו גזלוהו מכחיש  
 25 אצל אם המסור עצמו אינו זדוק יושבע נזקו  
 26 כמה תפסיד ושול לר' ריבא דרך בעיא אשכח  
 27 אין המסור יודע חזקתו והקנת גזל באשכח אשכח  
 28 המכשיר יודע כמה תפסיד תיזק דמכעי ליה  
 29 במקסור אי עשו תקנתא או לא.

30 **מי** מניח איניש מרנגינתא בכספתא או לא. אפילו  
 31 יש עדים שהיה בו מרנגינתא מבעיא ליה  
 32 דשקא לא אבעי ליה לאסוקי ארעיהו להאי ולא  
 33 אמרנן מאי תהי לא דמי דאדוקיה כיון דלא רוביל  
 34 איניש לאמרו כלל ולא דמי לדער כלל וללעיל  
 35 דאבעי ליה לאסוקי ארעא עפי דפעמיש שאמר  
 36 כן דריא שאם תהיה יודעת שהוא של דתב לא  
 37 היתה שומרתו ולא דמי נמי לארנך בגדיש  
 38 דרוביל עפי דמנתי מרנגינתא בכספתא ואין לפרש  
 39 דלעגנן שבעה מקצא ליה אי עשו תקנת גזל  
 40 וינא נאמן לומר שהיה בו מרנגינתא דאיכ מה הנה  
 41 אמר לרב איש לאו היינו מתני מה ענין זה  
 42 למשנתיה

43 **מה** בין גזלן לחסן. מלישנא דקרא אין חילוק  
 44 ביניהם והקא קבעי מה בין גזלן דרבנן  
 45 לחסן דרבנן דמנאי בפ' זה מדר' (סנהדרין דף טז)  
 46 וחסיופ עליהם הגולמים והחמקנים ומפרש גזלן

47 לא יחייב דמי ובמציאת דרש שוטה קטן בדומיו ליה דקאן דהין פסול מן התורה אלא משום דרבי שלום:  
 48 **חמסן** חזק דמי. וכשלא אמר רעה אני בדומיך אצל מן התורה אינו פסול  
 49 אלא דיבא אצל דהיב דמי אצל דיבא דהיב דמי שרע אע"י דלא אמר רעה אני עפ' שערב על לאו דלא תמודד ראי אמר'  
 50 כולל דמי משמע לזה והנחיא דסוף מבילתין (דף קט) דמצינא מן חמסין בו והדך דאפילו חיבא דמצינא כאלו נטל מן חמסין  
 51 דקרא היינו גזלן דלא יחייב דמי ואח' בין דתמסן דהיב דמי פסול מדרבנן איכ' כי אמר' בפ' שנים או תחון (כ"מ ד' ו) חס דלא אמר'  
 52 כרשונו ניקא מינו חמסין בו ומשי מורה ואומר דמי קדיבנא מי מן תירין כפר אם הוא מעבד תפרקין כידו ורעה ליפטר כרמיס בעל כרשו  
 53 מדרבנן אבתי ניקא מינו דחשיד כ' ר'ל דמי' בגזלן דארוחתיא אין לחוביח שלא יתא חשד אשבועתו ועוד דתמסן דרבנן קשר הוא  
 54 (סנהדרין ד' טז) ואפילו אם הוא יודע שנעשה חמסן בענין זה שמא לא ראו חמסיס לפסולו ככר וגם לא להכריזו אלא דוקא כי שקול  
 55 פרך ניקא מינו חמסין בו אע"י דתא דמי קלן גזלן דרבנן בעי תכחוק ואינו נפסל עד אחר תכחוקו כל עקר. לא הביא דברי ר' תנא  
 56 אין ה' מקשה כיון שפטר עצמו במה שענין נגבדו או נאברדו ואינו משלם דמים אלא לפי שאינו רוצה לישבע ואם היה פוטר  
 57 מורה ואומר בו כי הוא פוטר מן השבעה שפטר בו קמא כיון מן הנה משלם דמים אלא לפי שמיעבד בשערותו כיון דלוקיח  
 58 חמי' אמונא:

1 ליה שלם מה שבחובו. רבא מתרין לה לטעמיה בכלים שדרכן להטמין בגדיש: אלא  
 2 דמי' גדיש. אם הכעירו כעל השדך דלא קביל עליה אלא נטירתא דגדיש חטיף וחיפן  
 3 בשעוריהו אע"פ שנתון לו רשות לחסין אינו משלם אלא שערין דאמר ליה לא ראיתי  
 4 אלא שערין לפיכך לא נודתיי ביה כל כר: מאי יתך לך גבי דאמקמתי. גדיים שפרשו

5 או השלכתו לים לא דמי למשאל מקום  
 6 לתבירו להגדיש שערין והגדיש חטיף דאקמן  
 7 לעיל אינו משלם אלא דמי שערין דקמבעד לא  
 8 מוזק כתיבא הוא אלא פושע כדכתיב כי תצא  
 9 אש מעצמה מפי המורה: פשעה ב' לא כי שמרתו  
 10 כדרך השומרים ואבר' (ברבנא) מתנייהו ליה.  
 11 משמיה דרבא אמריתה ליה: עורין וחיפן בחיפן:  
 12 נתון לו רשות להגדיש שערין ולא חטיף: פשעית  
 13 מילתא לר' יהודה. אליבא דר' יהודה דמתני'  
 14 עשו תקנת גזל באש. כי היכי דתקנו רבנן  
 15 לגזול לישבע כמה גזלו וישול דתנן במקפת  
 16 שבעות דף מה' אלו נשבעין ונטולין השכיר:  
 17 והגזלן כל מה תקנו באש שישבע מה חטולין:  
 18 אליבא דר"ל לא דיינינן דינא דגרימי. בפרק  
 19 הגזל ומאכל (לפני דף ק"ח): בכספתא. ארנך  
 20 שמתניו בו בכספי: עשה ששומרך אותו  
 21 לכלי קמתי

15 **בשערין** שערין וחיפן בחמין אינו משלם אלא דמי שערין בלבד אלמא אמר ליה נטורחא  
 16 דשערי קבילי עלי תבא נמי אמרה ליה נטורחא דדחבא לא קבילי עלי אמר רב שמעית  
 17 מילתא לר' יהודה ולא ידענא מאי היא אמר שמואל ולא ידע אבא מאי שמעי ליה  
 18 לר' יהודה דמתייב על נזק ממון באש עשו תקנת גזל באשועי אמימר עשו תקנת  
 19 גזל במסור או לא אליבא דמ"ד לא דיינינן דינא דגרמי לא תבעי לך דמסירות נמי  
 20 לא דיינינן אלא פי תבעי לך אליבא דמ"ד דיינינן דינא דגרמי עשו תקנת גזל במסור  
 21 דמשתבע ושקול או לא תיקו שהוא גברא דבמש פשעה דתכריה שרייה בגברא אתא  
 22 מריה ואמר ליה ותיי הוה לי בגנהו ותייב רב אש' וקא מעיין ביה פי האי גזמנא אמר'  
 23 א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא דרבא ואמר' ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי לאו היינו  
 24 מתניתין דתנן וגודים חמסיס לר' יהודה במדליק את הבדיה שמשלם כל מה שבתוכו  
 25 שפן דרך בני אדם להניח בבתיים אמר ליה אי דקא טעיין וחי' תבא נמי תבא (במאי  
 26 עסקינן) דקא טעיין מרנגינתא מאי מי מניח איניש מרנגינתא בכספתא או לא תיקו א"ל  
 27 רב יומר לרב אשי מעיין פסא דכספא בבירה מאי אמר ליה חוונא אי איניש אמר' הוא  
 28 דאית ליה פסא דכספא או נמי איניש מרנגינתא הוא דמפקדי איניש גביה משתבע ושקול  
 29 ואי לא לאו כל כמנייהו א"ל רב אדא בריה דרב אמי' לרב אשי מה בין גזלן לחמסן  
 30 א"ל חמסן ריב דמי גזלן לא ריב דמי א"ל רב אדא ריב דמי חמסן קריית ליה והאיכא רב  
 31 הונא תלזתו ורבין וביניה וביני לא קשיא רב דאמר רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני:  
 32 מתני'

**פסולת** כסוכה ומקבוי. תימה דהנה ליה למימר יעטע כדאמר' בריש מסכת סוכה (דף ב.) מקבוי דרמנן תני תתקא ר"ל משום דכשי למימר כסוכה נקט לשון פסולת אי נמי לפי שהיה צריך להאריך בלשון ולומר יבכה ויעטע החזור וידליק דלמעט כמו שהיא מודלקת לא טני כדאמרין בפ' מזה מוליך' (שבת דף כב.) דהלילה בפנים ודו"קא בחי' לא עשה ולא כולם והקא נמי לא שאנא

**הדרן עלך הכונס**

**מרוצה.** מי קתני אין בין בר. משמע הקא דיכא דתני אין לא שיער למימר תנא ושירי והקשה הריי טאורליניש מהא דתנן בפ"ק המעלה (ד' ט.) ושם ד"ה און אין בין דגרים לגבות אלא שהגרים תיבב באריותון גבות אינו תיבב באריותון ואבתיי תא איבא בהנהק באה מן המעשר ותר שהיא דבר שבחובה אין באה גלגל מן החולין דרתנן בתורתא (מטות ד' סא) ר"ל דהקא כל בא לשנת כל בין שיער ותרבה חלוקה זה מזה אלא בא לומר שאין יחייב הקאה הוה יוטר מנהו אלא אחריה אבל לענין כל האחר זו זה שיון וכן אין בין שבת ליום הכפורים לא איריי לכל דברים שביניהם נגזר איסור אבילה וכן אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש כלבר לא איריי בחומר שביניהם כגון לאו מיתקא אלא בדרך הקסור או מותר לעשות כהן יעדי ר"ל דתנן משנה דמיתנן שניהו במסכת סוטים (פ"א מטא) גבי עולת העוף ועולה בין גזר בין נהגה אין באה מן המעשר כיון דאין בה אבילה אדם קודרשי כספריי ע"ש תפשי ר"ל אבילת ושמתת שמחה שיש בה אבילה יצאו שולת שאין עמקון אבילה ואין לתאריך באן יותר

**מרוצה**

קתני תנא ושירי. לשון ראשון דמייתי סיעתא אל גבי למימר דשירי דסבר ההוא לישנא דרין וכוון קתני מרובה אין לומר שירי כמו באין בין וכן משמע הלשון דקאמר ללשמה בתריי מי קתני אין בין מרוצה קתני למשמע שתהלה תהי כסוד מרובהו דהו כמו אין בין ואית תמאי שירי דהאי שירי ר"ל דשירי טענת גנב באבידה דרדשי לשקן רבי יוחנן דמשלם פלל ואי טעין טענת גנב כפקודון לא משלם ארבעה חמשה כעטב ומכר הכי נמי טעין טענת גנב באבידה ועוד משלם שותף עונב מחבירו ושותפיו עונבו לא משלם ארבעה חמשה כדאמר לקמן בפרקין ו' ע"ט) ועוד שי מקשרים אין לחוש הקא אם אינו משירי כי אם דבר אחר כיון דאל נחת למתניא אלא דליגן לן שיש ריבוי בפלל מתארכע וחמשה יצאו' קרקעות כו'. וזאת כיון דאמעטיי משבויעה כדאמרין בפרק תובב' בימי ד' הו) תיפוק ליה דאין כהם פלל כטעין טענת גנב דלא משלם אלא בשבועה כדאמרין לקמן בשבועה דתקיסין ר' טוב' וזקוק תקבסין שיש להם אחרייהו ע"ט תקבסין כו' לישבע עליהן ונידה לפי מאי דתוספתין לקמן האי כל ריבוי חוב מולא כתיב דהי פריטי גבי כסף וכלים ו'ל דכפל ושבועה הכל אחר נידא דליכא אחר קרא לתרוייהו וזאת וניביה בפרקע דכתיב שייכא ר"ל במשיגי גבול א"ר ממוחבר לקרקע פי החיה דיי נפגים טענות וטוען שנגנבו לו ח' ונמנא עונבם ונשבעו ע"מ: **יצאו'** שיערות. ואם תאמר למה לי קרא למעט מכפל ותא אפי' אבדו בידים לא משלם קן למאן דלא דאין דניא דקרימי ואפי' מאן דמאן לא הוה אלא מדרבנן כדבשרטיי בסי' ו' והפדוה ר' גר. ר"ה ונחור) ר"ל דאי איתיה לשרר בעיז הויי לתחזור (משלם) סלקא דעתך דכשמוחזיר (משלם) (מוחזיר) הכפל עמ' רערעו

**מתני' זין. אשטעצ'ילי: גמ' למעלה מעשרים אמה. לא הוה לא אינשי ולא מפרסם נישא ואנן לפרטומי נוסא בענין**

**הדרן עלך הכונס**

**מרוצה.** אין העונב אחר העונב כו'. דכתיב ונגזב מכות האיש ולא מכות העונב **גמ'** כמותו טענת גנב. גנב כה ונגזב ודרשיקן לקמן בשמעתין דרזיבו רחמנא בפילא אם נשבע והנזא שקר. לא קתני. ואלא תני ר' יהו' בשווע טענת גנב אם טבח ומכר בו קתני אין בין. דרזי דוקא ולא שירי מדיה קתני. קצת דברים שוו מרוצה על זו ושירי. שהוקשו לקרקעות. דכתיב והתחללתם אותם וגו' ויראם כהו' אין נוסף פסויו. אלא גורמין לגבות ממון.

**מתני' זין שניא** מתחת הפטיש והזיק חייב גמול שהיה טעון פשתון ועבר ברשות הרבים וגנבם פשתו לתוך התנות ודלקו בגרו של תניני והרליק את הבירה פעל גמול חייב הניח תניני גרו מבחויח התניני חייב רבי יהודה אמר בגר הנזפה פטור: **גמ'** אמר רבינא משמיה דרבא ש"מ מדרבי יהודה גר הנזפה מצוה להניחה בתוך עשרה דאי סלקא דעתך למעלה מעשרה אמאי אמר ר' יהודה גר הנזפה פטור לימא ליה הנה היה לאנתוה למעלה מנגמול ורובבו אלא לאו ש"מ מצוה להניחה בתוך עשרה אמרי לא יעולם לא אמר קה' אפי' למעלה מעשרה מאי אבירת אבעי לך לאנתוה למעלה מנגמול ורובבו פון דבמנחה קא עסיק כוליי האי לא אמרתוה רבון אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום גר הנזפה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כספוקה וכמכוי:

**הדרן עלך הכונס**

**מרוצה** מדת תשלומי כפל מפרת תשלומי ארבעה וחמשה שפרת תשלומי כפל נהוגת בין בדרך שיש בו רוח חיים ובין בדרך שאין בו רוח חיים ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נהוגת אלא בשור ושה בלבד שצאמר פי' ונגזב איש שור או שה ומכחו או מכרו וגו' אין העונב אחר העונב משלם תשלומי כפל ולא הפוכה אחר העונב משלם תשלומי ארבעה וחמשה: **גמ'** ואילו מדת תשלומי כפל נהוגת בכל גנב בין כמותו טענת גנב ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נהוגת אלא בגנב בלבד לא קתני מסייע ליה לרבי חייא בר אבא דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הווען טענת גנב כפקודון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה איבא דאמרי לימא מסייע ליה לרבי חייא בר אבא דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הווען טענת גנב כפקודון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה כו' קתני אין בין מרוצה תני תנא ושירי: שפרת תשלומי כפל נהוגת כו'. מנה"מ דה"ר על כל דבר פשע קלל על שור על חמור על שה ועל שלמה פטר על כל אבידה חור וכלל פלל ופטר וכלל אי אתה דין אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המוטלמל וגופו כמון אף כל דבר המוטלמל וגופו כמון יצאו קרקעות שאינן מוטלמלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שמוטלמלין אין גופן כמון יצא הקדש רעהו כתוב אי מה הפרט מפורש דבר שגבלתו כמטמא כמנע וכמשא אף כל דבר שגבלתו כמטמא כמנע וכמשא אכל עופות יצאו ומי מצית אמתה הכי והיא שלמה כתוב אמרי אנו כבעלי חיים כבעלי חיים דבר שגבלתו כמטמא כמנע וכמשא אין דבר שאין נכלתו כמטמא כמנע וכמשא לא

דחא

דלא משלם אלא בשבועה כדאמרין לקמן בשבועה דתקיסין ר' טוב' וזקוק תקבסין שיש להם אחרייהו ע"ט תקבסין כו' לישבע עליהן ונידה לפי מאי דתוספתין לקמן האי כל ריבוי חוב מולא כתיב דהי פריטי גבי כסף וכלים ו'ל דכפל ושבועה הכל אחר נידא דליכא אחר קרא לתרוייהו וזאת וניביה בפרקע דכתיב שייכא ר"ל במשיגי גבול א"ר ממוחבר לקרקע פי החיה דיי נפגים טענות וטוען שנגנבו לו ח' ונמנא עונבם ונשבעו ע"מ: **יצאו'** שיערות. ואם תאמר למה לי קרא למעט מכפל ותא אפי' אבדו בידים לא משלם קן למאן דלא דאין דניא דקרימי ואפי' מאן דמאן לא הוה אלא מדרבנן כדבשרטיי בסי' ו' והפדוה ר' גר. ר"ה ונחור) ר"ל דאי איתיה לשרר בעיז הויי לתחזור (משלם) סלקא דעתך דכשמוחזיר (משלם) (מוחזיר) הכפל עמ' רערעו

דחא

# בבא קמא. מרובה – פרק שביעי דף סג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – שטיינזולץ" תוספות

**רעוה** אמר רחמנא. ולא הקדש תימה לרי' ומאי איצטריך רעוה למעוטי הקדש מפכל כסותן טענת נגב הוא ליכא שבתהה בקדש ולמסקנא דנפיק כפל בשבתה מחד חד א"ש ואת דרשקון נפקאון בפרקין (ו' ע"ג) הקדש הקדש מונעב מביית האיש ולא מביית הקדש ויל דהקום נמי לא מאיש קדריש דגבי הקדש נמי שיקי אישון אלא משום דכתיב (שמות טו) וה' איש מלקחיה אלא משום דבכל דבר שותהו אוהו זכר שיקי איש ואשת על לשון נקבה כגון אשה אל אחרתה בקרסיה (שם כו) אלא התם ד"פ מביית איש שיקי בה רעוה דכתיב ולא מביית הקדש ואגב דגבי נגב איצטריך לנגעט האי לישנא למירדש ולא מביית הנגב נקט ליה נמי לעגן הקדש.

**דְּהָא** כל ד' וחד ופרט בכל ע' דמייא ו' נכתוב ליה אכל עופות לא א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא ו' נכתוב רחמנא אי קתב רחמנא שור הוה אמנא קרב לגבי מונבא אין שאין קרב לגבי מונבא לא ואי קתב רחמנא חמור הוה אמנא קדוש בכבורה אין שאין קדוש בכבורה לא אמנא ו' נכתוב רחמנא שור וחמור שה למיה לי ש"מ לאתניי עופות ואימא לאתניי עופות טהורים דומיא דשה דמממא נקדים אביית הבליעה אכל עופות טמאים דלית בהו טומאה דלא מממאי נקדים אביית הבליעה אכל קרי ריבויא הוא וכל הוה קדוש בל ריבויא הוה והא גבי מעשר דכתיב וכל זקן דרשינו ליה בכלל ופרט דתיב' ונתת הכסף בכל אשר תאנה נפשך בכל בכרך ובצאון ובין ובשכר פרט ובכל אשר תשאוף נפשך חור וכלל כלל ופרט וכלל או אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע אמריי' בכלל קלא כל ריבויא הוא ואיבעית אימא כל קלא הוא מיהו כל דהקא ריבויא הוא מקדי כתיב מעוקרא כלל ופרט וכלל דכתיב פי ותן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשמור דהר וכלל ואי סלקא דעתך הוא על כל דבר פשע נמי וכלל ופרט הוא דאתא נכתוב רחמנא תני פריי גבי האודן כעין על כל דבר פשע למה לי הני פריי גבי האודן וכלל ופרט על כל דבר פשע למה לי הני פריי ריבויא הוא השתא דאתמר כל ריבויא כל הני ש"מ ריבויא הוא השתא דאתמר כל ריבויא כל הני פריי למה לי חר למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שטרות שלמה למעוטי דבר שאינו מסיים על כל אבדיה כקד' חייא בר אבא דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן המוציא מענת נגב נאכריה

דהא כל ד' וחד ופרט נפשיה דרשינו ליה. כלומר היכא דאיכא פריי ימירי כל ד' וחד מרבי כעין דריה וחד דרשינו כוליה בתי' דודי וליהי כעין הפרט שלמה לרבות בעלי חיים שאין וביטולן וממא כדאמר לקון ברומי' דבי חוקיה שור שור בין המצא לחמצא ב' שיד' במחו בין המצא לחמצא אלקא כל ד' וחד באפי נפשיה מדרשי' א"כ. דבעין הפרט בכל ע' דרשינו הוא דמייא ו' נכתוב ליה את המני פריי דבעלי חיים ומרבי כעין הפרט כל שבלתו מטמאה ומדכתב פריי ימירי תנם עגן לרבות שאר בעלי חיים: קדוש בכבורה. כעין שור ושה הוא דמתרבי מכעין הפרט החמור דדמי ליה בחלת ע' דרין בעלי חיים ובכבורה ונבלתו מטמאה אכל עבי ואיל' דלא דמי ליה אלא בחתי' לא לוכי' קתב שור דאם איש עגן לו תורה וקתב לשאנו קדוש בכבורה דדמי מיהת בחתי' לפרטי' ביח ונבלתו מטמאה ולעולם עופות לא: ד' איכ' כתוב רחמנא שור וחמור שה למיה לי לאתניי עופות: ואימא טהורין. דדמי לפרטא קתב דיש טומאה בנבלתה קתב לשטא בביית הבליעה: אכל עופות טמאים לא. דלית בהו טומאה כדאיתא בחזקין (ו' ק) וכל תהא נבלת עוף קטא מטמא בגדים אביית הבליעה חיל' נבלת טהור' לא יאכל לשלמה: א"כ מי שאיסורו משום כל האוכל ונבילה וטריפה: ו' שאין איסורו משום כל האוכל ונבילה וטריפה: אלא משום כל האוכל כטא: פרי מפרי. מוקד וגפן מחרצן למעוטי מוס ועלה ובמיהן ופטריות: גידולי קרקע. למעוטי דגים: סבדי כתיב. בראש הפרשה כלל ופרט בי יתן איש ודרשינו ליה כפי הפרק הויקב לעגן שבעות ומיטן למעוטי דאין נשבען אלא על כעין הפרט שמטלטל וגופו מנוף: ואי ס"ד האי על כל דבר פשע. דאתא לעגן כפי הבליעה בכלל ופרט אתא ולא מתרבי' לכפל אלא כעין הפרט לתבניתה ולפי פריי בקרא קמא ולדרוש כל ד' באפי נפשיה כדאמרתי דהא בקרא קמא נמי כפיילא בכלל ופרט וריבויא הוא ורובא כפיילא דקרא בקרא ריבויא הוא ולעגן כפל ולא דרשינו כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ביה כלל ופרט לעגן שבעות הוא דאתא דכתיב בתריה ויקרב כפל הבית וגו': שלמה. יש לה סימנים בדאמרין באלו מצאות (בי' ד' כו) מה שלמה מיתדת שיש לה סימנים כו': למעוטי דבר שאינו מסיים.

הייחז ממעט עופות טמאים משבועה אלא ע"כ אם התמעט ממפל אי נכנסו טמאין ונודו אי הוה פתיב ליה היתם אל הוה דרשינו ליה בני כפל אלא גבי שבועה אלא פשיטאן לן דנהו קראי קיימי אבפל ושבועה ו'ל כסה או כלים איצטריך לכדורשינן בשבועות מה כלים שנים בר וקא דרשינו ליה בפ' הויקב (שם) כלכלי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דורשינן מיעט קרקעות ונבדים ושטרות מקרא דמי יתן אכל השתא דכתיב על כל דבר פשע איחתי' ליה חקא או כלים למה ליה ענינ' ולפי מה שפירשתי דכפל ושבועה ולא אחר כי היכי דרשינו לעגן שבועה מה כלים שנים הכי נמי לעגן כפל וכן לא דרשמטין דבר שאינו מסיים תוי בין לעגן שבועה בין לעגן כפל ואפי' אלא כל ריבויא. אינ' ובברייתא דרש' ליה כלל ופרט וכלל לא משום דרשי' לקראי הכי אלא משום טעמי' מרבינן כל דבר הפטלטל וגופו מנוף ופי' שורשיה זו שגדנה כנקרא נקט בעגן ו' ל' למעוטי קרקעות. משותף וקא ליה למעוטי ברישא דדמי טפי למעוטי בדוכאוב לקון בפ' בתרא (ו' ק) ולדאמן דרשי' ריבוי' ומיעוטי' לא הוה ממעט אלא שטרות: וחד למעוטי עבדים. אינ' ולעילי' לפינון עבדים ומאחקשו לקרקעות הקא כיון דכתיב כל ריבויא קתב ליה חר מיטע באפי נפשיה

שיאונו מסיים. פריש חוקטניס דבר שאין לבעלים ימיון בו וקשה מה לי יש בו סימן מהו לי אין בו סימן ומפורש ר"כ כיון ההיא דנות בשבועות דרשינן (שביעה ד' מב) ויש ר"ה על אין שבעין אלא על דבר שבמדין שבמקלן ושבנפון לאפוקי ביה מלא כסתי' ק' וכסי מלא והלא אמר מה שהשתא אתה טעל אכל זה אמר על תתקון וזה אמר על היו חייב ומנא ליה הקרא אי לא משום דרשינן ששלמה וחד היינו כולין לפרש דבר המסיים כי ההיא דפרק הויקב (בי' ד' רו) מה נעל דבר המסיים בר לאפוקי רישון וחצי אלא וטו וכן אמרין לקון ר' (סו' יב) דרש דרשינא המצא דבר שיון מרוב בין המצא למצא למעוטי דבר שאינו מסיים היינו חצי רישון וחצי אלא ומעוט ליה מונבא דבר שבמדין ושבמקלן (שבמדין דמרצ' גבי חיוב שבועה תיפוק ליה ממשמעות דכי הוא זה ויש סקריים דגרסי' לקון לאותי' דבר שאינו מסיים ואין נראה מדתיבא וקא ס"ד למעוטי דאיצטריך דלא אתניי דאף על גב דרשמטין ליה לעגן טוען טענת נגב כפפל נגב עמוז מדתיבא חייא אלא למעוטי ר"ס ואף על פי שנשמעט מנגב עמוז פסקא היראשין אין למעט בכך פסקא האחרון עד שיגעט ככתוב בקראי דהא קרקעות עבדים ושטרות איצטריך למעוטי ולא לפינון מהודי'

1 והעדים מעדים אותו שאכלו. אכלו נקט לרבותא אף על פי שאבדו מן העולם פטור מן  
2 הפקדן בטענת אבד וסיפא נקט שנגבדו לרבותא דאיפ' שהוא בעין חייב כפל כיון  
3 שטוען טענת גנב: הו' אומר בטוען טענת גנב דבר הפקדון. דבא זה ולמד על זה: מנגב  
4 הגנב. דהגנב משמע המיוחד כמו העולה עולה האשונה (פסחים דף נח) הדרך המיוענת  
5 שצריך (חולין דף גא.).

6 והאריך (ב) הגנב לומר תיאר בר אבא. אע"ג  
7 דהאי דרש לרביה והאי למעשה אין  
8 לחוש דהכל לפי סברת הרשב"א  
כשהוא

באבדיה. מוצא אבדיה שטוען נגנבה הימני לאחר שמצאתיה. שאמר על כל אבדיה וגו'  
וכטוען טענת גנב מוקמין ליה להאי קרא ללקמן בשמעתין: תנן רחם. בהגזל עצינים משלם  
את הקרן. דאין כפל אלא טענת גנב הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. דרתיב  
(ויקרא ה) או מכל אשר ישבע עליו לשקר וגו' וחדו אשם גזולות ואינו כאן אלא על הודאת  
פיו דאע"פ דלא קמב כהדיא פרשה הודאית קמב  
דוקמא באשם גזל הני ברפשיט נשא התירויה את  
השאתם וגו' וחומש נמי אוני בלא אשם: טענת  
אבדיה. אבד הימנע שבועיה. לאחר ששבע  
לשקר כחוקתני משיבוע אנן בשיעור טענת גנב.  
כבעל הבית שטוען טענת גנב בפקדון זה  
כדתיב: ונגב מבית האיש וגו' הכתוב מדבר  
לקאמר דאם ימצא שהוא גנב ישלם שנים: או  
אינו אלא כנגב עצמו. כבעל הבית אמת טען  
והמצא הגנב שגנבו. כשהוא אומר אם לא ימצא  
הגנב. ולקמיה מוקמין ליה כטוען טענת גנב  
בשומצא הוא כטעמו גנב הני אמר דהאי קרא  
דלעיל נמי כשומצא בעל הבית שקרן קאמר  
ולקמיה פרסין תרי קראי למה לן כנגב עצמו.  
מגיד הכתוב שגנב משלם כפל: או אינו אלא  
בטוען טענת גנב קאמר. דאם נמצא הוא גנב  
משלם כפל: ה"ג. כשהוא אומר אם לא ימצא  
הגנב דרי' טוען טענת גנב אמור הא מה אמר  
מקיים כח: אם לא ימצא כמו שאמר. שטוען  
נגנבה כדתיב: ונגב מבית האיש. אלא הוא  
עצמו גנבו. ונקרב בעל הבית לומר דהוא כבר  
נשבע בדבר שלא שלח דהוה מה כתיב אריוו על  
כל דבר פשע וגו' וישלם שנים: ופסא'. דהאי  
ונקרב בעל הבית לשבועה קאמר. לשבועה.  
שכיון שטוען ונגב מבית האיש ישבע שנגנבה  
הפסדו: או אינו אלא לדין. לפרעון דשומר חנם  
שטוען נגנבה ישלם דהאי קרא בשומר חנם  
כתיב כדאמר: בהשואל (כימ דהוה ערה). שלוחות  
יד לפשת. בשומר שכר שבעת ה' תהיה בין  
שומרם אם לא שלח וגו': שלוחות יד למעלה.  
ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח דהו'  
למעשה טענת אבד. אם טען באבדה הימנע  
ועדים מעידים שנגבו פטור מכפל אפילו נשבע  
משלם השלשין ארבעה וחמשה. כנגב עצמו  
דנפקא ליה מנגב הגנב הקשיא הוא. כיון  
דסמיכי לחדדי' מה קראי איתקש גנב וטוען  
טענת גנב לחדדי' מה קראי ממשלם תשלומי  
ארבעה וחמשה אם טבח ומכר או טוען טענת  
גנב משלם ארבעה וחמשה ואע"ג דאיכא

1 והוא מש ואשם היכן פקדוני אמר לו נגנב משיבועך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו  
2 שנגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם קמני מיהא בטוען טענת  
3 גנב דמשלם תשלומי כפל אכל בטוען טענת אבד לא משלם תשלומי כפל ואפי' טוען טענת  
4 גנב בשיבועה הוא דמשלם תשלומי כפל אכל שלא בשיבועה אינו משלם תשלומי כפל מנהני  
5 מילי דתנו דבגן אם ימצא הגנב בטוען טענת גנב הכתוב מדבר אהא אומר בטוען טענת  
6 גנב או אינו אלא כנגב עצמו כשהוא אומר אם לא ימצא הגנב בטוען טענת גנב הכתוב  
7 מדבר תניא אידך אם ימצא הגנב כנגב עצמו הכתוב מדבר אהא אומר בטוען טענת גנב או אינו  
8 אלא בטוען טענת גנב כשהוא אומר אם לא ימצא הגנב הרי טוען טענת גנב אמור הא  
9 מה אני מקיים אם ימצא הגנב כנגב עצמו הכתוב מדבר דכולי עלמא מיהא אם לא ימצא  
10 הגנב בטוען טענת גנב פתיב מאי משמע אמר רבא אם לא ימצא פתח כהו שאמר אלא שהוא  
11 עצמו גנבו ישלם שנים ומקלן דבשיבועה דתניא ונקרב בעל הבית אל האלהים לשבועה  
12 אהא אומר לשבועה או אינו אלא לדין אמר שלוחות יד למטה ונאמר שלוחות יד למעלה  
13 מה לחלו לשבועה אף פאי לשבועה בשלמא למאן דאמר חד כנגב וחד בטוען טענת גנב  
14 היינו דתיב תרי קראי אלא למאן דאמר תרויהו בטוען טענת גנב תרי קראי למה לי  
15 אמרי חד למעוטי טענת אבד ולמאן דאמר חד כנגב וחד בטוען טענת גנב דלא מיהא  
16 למעוטי טענת אבד מנא ליה מנגב הגנב ולמאן דאמר תרויהו בטוען טענת גנב דמעיט  
17 ליה טוען טענת אבד גנב הגנב מאי דרשי ביה אמר לך מפעי ליה לכהדיא חייא בר אבא  
18 אמר רבי יוחנן דאמר רבי תיאי בר אבא אמר רבי יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון משלם  
19 תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למאן דאמר חד כנגב וחד בטוען  
20 טענת גנב דהאי גנב הגנב אפקיה למעוטי טענת אבד דר' תיאי בר אבא מנא ליה אמר לך  
21 הקשיא הוא ואין משיבין על הקשיא בשלמא למאן דאמר חד כנגב וחד בטוען טענת גנב  
22 שפיר אלא למאן דאמר תרויהו בטוען טענת גנב גנב עצמו מנא ליה וכי תימא ליתו בק"ו  
23 בטוען טענת גנב דיו לבא מן הדין להיות כדוון מה לחלו לשבועה אף פאי לשבועה נפקא  
24 ליה מדהתנא דבי חזקיה דתנא דבי חזקיה יאמר שור ונגיבה והכל בכלל אילו כף היתיה  
25 ואומר מה הפרט מפורש קרב לגבי מובחם אף כל קרב לגבי מובחם מה יש לך להביא שה  
כשהוא

למיישר מה לגנב עצמו שכן חייב כפל בלא שבועה האמר בטוען טענת גנב שצריך שבועה אין משיבין על ההקש כדאמרין להא מילתא בהגזל עצינים (לפסן דהוה קה) ואיכא דאמרין  
הקשיא כדמפרש רחם הואיל ונגב משלם כפל וטוען טענת גנב משלם כפל מה גנב טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה  
ולאו מילתא היא דהאי מה מצינו בגין אב הוא ואל הקשיא אלא סמיכות המקראות קרי היקש והכי נמי שמעינן רחם: התייא למד' חד גנב וחד בטוען (טענת גנב) שפיר. נפקא ליה  
נגב מהקא אלא למד' ברי: מתימא דבי חזקיה. ודרשי קרא אריונא דמשמע כנגב עצמו אם הקראא תמצא כידו הניבד וגו' ותאי דנקט ודרשי ולא קמט אשם משום המקרא לא נפקא  
לן כהדיא אלא בעלי חיים כדתיב משה ונע' תמור עד' שה חיים מוקדשין מרבה ליה תנא דבי חזקיה כמלה: יאמר שור ונגיבה והכל בכלל. דמכיון כל כעין הפרט כולו המשתלם  
ונשמו ממונ' תמור ושה למה לי ומשיי אילו כן וכי ולקמיה מפרש מאי קאמר הא לא כלל ופרט וכלל הוא וקדריש ליה כעין הפרט: אף כל קרב. ולא מרבה בפרט אלא הקרב  
למובחן לתיב: כתב שר' ולא מיטא כל לאתיי קרב למובחן קאמי דמה יש לך להביא שקרב למובחן ולא נכתב בפרוש שה כשהוא אומר שר' הדי שר' אמור הא מה אני מקיים ונגיבה

שאני דורש כבעין הפרט:

לרבות

**בבא קמא. מרובה – פרק שביעי דף סד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"**  
 תוספות

**בְּשֵׁהוּא** אמר שם ב"י. אף על גב דנפיק חתיב ברישא נקט כי האי גוונא משום דהכי  
 מסיק מילתיה שפיר.  
**יאמר** גניבה ושור ותיים והכל בכלל. שאיל תרי"ר אימר מלוולרי ארי תיבי סיד ומגיבה  
 שור ותיים מרובין כל דבר וכל וזהו אלא פרט ובכל ליה הנה מרובין מניה אלא

דקדשה כלל מוסף על הפרט גניבה ויהי חתיב  
 ויהי חתיב אילו נאמר קאמר. אילו נאמר שור  
 ברישא והנה גניבה לא הנה צריך לכתוב יותר  
 ולמה לא נכתב בן: אילו נאמר שור וגיבה.  
 בתמיהה הוא דאי היל פרט ובכל ושפיר קשיא לי  
 ומאי אילו בן מקהדר ליה אלא בדרבתי קאמר.  
 חתיב גניבה ושור והנה ליה כלל הפרט ומאי  
 הכלל גניבה דקא קשי? וימאי מה הפרט מפורש  
 הדמיה ליה את כלל הפרט לא מרבי מיה: אחיים  
 קסוד. גניבה והיל כלל קמא סמוך ליה אחיים  
 דהוי כללאת בתרא ודריש בכלל הפרט ובכל  
 וספוד דקשי? ויאמר גניבה שור ושור והכל  
 והכל בכלל הואיל ואחיים סמוך ליה מאי קשיא  
 ליה את טפי לא כתב את המוצא המוצא קשיא  
 ליה כדבאר במסקנא והנה אפסקיה שקרא  
 למילתי דרבא בפרכי אחריתי ולא נקבא  
 לאפוקיה למילתי: והא לא דמי כללאת בתרא  
 ולא כיל אילו בעלי חיים לכללאת קמא במשלה  
 כל דבר: את המוצא דבי ר' יוחנן. דמשמע  
 אלו טרפו: והכי קא קשיא ליה. לתנא דבי  
 חזקיהו כפיסא ומילתיה: אם המוצא המוצא  
 דמשמע רבינו למה לי ודחשת קא מפרש ליה  
 רבא לכולא מתני: הכל בכלל. ומרובין כל בעין  
 הפרט דבר הממשלט ונפא מנתן. או מה אני  
 מקיים גניבה. ודרשין ומה הפרט לרבות כל  
 דבר: יאמר גניבה ושור ושה ותיים והכל  
 בכלל. אם המוצא המוצא ליל ומשני אילו בן  
 הייתי אמר אף כל ביה להכי איצטרך אם  
 המוצא המוצא למימר דלאו מגניבה ותיים  
 דרשינא לכלל אילו המוצא המוצא המוצא  
 וישידוהי לכל דמי פרטי בעידיה דמפרש לקמן.  
 הרי פירי המוצא דהנה חזקיהו ב"י יש לך תימ  
 קשיא ב"י כשהוא אומר תימ תימ בעלי חיים  
 אמור. כלומר מקרא בהדיא נפקי ולאו מכלל  
 הפרט הלקח בן אני מקיים כלל הפרט לרבות כל  
 דבר ואפתי המוצא המוצא לקה לי והכי מסקנא  
 דתנא דבי חזקיהו

לרבות שאר דברים. כל תימ אילו בן. לשון תשובת שאילה זה: אף כל קודש בבכורה.  
 ולא מרובין מפרש אלא תמור הלקח מה הך לך להביא שלם נכתב והכל חתיב  
 תמור וע"ז כלל הפרט לשאר דברים: והכל בכלל. חיים ומשע לרבות לכל בעלי  
 חיים למה לי מי כתב שור. ברישא והנה גניבה ודעה היל פרט ובכל ודענא והכל בכלל  
 דקדשה כלל מוסף על הפרט גניבה ויהי חתיב  
 ויהי חתיב אילו נאמר קאמר. אילו נאמר שור  
 ברישא והנה גניבה לא הנה צריך לכתוב יותר  
 ולמה לא נכתב בן: אילו נאמר שור וגיבה.  
 בתמיהה הוא דאי היל פרט ובכל ושפיר קשיא לי  
 ומאי אילו בן מקהדר ליה אלא בדרבתי קאמר.  
 חתיב גניבה ושור והנה ליה כלל הפרט ומאי  
 הכלל גניבה דקא קשי? וימאי מה הפרט מפורש  
 הדמיה ליה את כלל הפרט לא מרבי מיה: אחיים  
 קסוד. גניבה והיל כללאת קמא סמוך ליה אחיים  
 דהוי כללאת בתרא ודריש בכלל הפרט ובכל  
 וספוד דקשי? ויאמר גניבה שור ושור והכל  
 והכל בכלל הואיל ואחיים סמוך ליה מאי קשיא  
 ליה את טפי לא כתב את המוצא המוצא קשיא  
 ליה כדבאר במסקנא והנה אפסקיה שקרא  
 למילתי דרבא בפרכי אחריתי ולא נקבא  
 לאפוקיה למילתי: והא לא דמי כללאת בתרא  
 ולא כיל אילו בעלי חיים לכללאת קמא במשלה  
 כל דבר: את המוצא דבי ר' יוחנן. דמשמע  
 אלו טרפו: והכי קא קשיא ליה. לתנא דבי  
 חזקיהו כפיסא ומילתיה: אם המוצא המוצא  
 דמשמע רבינו למה לי ודחשת קא מפרש ליה  
 רבא לכולא מתני: הכל בכלל. ומרובין כל בעין  
 הפרט דבר הממשלט ונפא מנתן. או מה אני  
 מקיים גניבה. ודרשין ומה הפרט לרבות כל  
 דבר: יאמר גניבה ושור ושה ותיים והכל  
 בכלל. אם המוצא המוצא ליל ומשני אילו בן  
 הייתי אמר אף כל ביה להכי איצטרך אם  
 המוצא המוצא למימר דלאו מגניבה ותיים  
 דרשינא לכלל אילו המוצא המוצא המוצא  
 וישידוהי לכל דמי פרטי בעידיה דמפרש לקמן.  
 הרי פירי המוצא דהנה חזקיהו ב"י יש לך תימ  
 קשיא ב"י כשהוא אומר תימ תימ בעלי חיים  
 אמור. כלומר מקרא בהדיא נפקי ולאו מכלל  
 הפרט הלקח בן אני מקיים כלל הפרט לרבות כל  
 דבר ואפתי המוצא המוצא לקה לי והכי מסקנא  
 דתנא דבי חזקיהו

מקיים גניבה לרבות כל דבר יאמר גניבה ושור ושה ותיים והכל בכלל אילו בן הייתי  
 אמר מה הפרט מפורש בעלי חיים אף כל ב"י מה יש לך להביא שאר ב"י כשהוא אמר  
 חיים הרי חיים אמור הא מה אני מקיים גניבה לרבות כל דבר אם המוצא ליל  
 אמר חיים דמי דהיי אמור ולמה לי כל תני פרטי הא מה אני מקיים גניבה פירוש כלל הפרט ובכל לרבות כל דבר ועד שאילו דאמאי בעצרת לומר מה הפרט מפורש ב"י היל למימר  
 אילו בן הייתי אמר מה הפרט מפורש דבר שנכלתו מטמא לאתווי שפות טהורים והוי מצי לאקשוהו תו כשהוא אמר חיים דבי חיים אמור בו ושפיר איצטרך המוצא המוצא ואורי  
 דסודר בן התנא שאין ליה לחלות או דהרוב בעז טמאה פרו שטמאה חלוקה יותר מדיא שזה במגע ובמשא והו בבית הבליעה דזקא ועוד שאילו למה ליה לרבא למימר דאם המוצא  
 המוצא את קשיא ליה צריך להפוך דברי בהיריתא ולומר גניבה ושור לימא דחזקיהו אלא פירשיש למה כל תני פרטי ואם המוצא המוצא המוצא ודבגו מיערבא ב"י דאמרין בשני כללות  
 הסמוכי' דא ליה שני פרטי בעיניה ודעה בכלל הפרט ודיק יאמר המוצא ושור וגיבה והכל בכלל אכל המוצא המוצא לא חשיב לוד שני בעצרת דהנה חזקיהו ב"י שאלו מצי אדם ומשני מנעור  
 לחודיה ועם שני כללות לא אתא ומסיק ויאמר המוצא ושור ותמור ושה וגיבה והכל בכלל אילו בן הייתי אמר מה הפרט מפורש ב"י בהשקא מקיים שפיר כשהוא אמר חיים דבי חיים  
 אמור הא מה אני מקיים כלל הפרט לרבות כל דבר ותי' אתי מסקנא דברייתא שפיר דלפי מה שדמפרש רבא דהמוצא המוצא קא קשיא ליה אי מרתי' כברייתא אלא בעמה כלום וגם מה  
 שמוכרי שור קודם לגניבה דהו אתי נמי שפיר והחשיב לו ר"י תיא דאין לומר דבריהו כלשון בני אדם אלא במקום שאי אפשר לומר שיל' ואת לבראך ב"י ועתה רבא ב"י ובראך  
 הנה' לומר כלל אילו בן הייתי אמר מה הפרט מפורש קרב לגבי מזהב וקודש בכבורה הוא ע"כ פון דסבר תני אלא חשיב כללות הסמוכים ליה לזה בריבא מיעט וריבא ודינין ליה איכ  
 מעיני כללות הנה מרובין כל דבר ליה אלא למימר חל שני בעיניה בני מערבא רבא איכ תקשה ליה שיה למה לי דברךר בסמוך.

1 אי הכי שפיר קשיא ליה. ומשני משום דאית ליה פירקא א"ג. והאי פירקא ליתא בברייתא  
2 היינו משום דלא חש לפרשיה:

3 **מְהִיבָא** קמייית ליה ממקלא בתרא כקלא גופי חיים כתיב גיה. גם זה שאל הר"ד אשר  
4 מלוגיל את י"ד דאיתיה תקשה התמצא ל"ל דהא כיון דלא מצי לרבוני

5 בכלל הפרט ובלל טפי אלא בעלי חיים משום  
6 דבלקלא גופיה נתיב כתיב ביה אי"ב ע"כ חיים  
7 לבלקלא לא אתא דאי קלא אפוא איצטרך כל  
8 הנהו פרטי לא לכתוב אלא גביה חיים הנהו  
9 ומרבוני נמי כל בעלי חיים אלמלא כקלא הוא  
10 אלא פרטא ומפרט דחיים לחוד נרבה כל ב"ח  
11 ומכל הני פרטי נרבה כל דבר ונבי איתא בסמוך  
12 אי לאתיי בעלי חיים מתיים נפקא השביר ר"י  
13 דלקמן דאי דאיכא בללא פרטא ובללא דכאמר  
14 שדי שור כיון דהמצא התמצא אקמר שפיר דומעין  
15 הפרט רשור מרבוני אפילו דלאו ב"ח דכל ב"ח  
16 מפרטא דחיים נפקא אכל האק בלל התמצא התמצא  
17 אי חיים לא הוי כלל חייבי מתרבו דלאו ב"ח  
18 מפרטי כיון דליקא בלל בתרא לרבוני מתיב בעין  
19 הפרט והואיל שאין לרבות מהו כלום אם נעשה  
20 חיים פרטי ע"כ ע"ריבין אנו עלשות מתיים בלל  
21 ויבוא הפרטו למעט מן הכלל ואמרו מה הפרט  
22 מפרטין דבר שבעלמא מוטאה ומשני מהם עומת  
23 טמאם ואע"ג דהאי פנא אין נראה לו לתפוס ע  
24 טמאה היינו דוקא פלי מה שנהיה יכול לתפוס עד  
25 ב"ח ודווקא לעשות אכל האק בלל דחיים כמו בלל ונהיה  
26 אכל השתא דמסיק דמחיים לא משמע אלא ב"ח  
27 ואין ובלל לתפוס עד ב"ח דאי"ב פרטי למה לי ע"כ  
28 הנהו ע"ר לתפוס עד טמאה לחיבי איצטרך  
29 התמצא התמצא לרבות כל דבר במדקס  
30 **למעוטי** דבר שאין מסתיים אית ספרים דגוטי  
31 לאתיי ולעיל דהו"ט. ו"ט. ו"ה (ד"ב)  
32 מפרשי:

33 **אי** הכי שור ל"ל. דמי לאקשוי שור ושה ל"ל  
34 דמקשה הפרט דחיים לחוד ודבר דב"ח  
35 אפילו דלאו ב"ח ולפי שהתקנה התחיל דבריו  
36 בשור שהוא ראשון נקט הכי אכל באמת הוא  
37 ששניהם מותרים:

אין

38 ולמ"ד תרוייהו בטוען טענת גנב דהאי אם התמצא התמצא מפיק ליה לגנב עצמו מרשיע  
39 עצמו מנלן מאשר ירשיעון אלהים ולא הפרשיע את עצמו ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען  
40 טענת גנב דאיתיי ליה מהתמצא התמצא למרשיע את עצמו האי אשר ירשיעון מאי דריש  
41 ביה אמר לך שהוא מביעי ליה למודר ב"ח דפסור ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב קסבר  
42 מודה בקנס ואח"כ באו עדים תיב ולמ"ד חד בגנב וחד בטוען טענת גנב דנפקא אלה  
43 גנב מתחם בשלמא אם התמצא התמצא לכדרבא בר אהילאי אכל כל הני פרטי למה לי  
44 דתנא דבי רבי ישמעאל דהאי דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית  
45 אלא לרבר שנתיחדש בה ואימא גנב עצמו בשבועה לא ס"ד דתנא רבי יעקב אומר שנים  
46 ישלם שלא בשבועה אהא אומר שלא בשבועה או אינו אלא בשבועה אמרת לא כד  
47 תהי מאי לא כד תהי אמר אפני לא לכתוב רחמנא שנים ישלם בגנב וליתני בק"ו מוטוען  
48 טענת גנב ומה מוטוען טענת גנב דבתימורא אהא לרדיה אמר קרא לישלם תרי גנב עצמו  
49 דבאסורא אהא לרדיה לא כל שכן אלא שנים ישלם דכתב רחמנא בגנב עצמו למה לי  
50 דאפילו שלא בשבועה והאי אם התמצא לחיבי הוא דהאי הוא מביעי ליה לכדרבנא דו

1 אי הכי שפיר קא קשיא ליה. ומאי תשובה יש בדרב. ה"ז לרבות כל דבר מהתבא  
2 מיייתי ליה מכלל בתרא כקלא גופא חיים כתיב ביה. כלומר איצטרך איהו דמי  
3 התבא דאי מנגיבה חיים ודקשה לכלל איכא למפרך שאר דברים מהתבא מייחית ליה  
4 ממכללא בתרא אף כל כקלא גופיה חיים כתיב ביה וכל תיבא דדרשנין קלא הפרט

5 ובלקלא אין כל ממכללא בתרא מדרש דבלקלא  
6 קמא למעוטי הוא דכאמי דבלאו איהו דמי פרט  
7 וכלל דאיתרבוהו כל מיני ומתיי כקלא קמא  
8 למעוטי מאי דלא דמי ליה לפרטא ובלקלא  
9 בתרא לרבוני אפיו חיי לא איהו דיל כלל  
10 הפרט ואין בכלל אלא מה שבפרט הלכך לא  
11 דרשנין מתייבא אלא בעלי חיים גביה ליל כלל  
12 הפרט דאע"ג דדרש תנא דבי ר' ישמעאל  
13 בעלמא בללא דמי דמי (ליה פרטא) הני מיני  
14 לרבוני מתיי דרבוני כבלקלא בתרא לחיבי  
15 איצטרך אם התמצא התמצא למדרש לחיבי  
16 מתייבא דמפרש ונאולו ונא תרי בללי דמתייב  
17 ניהו. והמצא התמצא והיכי מצי למדרש מתייבו  
18 כלל הפרט ובלל הכל פ"ט. התבוא בעין  
19 בעיניה אלא לאתיי דבר הפסויים. אין אבל  
20 דבר שאינו מסויים לא ומריבא דרשנין לה  
21 ולא ממשמעותא דש בהמות הרבה שאין ב"ח  
22 סימן דאי משמעותא דקרא נפקא תיפוק  
23 מבעני הפרט דשהו ה"ה דהוא דבי ר' ישמעאל  
24 בפ"ט בפ"ט ב' פס"ט. ולא נ"ס כל מקום  
25 שנאמר במים במים האכול כל אשר במים כל  
26 אשר לו ספיר וקשקשת במים הואיל וכלים  
27 מסובים הם והפרט שאנו בעינין אלא אחרים  
28 כתיב במים ונהגלים דמשמע דמיים ותלים  
29 הוא דבעינין ספיר וקשקשת אבל שיחן  
30 לתעורת לא אין לו הפרט בכלל ופרט דלא  
31 לחיבי אלא בעני התמצא אלא הריבה ומעט  
32 וריבה ואתרביי כל מיני אלא דמישט מתיי  
33 למעוטי פורקא תרוא מלתא ותו לא: חד  
34 למעוטי פרקע בו. ועד השתא לא מצי לתרעי  
35 הכי דכי הנהו דיינין ליה בכלל ופרט לא הנהו  
36 מתרבי בעין הפרט אלא דבר המטלטל ונפס  
37 ממון וממילא הוי ממשעיל כל הני אחייה לקרן  
38 בעין שגנב. לקמן דהא בשמעתי דאם גנב  
39 בתקוה ודבחישה או הדולה משלם כשעת  
40 הניגיה דכתיב חיים חיהוה לקרן כל ניגיה  
41 שיהא שלם מ"ט ד"כ. לקמיה דהא דבאי  
42 פירקא: אם התמצא בעדים. אם התלה התמצא  
43 בעדים התמצא הכפל שהוא קנס בדניין: פ"ט  
44 למרשיע את עצמו. איפ"ש שקאו עדים אחרי  
45 כן אין משלם כפלי תמוא מיבעי לי למהוה  
46 בקנס דפסור. אם לא באו עדים אחרי כן  
47 ואיתיה ליה אם התמצא התמצא לפסור אפילו  
48 באו עדים יאדי לא תיבא אלא חד קרא הנהו  
49 מוקמיין ליה בלא באו עדים: כל הני פרטי  
50 למה לי. אי למעוטי פרקעות וקריעות וקריעות  
51 דכאמרו הא אימעוטי ליה לקרן מהוה פרטי  
52 דכתיבי בעל כל דבר פושט שנתיחדש בה. אם  
53 התמצא בעדים התמצא בדניין פרט למודה בקנס:  
54 ואימא גנב עצמו לא לישלם כפל עד שישבע  
55 לשקר הואיל ומתראי לדעיל נפקא לן גנב  
56 עצמו.

**בבא קמא. מרובה – פרק שביעי דף סה עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזון)" תוספות**

1 החושה והשמיה כו'. רש"י טעמו וקשיא לרב דאמר תשלומי ד' וה' כשעת העמדה בדין  
2 וקס"ד בין שבחה בין בחישה הנגב ביה: ומשום רמ"ל כו'. אבל בשבחה ברמיס  
3 ושוקדו בהמות בשוק או שנתפסטה מאליה משלם כפל כי השתא: והבחישה. הנגב  
4 הבחישה בידים מנודה מלאקא או במקמל: מה לו קטלה פלגא. הלכך מנהיה שעתא  
5 דבבחישה אתחלה לך בתניה: ולכפוף שוין ד'.

6 בשעה שבגדו בין הלעולם תתיר. בידים או  
7 שתיה משלם ד' בהמפקד (כי מצ דג.ג.) מפרש  
8 טעמא דכל כמה דאיתיה בעינא ברשותא דמרה  
9 קיימא דתא בעי לאתחיה הלכך ברשותא  
10 דמרה הוקרה וההיא שעתא דהכרה ושתייה  
11 הוא דלא קח אלא איתבר ממילא אמאי  
12 מחיבת לך אתחיה שעתא דגולה ותהי  
13 שעתא וזף הוא דרשויא ונבי עטייה ומכירה והי  
14 כי תכרה או שתיה: משלם שרן וחושב ואשם  
15 משום שבועה ואין כאן כפל מנודה בקצט פסוה  
16 ואם משבוא עדים. ונתחייב ככפל הודה: פסוה  
17 כפל ואשם וחושב עולה לו בתוך הפסול. שהרי  
18 חושב כלעולם הוא דתא שקל וע"כ הוא דר'  
19 יעקב כששוין כאתר החושב והכפל קיימיה דאי  
20 הנה כפילא שפי מוזממא לאו וחמא הוי ולא  
21 מיפטר ליה עד דמשלם חושב דחושב פפרה  
22 דשבעתה הוא. וחב"א

1 **אין** לי אלא כבוד. פי' שנגבו בידו ממש וגו' חצירו כלומר שהבישה במקל מחצירו של  
2 בעד"ב ובנסקה לנוג חצירו וקריפו ואיצטרף לרוביו חצר לאשמועתיך ודער קוקה אף  
3 לחצורו ולא תיקא כשליח ומאי ואין שליח לדבר עבירה אמרי' לך דעבדך כדמפרש בפ"ק דב"מ  
4 (ט"ו א) דש שליח לדבר עבירה תיקא דשליח לאו רב יחזיק הוא וכן מוכח התם  
5 כדפרישתי:

6 **לכתוב** בו אם הפוצא המוצא או תמצא  
7 תמצא. ממצע דארתיה דקרא  
8 לכתוב ב' פעמים תיכא אתח וכן בהחובל לעקמן  
9 (טה) גבי רפסא וקשה דבריש דיהו בודקין  
10 (סנהדרין דף טו ושם ר"ה מדרווח) קאמר גבי גוש  
11 דרטיב הדיב דמופתא מודה"ל למכתב או דרוש  
12 תדרוש או תקור תחקור מרשני קרא כדבוריה  
13 בהיבט כפי משמע דאי קנה כתב הכי לא וקח  
14 מופנה ואמאי אמתי' הוה מופנה מדיוני ליה  
15 למכתב או דרוש או תחקור תחקור ויל'  
16 דאין ד' אלא משום דאין ד' דרב לאותה סקרא  
17 וניהא ליה למנטק כפל לשון השגור בבמה  
18 ממונות מבו העניק תעניק נתון תמן ורביס טוג  
19 אמר רב קרן קעין שגב. במסקא  
20 ומילתא אמרין דרב איירי לעבן  
21 יוקרא וזולא ואת' ומאי קמ"ל מתניתין היא בריש  
22 הנוטק קאמי לקמן דף ע"ג) כל הנוטקן שלמינן  
23 בשעת הגזילה ואע"ג דמתני' משמע דלעבן  
24 שניו איירי בטוג עצים ועשאן כלים וקתם דו'  
25 ע"ג נמי קאמר בגמ' כל הנוטקנים משלמים בשעת  
26 הגזילה לאתיה דר' אליאני גזל טלה ונעשה איל  
27 נעשה שניו בידו וקנאו מינ לעבן יוקרא וזולא  
28 נמי איירי כדמוכח בסוף המפקד (כי מצ דג.ג.)  
29 דמיתי' לה אליאני וזולא וכן פרק כל שעה  
30 (פסחים דף לב.) גבי אוכל תרומה דקאמר תיקא  
31 דמעיקרא שוין ד' ולבסוף שוין אחא לא תבעי  
32 לך דודאי לפי דמים משלם ולא גרע מגולן דהתן  
33 כל הנוטקנים משלמים כשעת הגזילה ויל' דעיקר  
34 רב לא אתא לאשמועתיך אלא תשלומי כפל

1 תשלומי ארבעה וחמשה כשעת העמדה בדין והא דקאמר מ"ט דרב אתשלומי כפל תשלומי ד' וה' קאי וד'פ אמר קרא גביה ותיים איתיה לקרן קעין שגב ומשמע ליה דוקא לקרן  
2 ולא תשלומי ד' וה' ואת' בהגולן קמא לקמן דף קה) דאמר קרא גזל שלש אנדות בג' פירותא וחזילו ועמדו על ב' החסור לו ב' חייב לחסור לו אחת ותנא תנא גזל חמץ ועבר גזלו  
3 הפסח אמאי לא מיתי' ראיה ממתני' דכל הנוטקנים משלמין כשעת הגזילה כיון דלענין יוקרא וזולא נמי איירי ויל' דממתנתוין דכל הנוטקנים לא מצו מיתי' דהתם אלא ליתא לגזלה כיון  
4 היא בת השבחה וקנה ליתא נמי בעין משלם כשעת הגזילה אבל גבי אגודה דאם איתא בעין לא תיקא בת השבחה והשתא לא שוין פרוטה וקח אמתא דכי ליתא נמי לא משלם  
5 אבל מנהיה דחמץ ועבר גזלו הפסח מיתי' שפיר דאילו חר' בעין לא שוין מדי' אפה היכא דליתא בעין משלם כדמעיקרא ובפרק כל שעה (פסחים דף לב.) הוי מצו לאתיה מנהיה גזול  
6 חמץ ומשלם כדמעיקרא אלא וניתא ליה לתיבא ההיא דכל הנוטקנים שהיא שבייה תחילה ועוד אורי' דמגול חמץ לא מצו למידק כלל דלפי דמים משלם תיקא דמעיקרא שוין ד'  
7 ולבסוף שוין וזולא ודאי' דנבי חמץ כי ליתא בעין כי ליתא בעין בעי' תשלומי ליה חמץ מעליא באותה חתיכה שגזול דלפי מדיה משלם אבל לא כדמטי' של שעת הגזילה

8 **התניא** בחושה והשמיה כו'. תימה היכי ס"ד שיש שדבר רב בחישה והשמיה דאי"כ היה מגרע כחו של קרן וממילתיה דרב משמע שבא ליפות כחו של קרן ולגרע על כפל ד' וה'  
9 דקאמר אתיה לקרן ודוקא בעין שגב אתתיה משמע לשון ופי' חו' ר"ל דאיתיה אין לשון ופי' אלא לשון תשלומים וכל דבר שמשלם החסורן שגב או גזל קרי אתתיה וכן משמע  
10 בסוף שמתוין כולאים כדמעיקרא ומשלם כפל ד' וה' בעשוי משמע אפי' מעיקרא שוין אחא ולבסוף ד' דומיא דגזלה ותקשה איל משלם כפל כי השתא לפי ר"י דלקמן וס'  
11 אפרש בעיה מיהו ר"ת פי' גילא לקרן ולגרע בה הכפל קאמר רב כשעת העמדה בדין ולא ליתא:

12 **אנא** מנפיקא אתא שקלת. משמע דכשנתפסטה מאליה הוי כשעת התקנה בדין ולפי' זה היה מצו לאוקמי מילתיה דרב כשנתפסטה מאליה ולא הוה צריך לאוקמה ביוקרא וזולא מיהו  
13 לפי האמת אפי' שנתפסטה מאליה משלם כפל ד' וה' בעין שגב בנוו כשלה ונעשה איל דאמר לקמן ומשלם כפל ד' וה' בעין שגב ואפי' שריא לא קני משום דאמר גזיל איה תורא  
14 גבי מיקר דיקרא גבי מיקר דאי נמי כשנתפסטה מאליה מצו אמר ליה אנט שמייה גבי מיקר ודוקא ביוקרא וזולא הוא דקאמר רב כפל ד' וה' כשעת התקנה בדין ולא שיקר למעט אמר  
15 יוקרא גבי מיקר ותעמא אפרש לקמן בעיה גבי' הא דקאמר כולאים כדמעיקרא ונמי כשל עשוי:  
16 **מה** לו קטלה כולה מיל קטלה פלגא. פי' משום דהבחישה אתחלה דשבעתה היא וקשה לרי"י ולא שיקא הבחישה לכתוביה מדי' כיון שאם היה הנהו כולה בעין וזה לא היה כן דין ד' וה'  
17 אלא הכי רבי' מה לו קטלה כולה דאין הולכין בתר הדמים והשתא דקנאה בשניו ותיבא על נגבב אלא בתר מילתיה שתיקתה של וזה ה' בקטלה פלגא ולפי' זה היה בחישה ממילא  
18 דמשלם כדמעיקרא דמה לו מנת כולה מתי' לו מנת פלגא ודאי מנת כולה מאליה' ש' לחייבו כדמעיקרא שתיקתה של נגבב ולא בתר השתא וכו' קא משני מוקדו מילתא דרב בחישה וזולא לא  
19 הוה מצו לאוקמי בבחישה דממילא ועוד ארי' דמצי לפרש בעיא מ"ל קטלה כולה מ' קטלה כולה מ' קטלה פלגא כלומר אפי' למד' אין לחושקה אלא לכסוף ולא מחיב' ד' וה' עד משוה אחרון אפה ל'  
20 אוליג' בתר השתא כההיא שעתא כפי מה שהוא שוה במשורה אחרון אלא כפי מה ששוה קודם שחיהה א"כ כי קטלה פלגא נמי הנייה בחישה לא אוליג' בתר השתא אלא בתר מעיקרא  
21 ולפי' טעם זה ד' המ' לאוקמה מילתיה דרב בחישה ממילא:

**בפיליא** ארבע וחומשא וזאז. לפי מה שפיר' דחומשא עולה לו בכפילא שמשלם את הפסל ונפרש בכר מן החושב קשת קעת מה בכך אי בפיליא ארבע וחומשא וזאז מיתוד בקונן פי' לית ליה כל פרהה בחומש כיון שאין ניפר ומנובל בתוך הכפל ואיך יהיה מפרש דחומשו עולה לו בכפילו שמשלם את החושב ועולה לו לכפל וזה נידה דחומש פירך שפיר אכל לשון בכפילו לא משמע הכי ובחוספמא נמי

**אמאי** גרסי דחומשו עולה לו מותן כפילו וריבא מפרש דאלשונו בריתקא קפרך ומשמע דחומשו עולה בכל כפילה:

**אלמא** קרן בעין שגבב. אמאי אמאי לא ריחי כנו דמעיקרא שקרא וזאז ולכסוף שקרא ד' ובפיליא וזאז בעין שגבב דלא כרב דחומשא וזאז כשעת העמדה ברין דאמר דחבריה או שתייה משלם ד' ורי' דליבא למישר הכי בכל דמתיבא מתי דקרן וזאז כשעת העמדה ברין ובפל ד' וה' יחי' כעין שגבב וזאז לחלוק בין כפל ד' וה' לקרן אם לא ממת הפסוק כשהו אין לנו שום פסוק ורב נמי דמתלק היינו משום דקרא קרישי ועוד דבלאו הכי שרי דחיי רוח לו כפי האמת ובאוהו ענין שדקה המסייעא אומר שאין להעמידה:

**ואי** אמרת שמיני קונה. פירוש כי האי דקלה ונעשה איל אבל קא שפוטא רשמיני קני

**איל** כדאמר בסמוך רשמיני קונה לבייה' בן יומן ריחי איל. מיתוד ודאי לענין קרן אמרין דאיל בן שתי ענים מדכתיב במקום אחר בבש בן שנתו וישרא יבא:

**הא** מני בתי שפמאי היא. האי שבאי ליתקא לרביא דאית ליה רוחו של הנהול קנא ולקמן וף עד' דוקא לבניה אסרי' ביש משום דאמנאס וא'ת דחי' מופיה ליה קנה ענין אנתון אצל שמיני וייל דחכבר דאי שמיני קא' א"ב כרבי' האו' להמי' שמיני באנתון דחשיב כבארר ואין זה אותו שקא ל'ידה' בחזרת אנתון וממאס נמי לא מאיס

**הן** ולא שנינוהו. תימה דבסמוך נפקא ליה לרבה דרשמיני קונה מקרא אחריקא דכתיב אגז גולו בעין שגול' יחיד ועוד קשה דרב הסדא קאמר דרשמיני אין קונה ודרשי' אהרן גול מיט ובתנול קמא (גז) קאמר רבי יוחנן דרב תורה מילה המשתנית חזרת בעיניה מדותיב ורשיב את הנהולא מבי' ומכ' פליגי אביה הלל נר'א לרי' דלקמן מיי'ר' בשנייה החזור לברייתו ואהבי' מייתי' בריש הנהול קמא מלתייה' דר' יוחנן ורבה דבסמוך קרי דאפי' שניי החזור לברייתו נמי קני ורבי' תרי קראי דאי לאו אילא ת' קראי וזהו מקומן איל' בשנייה שאין חזרו והא דמיתו רבה סייע לדברי' ממתיווח' הנהול צעצ' ולקמן לו' (גז) משום דמתי'ר' בשנייה חזר לברייתו כדמיוק' לי' התם בריש פרקן (שם) בעינים משופים וצמר טויה והתיא דא' הספיק ליתן לו עד שצבעו נראה לרבה דאימי'ר' נמי בשנייה החזור שכולו להתעורר עי' צפון כדאמר בריש הנהול (שם) ואפי' דל' יוחנן מיי'ר' בשנייה שאינו חזר ומקו' לה בקלא אילן דלא עבר לה לרבה נראה לו

דוחס להעמידה בקלא אילן (דלא עבר) ולחכי' מייתי' מניה סיעתא:

**וחכמי' קמון** הפשתלם בראשו. שאינו משלם אלא קרן והשבי את אשמו יקרין שהוא

**אשם** חוטא עליו ובקרא אחריקא כתיב התם ואת אשמו יביא לה' וגו'. ושאני' משתלם

**בראשו**. כי הבא דאיבא כפל לא שייך בהו דין חומש כלל ואפי' לא שוין חומשא ובפיליא פטור ורש' אשם קאמי' לאסמו לפטורא: **בפיליא** ד' וחומשא וזאז. וכוון דאינון שוין לא

חומש מקרי' ולא סדיל ליה. **דכפיליא** וזאז וחומשא וזאז. דחומש בטר קראי שיימינן וקרן

משלם בעין שגבב ומציא קרן ד' וחומשו מסוף עליו מבחוץ וזאז ובפיליא וזאז ובפל כשעת

העמדה ברין והיינו כרב דאי לאו קרן בעין שגבב לא יהי' וזאז חומשא וזאז כפל בעין שגבב יהי' ד'

אילא ש"מ כרב' ורנן אמרי' קף. אי לעריבניו קבע לא ליכתוב לא ורי' לא את' לאפסוקין בן

פמון בניה. אשם: לטפון תרייהו. חומש דלאו אורח ארעא לעריבניהו לרתיא: נעשה שני

קרוי וקנאו. בשנייה לתיא מלתיא דאם כפול ומכר שלו הוא טובח וכי' ופטור מד' ד' אבל קרן

ובפל משלם קרן כי השתא ובפל בעין שגבב או כשעת העמדה ברין' בעין שגבב. לקמן אחתיבן

לרב מתא דאמר תשלומי כפל ד' וה' כשעת העמדה ברין ולרבה דאמר תבה או תשיה

משלם ד' (דהשתקא) ליבא לאונובי' דיכול לשניי דרך מתיווח' כפל ד' וה' דוקא נקט אבל

קרן ויבא דאשכח כי השתא משלם. תריא גבבי מינה. בתמיה: ונקנינא בשנייה השם. נתי דשבח

דנתיא לא ותי שניי דממילא קושב ואלו מיהו בשקא ודאי אשתתני' ס"ם קנאי' לר' אליעזר:

שניי במקומו עומד. אפי' דאשתתני' לא נפיק מרשות בעליה' תמי' אסור. לקרן' עד

**ור"ש** בן יוחאי ואת ערביה קרא ורננא אמרי' לך לא ליכתוב ררמנא לא וי"ו ולא את

**ור"ש** בן יוחאי אמר לך את לא סניא דלא פתב לאפסוקי' בין קמון' גבוה' למקון' הדיוט

הלךך אתא וי"ו ערביה קרא אמר רבי אליעזר גנב טלה ונעשה איל עגול ונעשה שור

נעשה שניי בידו וקנאו טבה ומכר שלו' הוא טובח' שלו' הוא מוכר' איתוביה רבי חגינא

לר' אליעזר גנב טלה ונעשה איל עגול ונעשה שור משלם תשלומי' כפל' ותשלומי' ארבעה

וחמש' פעין שגבב ואי ס"ד קנייה' בשנייה אמאי משלם שלו' הוא טובח' שלו' הוא מוכר

אמר ליה ואילא מאי שנייה לא קני אמאי משלם כעין שגבב לשלם כי השתא אמר ליה

כי השתא תיינו טעמא דלא משלם משום דא"ל תורא גנבי' ממוך דיכרא גנבי' ממוך א"ל

רמנא גינולן מוהאי דעתא אמר ליה אדרבה רמנא גינולן מודעתא דידך: מתקנה לך רבי

וריא וניקנינהו בשנייה השם אמר רבא שור בן יומן קרוי שור איל בן יומן קרוי איל שור

בן יומן קרוי שור דכתיב שור או קשב או עו פי' וילד איל לאו ש"מ איל בן יומן קרוי איל

צאנק לא אקלתי אולם הוא דלא אכל פבישים אבל אילא לאו ש"מ איל בן יומן קרוי איל

מ"מ קנאי' א"ר ששת הא מני' כ"ש היא דאמרי' שניי במקומו עומדת ולא קני דתינא נתן

לה באותונה חיוני ועשאו' סולת ויתים ועשאו' שמן ענבים ועשאו' יין תמי' תריא אסור' ומני'

תריא מותר' ואמר רב יוסף תני גוריון דמאספורכ' כ"ש אסרוין ובית הלל מתירין מאי טעמא

דבית שמאי דכתיב גם לרבות שנייהם ובית הלל הם ולא שנייהם ובית שמאי הוא

הם

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28



עשאה מזור – מהורה. שרייה בשמן – לא כמי שעשאה מזור?

רבי זעירא, רבי ינאי, רבי ירמיה בשם רבי יהושע בן לוי: נראין דברים שתהא הלכה כרבי עקיבה. שהוא אומר מעין שניהן, ואינה אלא כרבי יהושע, מקולי שלש על שלש. לא סוף דבר מהורה, אלא אפילו טמאה. בגין רב. דרב אמר: מסיקין בכלים, ואין מסיקין בשברי כלים:

**הלכה ד' מתני'** לא יקב אדם שפופרת של ביצה ומלאנה שמן ויתננה על פי הנר, בשביל שתהא מנטפת, אפילו היא של חרס. ורבי יהודה מתיר. אם היברה היוצר מתחילה – מותר.

לא ימלא אדם את הקערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה, בשביל שתהא שואבת. ורבי יהודה מתיר:

**גמרא** למה? משום שלא הותחל בכל טיפה וטיפה. או שמא ישבח ויערה. מה נפיק מן ביניהן? הן זקוקה דיקלון, אין תימר משום שלא הותחל בכל טיפה – הרי לא הותחל בכל טיפה וטיפה. אין תימר שמא ישבח ויערה – הרי אינה שוכח ומערה:

**אם היברה היוצר מתחילה – מותר.** שנייה היא שכולה אחד. אלא אם חברה כסיד או בגיפסום. יאות, דרבי יודה פדעתייה. דרבי יודה אמר: משקה מופח – חיבור.

תני: פתילה אחת בשני כוסות, בשתי קערות, בשני תמחויין – אסור. רבי יודה מתיר.

רבי חנניא בשם רבי פינחס: רבי יודה פדעתייה. דרבי יודה אמר: מופח – חיבור:

[דף י"ה ע"א]

**הלכה ה' מתני'** המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני עב"ם, מפני ליסמים, מפני רוח רעה, אם בשביל החולה שישן – פטור. כחם על הנר, כחם על השמן, כחם על הפתילה – חייב. רבי יוסי פוטר בכולן חוץ מן הפתילה, מפני שהוא עושה פחם:

**גמרא** אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מפני עב"ם של סכנה. מפני ליסמים של סכנה.

רבי יוסי בעי: אי מפני ליסמים של סכנה – ניתני מותר. רבנן דקיסרין בשם רבי יוסי בן חנניא: מותר.

מה בין המציל ממה שבנר, מה בין המציל ממה שבפיתיה? רבנן דקיסרין בשם רבי שילא: לא דומה המציל מגופה של פתילה, למציל חוץ מגופה של פתילה.

אמר רבי יוחנן: רבי יוסי ורבי שמעון – שניהן אמרו דבר אחד. כמה דרבי יוסי אמר: עד שיחא לו צורך בגופה של פתילה. בן רבי שמעון אמר: עד שיחא לו צורך בגופו של דבר.

מה אית לך צורך בגופו של פתילה? רבנן דקיסרין, רבי לעזר בשם רבי חנינא: שכן שמושי אומנין מהרכין לן. כמה דתימא: וּשְׁעַר רִישֵׁיהוֹן לֹא הִתְחַרְף. מהו מהרכין לון? מפספסין לון.

תמן תנינן: כל המקלקליון – פטורין, חוץ מן הפכעיר ומן העושה חבורה. בר קפרא אמר: אפילו אינו צריך לדם, אפילו אינו צריך לאפר.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן: שורו שהדליק את הגדיש בשבת – חייב. והוא שהדליק את הגדיש בשבת – פטור. שורו שהדליק את הגדיש בשבת – חייב, שלא לצורך. והכא הוא שהדליק את הגדיש בשבת – פטור, אפילו שלא לצורך.

תני: כל המתחייב בנפשו, שוגג – מכיא חטאת. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל: מאחר שלא לצורך היה מתחייב בנפשו. וכאן אפילו שלא לצורך – יהא פטור מן התשלומין. מן הדא: **מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת**. מה מכה בהמה – לא חלקתה בה בין שוגג למוזיד לחייבו ממוז. אף מכה אדם – לא תחלוק בו בין שוגג בין מוזיד לפטור ממוז.

וקשיא על דבר קפרא: הבערה למדה על כל המלאכות שבתורה, בולחן – לצורך, והיא

[דף י"ה ע"ב]

שלא לצורך. אמר רבי יוסי: אין יסבור כרבי יוחנן דאמר: הבערה למדה על כל המלאכות שבתורה. רבי לעזר אמר: הבערה לימדה על עצמה.

ולית לרבי לעזר לאחת – לחייבו על כל אחת ואחת? אשכח תני בשם רבי לעזר: **הנה** – לחייב על בולחן אחת.

ניחא הבערה. חבורה? אב שלה – לצורך, והיא – שלא לצורך.

רבי יוסי בי רבי בון אמר: איתפלגון רבי לעזר ורבי יוחנן. חד אמר: שהיטה – עיקר, וחבורה – תולדה. וחורנה מחליף.

הבעיר וכיבה בנפיחה אחת – חייב שתים. אמר רבי אבדימי אחוי דרבי יוסי: הדא אמרה, נפח בפלים ושיברן – משלם נזק שלם.

החותרה גחלים מתחת הקדירה בשבת – חייב. רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי לעזר בי רבי צדוק: חייב שתים. אחת – שפיכה את העליונות. ואחת – שהבעיר את התחתונות. וחותרה גחלים, ומתחמם כנגדן בשבת – פטור.

רבי יעקב בר אחא אמר: במחלוקת. כמאן דמר אינו חייב אלא אחת. ברם כמאן דמר חייב שתים – חייב. דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: לית בָּאן חייב שתים, אלא מעלין עליו באילו חייב שתים.

# תְּלִמּוֹד      מִסְכַּת שַׁבָּת      יְרוּשָׁלַיִם

אָמַר רַבִּי יוֹדֵן: תִּמְנָן – אֵינּוּ רוֹצֵה שְׂיִכְעְרוּ, וְאֵינּוּ רוֹצֵה שְׂיִכְבּוּ. בְּרַם הֶכָּא – רוֹצֵה הוּא שְׂיִכְעְרוּ, וְרוֹצֵה הוּא שְׂיִכְבּוּ.

הִבְעִיר וּבִישַׁל. אֵית תַּנְיֵי תַנְיָי: הֵיִיב שְׁתִּימִים. אֵית תַּנְיֵי תַנְיָי: הֵיִיב אַחַת. מֵאַן דְּמַר הֵיִיב שְׁתִּימִים, אַחַת מִשׁוּם מִבְּעִיר, וְאַחַת מִשׁוּם מִבִּישַׁל. וּמֵאַן דְּמַר אַחַת,

[דף י"ט ע"א]

הֵיִיב אֵינּוּ הָיָא? רַבִּי יוֹדֵה אָמַר: מִשׁוּם מִבְּעִיר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מִשׁוּם מִבִּישַׁל.

וְקָשְׁיָא עַל דְּרַבִּי יוֹסִי, הִבְעִירָה לִימְדָה עַל כָּל הַמְּלָאכּוֹת שַׁבְּתוֹרָה, אֵינּוּ חַיִּיב מִשׁוּם מִבְּעִיר, אֲלֵא מִשׁוּם מִבִּישַׁל.

זַר שְׂשִׁימִשׁ בְּמִקְדָּשׁ בְּשַׁבָּת, וּבְעַל מוּם שְׂשִׁימִשׁ בְּמוֹמָאָה, רַבִּי חֵיִיא רֹבָא אָמַר: שְׁתִּימִים. בַּר קַפְרָא אָמַר: אַחַת.

מִתִּיב בַּר קַפְרָא לְרַבִּי חֵיִיא רֹבָא: עֲבוּדָה שֶׁתַּפְּחֵן מוֹתֵר בָּהּ – זַר מִחַיִּיב עֵלְיָהּ?

וּמוֹתִיב לָהּ וְהוּא מִתִּיב לִיהָ, וְהָרִי קְמִיֵּצה! עַד שְׁלֵא נִקְמָצָה – אֲסוּרָה לָזֶה וְלָזֶה, מִשְׁנַקְמָצָה – אֲסוּרָה לְזָרִים וּמוֹתֵרֵת לַכֹּהֲנִים! אָמַר לִיהָ: שְׁנִיִּיא הִיא, דְּכַתִּיב: וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.

וְהָרִי מְלִיקָה! עַד שְׁלֵא נִמְלָקָה – אֲסוּרָה לָזֶה וְלָזֶה, מִשְׁנַמְלָקָה – אֲסוּרָה לְזָרִים וּמוֹתֵרֵת לַכֹּהֲנִים! אָמַר לִיהָ: שְׁנִיִּיא הִיא דְּכַתִּיב וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.

הָרִי טָבֵל! עַד שְׁלֵא נִתְקַן – אֲסוּר לָזֶה וְלָזֶה, מִשְׁנִיתְקַן אֲסוּר לְזָרִים וּמוֹתֵר לַכֹּהֲנִים! אָמַר לִיהָ: שְׁנִיִּיא הִיא, דְּכַתִּיב וְכָל זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.

אָמַרְיִ: נִצָּא לַחֲזוּן וְנִלְמַד. נִפְקוּן וְשִׁמְעוּן. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: שְׁתִּימִים. רַבִּי שִׁמְעוּן אָמַר: אַחַת.

מֵאַן דְּמַר אַחַת – מִשׁוּם זָרוֹת.

וּמֵאַן דְּמַר שְׁתִּימִים, אַחַת מִשׁוּם זָרוֹת. חוֹרְנִיֵּיתָה לְמָהּ? מִשׁוּם שְׁחִיטָה. וְהָרִי שְׁחִיטָה בְּזָר – בְּשִׁירָה! אֲלֵא מִשׁוּם הִילּוּד זְרִיקָה וְקַבְלָה. אֵינָה אֲלֵא שְׁבוּתָה!

הוּי, לִית טַעְמָא אֲלֵא מִשׁוּם אִיכּוּל אִיכְרִים וּפְדָרִים שְׁהִי מִתְּאִכְלִין עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלְּיָלָה.

עַל דַּעֲתִיָּה דְרַבִּי יוֹדָא הוּ אָמַר מִשׁוּם מִבְּעִיר – נִיחָא.

עַל דַּעֲתִיָּה דְרַבִּי יוֹסִי הוּ אָמַר מִשׁוּם מִבִּישַׁל, מַה בִּישׁוּל יֵשׁ בָּאן? מִכִּינּוּן שְׁהוּא רוֹצֵה בְּאַבּוּלָן – כְּמִבִּישַׁל הוּא.

[דף י"ט ע"ב]

## הַלְבָּה ו'

**מתני'** על שלש עבירות נשים מיתות בשעת לידתן, על שאינן זהירות בנדה, בחלה, ובחדלקת הנר:

**גמרא** אית תנאי ילדות, אית תנאי תניי ילדות.

מאן דמר ילדות, תני בשם רבי יודה: בעון הנדרים הבנים מתים. ומה מעמא? לְשׂוֹא הַבֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם.

ומאן דמר ילדות, מיפן שאין השטן מקטרג אלא בשעת סכנה.

רבי פנחס, רבי ירמיה בשם רבי חייה בר בא: כתיב: וּלְפָנַי אֶלְעֹזֵר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׂאֵל לֹוּ בְּמִשְׁפַּט הָאֲזָרִים. בסדר האזרים אין כתיב כאן, אלא במשפט האזרים. אלא מלמד, בשעה שישאל יוצאין למלחמה, בית דין של מעלה יושבין עליהן אם לנצוח אם להינצל.

אמר רבי חייה בר בא: כתיב, **כִּי תֵצֵא מִחֲנֶה עַל אִבְיָד וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע**. הא אם אינו יוצא, אינו צריך ליה שמירה? אלא, מיפן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה.

אמר רבי אחאי בר יעקב: כתיב, וּקְרָאֵהוּ אֶסּוֹן בְּדַרְדָּר. הא בבית לא? אלא, מיפן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה.

רבי ביסקא בשם רבי לויא: כתיב **יוֹם צָרָה וְתוֹכַחַהּ וְנֶאֱצָה הַיּוֹם הַזֶּה**. הא יום אחר לא? אלא, מיפן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה.

רבי אייבו בר נגרי: כתיב, **בְּהִשְׁפָּטוֹ יֵצֵא רָשָׁע**. יצא צדיק אין כתיב כאן, אלא בהשפטו יצא רשע. אלא, מיפן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה.

אמר רבי בא בר בינא: נכר שהוא מתוח מוגג לגג, אפילו רחב כפוח – אסור להלך עליו. למה? אלא מיפן שאין השטן מקטרג אלא בשעת הסכנה.

רב אמר: היושב בבית מרוערע – עושה מלאך המות דניסטים שלו. דכתיב: **יֵשֵׂא מוֹת עֲלֵימוֹ**. כפוח דתימר, **כִּי תִשָּׂה בְרַעַף מִשָּׂאת מְאוּמָה**.

אמר רבי לוי: בשלשה מקומות השטן מצוי לקטרג. המהלך בדרך בעצמו, ותישן בבית אפל לעצמו, והמפרש בים הגדול.

אמר רבי יצחק בר מריון: אילולי דכתיב **כֹּה אָמַר ה' הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרָךְ**. פיון שהיה אדם יורד לתוכו – הויה מת.

ורבנן אמרין: **הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרָךְ** – מן העצרת ועד החג, ובמים עזים נתיבה – מן החג ועד הנוכה.

רבי יוסה בריה דרבי תנחום דכפר אגין: עובדא הוה באסויא, אחא בעי מיפרוש מן חגא ועד הנובכתה. חמתיה חדא מטרונה, אמרה ליה: כדון מפרשין? איתחמי ליה אבוי וגם קבורה לא היתה לו. ולא שמע לא לדין ולא לדין ואוויל בימא.

רבי כהן אחוי דרבי חייה בר בא הוה פריש. אתא בעי מיפרוש מן חגא לחנוכתה.

[דף כ' ע"א]

אמר לאחוי: צלי עלי! אמר ליה: אין דצלייתי גלף. אלא אין חמיתניון לצבור מצליין למטרא – לא תתרחין על צלותי. הא דאת קטר לולכך – קטור רגלך.

על שאינן זמירות בנדה ובחלה ובחולקת הנר. אדם הראשון דמו של עולם. דכתיב וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, וְגִרְמָה לֹא הָיָה מִיָּתֵהּ, לְפִיכֵךְ מָסְרוּ מִצְוֹת נְדָה לְאִשָּׁה.

ובחלה. אדם הראשון – חלה מהורה לעולם היה. דכתיב וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֶר מִן הָאָדָמָה.

ותייא ביי דמר רבי יוסי בר קצרתה: ביון שהאשה מקשקשת עפתה בפנים – היא מגבהת חלתה. וגרמה לו הוה מיתה. לפיכך מסרו מצות חלה לאשה.

ובחולקת הנר. אדם הראשון נרו של עולם היה, שנאמר נֵר אֱלֹהִים נְשָׂמַת אָדָם. וגרמה לו הוה מיתה. לפיכך מסרו מצות הנר לאשה.

תני: רבי יוסי אומר: שלשה דיבקי מיתה הן, ושלשתן נמסרו לאשה. ואלו הן: מצות נדה, ומצות חלה, ומצות הדלקה.

## הלכה ז'

**מתני'** שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השיכה: "עישרתן?" "עירבתן?" "הדליקו את הנר!"

ספק השיכה ספק אינו השיכה – אין מעשרין את הודאי, ואין מטבילין את הפלים, ואין מדליקין את הנרות. אבל מעשרין את הדמאי, ומערבין, ומזמנין את החמין:

**גמרא** תני, רבן שמעון בן גמליאל אומר: הלכות הקודש והפאות והקשרות – הן הן גופי הלכות, ושלשתן נמסרו לעמי הארץ. הלכות הקודש, דתנינן: אם אמר "הפרשתי בתוכה רביעית קודש" – נאמן.

הפאות, דתנינן: הכל נאמנין על הפאות. הקשרות, דתנינן: ועל כולן עם הארץ נאמנין לומר "טהורין הן".

לֹא צוֹרֵקֵא דְלֵא, הַדְּלִיקוּ אֶת הַנֵּר, עֵישְׂרֵתֶן וְעֵירֵבְתֶּן! הַדְּלִיקוּ. אָמַר רַבִּי הֵיִיא בַר אַבָּא: מִתּוֹדֵי שְׂאֵתָהּ מִחֲמִיר עָלָיו בְּקֵלָה, אִף הוּא מִחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ בְּחִמּוּרָה.

אָמַר רַב חֲנִינִי, רַבִּי שְׂמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק הָוּה מְפָקִיד גּוֹ בֵּיתֵיהּ, עֵירֵבְתֶּן, הַדְּלִיקוּ אֶת הַנֵּר. וְלָמַד לֹא אָמַר "עֵישְׂרֵתֶן"? אֵלֵא כֹּל מִזֶּה דִּהְוָה אֲכִיל – מִן שׁוּקֵא הָוּה אֲכִיל.

**כֶּפֶס חֲשִׁיבָה, כֶּפֶס אֵינָה חֲשִׁיבָה.**

[דף כ' ע"ב]

מַעֲשֵׂה בִי רַבִּי לִיעֶזֶר, שְׁהִידָה גּוֹסֵס עָרַב שַׁבָּת עִם חֲשִׁיבָה. וְנִכְנָס הוֹרְקָנוּס בְּנֵו לַחֲלוּץ אֶת תְּפִילּוֹ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, הִינְחֵת מִצּוֹת הַנֵּר שֶׁהִיא שְׁבוּת וְחֵיבִין עָלֶיהָ כֶּרֶת, וּבֵאתָה לַחֲלוּץ תְּפִילִין שְׂאֵינֶן אֵלֵא רְשׁוּת, וְאֵינֶן אֵלֵא מִצְוָה!

יֵצֵא לוֹ, וְהִידָה צוּעֵק, וְאָמַר: אוֹי לִי, שְׁנִמְרָפָה דַּעְתּוֹ שֶׁל אַבָּא.

אָמַר לוֹ: דַּעְתָּךְ הוּא שְׁנִמְרָפָה, דַּעְתִּי הוּא לֹא נִמְרָפָה!

בֵּינֵן שְׂרָאוֹ תְּלִמִּידֵי שְׁחֵשִׁיבֵם דְּבַר שֶׁל חֲכָמָה, נִכְנָסוּ אֲצֵלוֹ, וְהָיוּ שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ, וְהָיָה אוֹמֵר לָהֶן עַל הַטָּמֵא – טָמֵא, וְעַל הַטְּהוֹר – טְהוֹר. וּבֵאתְרוּנָה אָמַר: "טְהוֹר" וְנִסְתַּלְקָה נִשְׁמָתוֹ.

אָמְרִין: נִיבֵר רַבִּי שֶׁהוּא טְהוֹר! אָמַר רַבִּי מְנָא: וְעַד כְּדוֹן נִיבֵר! נִכְנָס רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְחָלַץ אֶת תְּפִילּוֹ, וְהָיָה מְגַפְפוֹ וּמְנַשְׁקוֹ וּבֹכָה. וְאוֹמֵר רַבִּי רַבִּי הוֹתֵר הַנֶּגֶד, רַבִּי רַכֵּב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשׁוּ!

אֵין מְטַבִּילִין אֶת הַכֶּלִים. מִתְּנִיתָא בְּכֵלִים גְּדוּלִים, אֲבָל בְּכֵלִים קְטָנִים – מַעֲרִים עֲלֵיהֶן וּמְטַבִּילִין. תְּנִי רַבִּי הוֹשְׁעִיָה: מְמַלֵּא הוּא אָדָם בְּכֵלִי טָמֵא מִן הַבּוֹר, וּמַעֲרִים עָלָיו וּמְטַבִּילוֹ.

תְּנִי: נִפְלֵ דְלִי לְתוֹדֵי הַבּוֹר, נִפְלוּ כְּלָיו לְתוֹדֵי הַבּוֹר – מַעֲרִים עֲלֵיהֶן וּמְטַבִּילִין. תְּרִין אַמּוּרִין, חַד אָמַר: בְּכֵלִים שְׁנִמְטָאוּ בְּאֵב הַטּוֹמְאָה. וְחוֹרְנָה אָמַר: בְּכֵלִים שְׁנִיטְמָאוּ בְּוֹלֵד הַטּוֹמְאָה.

מְתִיב מֵאֵן דְּמֹר בְּאֵב הַטּוֹמְאָה לְמֵאֵן דְּמֹר בְּוֹלֵד הַטּוֹמְאָה. אֲפִילוּ בְּחֹל וְהָא טְעִין הָעָרַב שְׁמֵשׁ.

אָמַר לִיהִ: בְּרוּצָה לְשִׁתְּמֵשׁ בְּהֵן הוֹלִין בְּטְהֵרָה.

רַבִּי יְרֵמְיָה וְרַבִּי יְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי הֵיִיא בַר אֲשִׁי: אִשָּׁה פִּיקַחַת מְדִיחָה כּוֹס כָּאֵן, קַעְרָה כָּאֵן, תִּמְחֹזִי כָּאֵן, וְנִמְצָאת מְרַבְּצַת אֶת בֵּיתָה בְּשַׁבָּת.

אֲבָל מַעֲשְׂרִין אֶת הַדְּמָאִי. רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי אֲבָהוּ רַבִּי חִזְקִיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָה בֶּן פִּזִּי: דְּמָאִי דְּמִתְקָן, דְּמָאִי דְּלֵא תִקָּן.

וּמְעַרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחֲמוּיִן. אָמַר רַבִּי חֵייל בַּר אֲשִׁי: הֲדָא דְתִימְרָא בְּעִירֻכִי חֲצִירוֹת. אֲבָל בְּעִירֻכִי תַחֲמוּיִן דְּבַר תּוֹרָה הֵן.

הַדְרִין עַלֶּה בְּמַה מְדַלִּימִין

## בְּרַק שְׁלִישִׁי

### הַלְכָה א'

**מתני'** בִּירָה שֶׁהִסְקִיחָהּ בְּקֶשׁ אוֹ בְּנִבְכָּא – נוֹתְנִין עָלֶיהָ תְּבֻשִׁיל.

בְּנִפְתָּ וּבְעֵצִים – לֹא יִתֵּן עַד שְׁיִגְרוֹף

[דף כ"א ע"א]

אוֹ עַד שְׁיִתֵּן אֶת הָאֶפֶר. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִין: חֲמוּיִן אֲבָל לֹא תְּבֻשִׁיל. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, חֲמוּיִן וְתְּבֻשִׁיל. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: נוֹמְלִין, אֲבָל לֹא מְחַזְרִין. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אִף מְחַזְרִין.

**גמרא** בִּינֵי מוֹתְנִיתָא, מְקַיְימִין עָלֶיהָ תְּבֻשִׁיל.

מִתְנִיתָא דְרַבִּי יוֹדָא! דְתַנְיָא: הֵיוּ שְׁתֵּי בֵּירִים מִתְאִימוֹת, אַחַת גְּרוּפָה וְקַטְמוּמָה, וְאַחַת לֹא גְרוּפָה וְלֹא קַטְמוּמָה – מְקַיְימִין עַל הַגְּרוּפָה וְעַל הַקַּטְמוּמָה. מַה מְקַיְימִין עָלֶיהָ? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִין: אֵין מְקַיְימִין עָלֶיהָ כְּלוּם. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִין: חֲמוּיִן אֲבָל לֹא תְּבֻשִׁיל. הָעֵבֵיר אֶת הַמֵּיחָם – הַכֵּל מוֹדִין שְׁלֹא יִחְזוּר; דְּבַרִּי רַבִּי מְאִיר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִין, חֲמוּיִן אֲבָל לֹא תְּבֻשִׁיל. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִין: חֲמוּיִן וְתְּבֻשִׁיל. הָעֵבֵיר אֶת הַמֵּיחָם – בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: לֹא יִחְזוּר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יִחְזוּר.

רַבִּי חֵלְבֹ, רַב עֲנָן בְּשֵׁם רַב: לֹא שָׁנוּ אֵלָא עָלֶיהָ, הֵא לְתוֹכָהּ – לֹא. עַד אֵיכּוֹן? עוֹלָא אָמַר: עַד שְׁלֻשָּׁה. אָמַר רַבִּי מְנָא: עַד מְקוֹם שֶׁהִיא עוֹשָׂה חֲרִיץ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: מְפַנֵּי שֶׁהִיא שְׁלִיטָה בְּמְקוֹם שֶׁהִי שׁוֹלְטָת.

וְתַנְיָא בִּי דְמַר רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה: מוֹתֵר לְתַפְשִׁיר בְּמְקוֹם שֶׁהִי שׁוֹלְטָת. וְאָסוּר לְתַפְשִׁיר בְּמְקוֹם שֶׁאֵין הִי שׁוֹלְטָת.

רַבִּי יוֹשִׁיעַ בַּר גִּיזוּרָה תְּנִי מִשְׁמַשׁ קוּמֵי רַבִּי זְעִירָה, וְתִנְה מְעַיִל קוּמוּי תְּבֻשִׁילִין רוֹתְחִין. אָמַר לִיה: הֵיךְ אֵיתְעִבִידָא? אָמַר לִיה: גְּרוּף תּוֹפְיָא וְיַחַב בְּגוּהָ. אָמַר לִיה: לֹא תִהִי עֶבֶיד בְּנָ, אֵלָא גְּרוּף תּוֹפְיָא וְיַחַב תְּלַתָּא בִּיפִין וְרַמִּי עֲלִיהוֹן.

רַבִּי אֲבָהוּ הוֹרִי בְּבוֹצְרָה, מְמַלָּא גְצָרוֹ רְמוּחַ, וּמִיתֵן תְּלַתָּא בִּיפִין וּמִיִּרְמִין עֲלִיהוֹן.

דניאל בריה דרב קמינא בשם רבי אסי: שיורי תריות – כגפת וכעצים. הָדָא דתימור: כְּשִׁהוּ לַחִין ויָבֵשׁוּ. אָבֵל אִם הָיָה יבֵשׁוּן מִתְחִילָתָן – פִּקֵּשׁ וּכְגַבְכָּה הֵן.

גָּלְלִי בְּהִמָּה, אֵית תַּנְיִי תַנְיִי: כְּגַפְתּוּ וְכַעֲצִים. וְאֵית תַּנְיִי תַנְיִי: פִּקֵּשׁ וּכְגַבְכָּה. מֵאֵן דְּמַר כְּגַפְתּוּ וְכַעֲצִים – בְּדַקָּה. וּמֵאֵן דְּמַר פִּקֵּשׁ וּכְגַבְכָּה – בְּגַסָּה.

הַגּוֹרֵף עַד שְׂיִגְרוּף כֹּל צוֹרְפוֹ. מִן מַה דְּתַנְיִי הַגּוֹרֵף – צְרִידָה לְחַטֵּט בְּיַד. הָדָא אָמְרַה, עַד שְׂיִגְרוּף כֹּל צוֹרְפוֹ.

וְהַקּוּטִים – עַד שְׂיִקְטוּם כֹּל צוֹרְפוֹ. מִן מַה דְּתַנְיִי: מְלַבֵּה עֲלֵיהָ נְעוּרַת שָׁל פִּשְׁתָּן. הָדָא אָמְרַה: אֲפִילוּ לֹא קָטִים כֹּל צוֹרְפוֹ.

### [דף כ"א ע"ב]

וַיִּידָא אָמְרַה דָּא? יוֹם טוֹב שָׁחַל לַהֲיוֹת עֶרֶב שַׁבַּת, אָמַר רַבִּי שִׁינִי: מְלַבֵּה עֲלֵיהָ נְעוּרַת שָׁל פִּשְׁתָּן. קָטְמָה וְנִתְלַבַּת מַהוּ? רַבִּי הֵיִיא רֹבָא עֲלָה לְבֵיתוֹ וְהוֹרִי: מוֹתֵר.

כְּעוֹן קוּמֵי רַבִּי זְעִירָה וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָה וְרַבִּי תַנְנִיָּה חֲבַרְיָהוּן דְּרַבְּנִין: לֵיבָה לְשַׁעֲבַר? עֶבֶר רַבִּי אַמִּי וְאִידְרוֹן חֲבַרְיָא כְּעוֹן מַחְזוֹר עֲלֵיהֶן. אָמַר לוֹן רַבִּי תַנְנִיָּה חֲבַרְיָהוּן דְּרַבְּנִין: מִן דְּהוּהָ עוֹבְדָא הָוָה עוֹבְדָא. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סוֹסְרִטַיִי: לֵכֵן צְרִיכָה לָבָה.

אָמַר רַבִּי מְנָא: אֲנָא קְשִׁייתָה קוּמֵי רַבִּי בַּא בְּרִיָּה דְרַב פַּפִּי, אִין תִּימַר לְשַׁעֲבַר, אֲפִילוּ לֹא בִישַׁל עֲלֵיהָ בַתְחַלְהוּ! דְּתַנְיִי: הַמַּעֲשֵׂר וְהַמַּכְשָׁל בְּשַׁבַּת, בְּשׁוּגְגָא – יֹאכַל, וּבְמִזִּיד – לֹא יֹאכַל; דְּבַרִּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרַ: שׁוּגְגָא – יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. מִזִּיד – לֹא יֹאכַל.

רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלֶר אֹמְרַ: שׁוּגְגָא – יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת לְאַחֲרִים וְלֹא לֹא לְאַחֲרִים. שְׁמוּאֵל – כְּרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלֶר.

רַב, כִּד הָוָה מוֹרִי בְּחִבּוּרְתֵיהָ – הָוָה אָמַר כְּרַבִּי מֵאִיר. כְּצִיבּוּרָא – הָוָה מוֹרִי כְּרַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדֵּלֶר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר פְּרַסְנָה: כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בִּי רַבִּי יוֹסִי דְרַשׁ לוֹן; דְּתַנְיִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בִּי רַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשׁוּם אֲבִיו: כֹּל דְּבַר שְׁחִיבִין עַל זְדוּנָא כְּרַת וְעַל שְׁגָגָתוֹ חַטָּאת, וְעֵשְׂאָא בְּשַׁבַּת, בֵּין שׁוּגְגָא בֵּין מִזִּיד – אָסוּר, בֵּין לֹא בֵּין לְאַחֲרִים.

וְכֹל דְּבַר שְׂאִינָן חֵיבִין עַל זְדוּנָא כְּרַת וְעַל שְׁגָגָתוֹ חַטָּאת וְעֵשְׂאָא בְּשַׁבַּת, שׁוּגְגָא – יֹאכַל לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת לְאַחֲרִים וְלֹא לֹא לֹא לְאַחֲרִים.



בְּעוֹן קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: אֵת מַה אָמַר? אָמַר לוֹ: אֲנִי אֵין לִי אֵלָא מִשְׁנָה! הַמְעִישָׁר וְהַמְבָשֵׁל בְּשַׁבָּת, שׁוֹגֵג – יֹאכֵל, מְזִיד – לֹא יֹאכֵל.

שָׁמַע רַב הֶסְדָּא וּמַר: הוֹתֵרוּ הַשַּׁבָּתוֹת!

רַב חֻזְנָה בְּשֵׁם רַב: וְתַנִּי רַבִּי הָיִיא בְּזֵן כְּרֵאשׁוּנָה הָיוּ אוֹמְרִים: הַשׁוֹכֵחַ תְּבַשִּׁיל עַל גְּבִי בִּירָה וְקִדְשָׁה עֲלָיו אֵת הַשַּׁבָּת, שׁוֹגֵג – יֹאכֵל, מְזִיד – לֹא יֹאכֵל. נְחֻשְׁדוֹ לְהֵיּוֹת מְנִיחִין מְזִידִים, וְאָמְרוּ: "שְׂכִיחִין הָיִינוּ!" וְאָמְרוּ לָהֶן אֵת הַשׁוֹכֵחַ. וְהָכֵא אָמְרוּ בְּזֵן!

אָמַר רַבִּי אֵילָא: נְחֻשְׁדוֹ

[דף כ"ב ע"א]

לְהֵיּוֹת מְנִיחִין, וְלֹא נְחֻשְׁדוֹ לְהֵיּוֹת מְבַשְּׁלִין, וְקָנְסוּ בְּמַנְיָה, וְלֹא קָנְסוּ בְּמַבְשִׁיל. הָזֵרוּ לִזְמַר: תְּבַשִּׁיל שֶׁהוּא מְצַטְמָק וְיָפָה לוֹ – אָסוּר. תְּבַשִּׁיל שֶׁהוּא מְצַטְמָק וְרַע לוֹ – מוֹתֵר. אֵיזְהוּ תְּבַשִּׁיל שֶׁהוּא מְצַטְמָק וְיָפָה לוֹ? בְּגוֹן: אֶפְרוּב, וְאֶפְרוּגִים, וּבִשְׂרַ מְרוּף.

אָמַר רַבִּי תַנְחֻמִּים בְּרַ עֵילָאִי: אֵף רֵאשִׁי לְפָתוֹת וְרֵאשִׁי קַפְלוּמוֹת – עָשׂוּ אוֹתָן כְּתְבַשִּׁיל שֶׁהוּא מְצַטְמָק וְיָפָה לוֹ.

בְּצִים מַה הָיוּ? רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל בִּי רַבִּי יוֹסִי: אֵבָא עָלָה לְבֵיתוֹ, וּמִצָּא שֵׁם חַמּוּן – וְהִתִּיר. בְּצִים – וְאָסַר. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ נִתֵּן בְּשֵׁם רַבִּי חֵמָא בְּרַ חֲנִינְיָה: אֲנִי וְאָבָא עֲלִינוּ לְחַמַּת גְּדַר, וְהִבִּיאוּ לְפָנֵינוּ בְּצִים בְּחֻזְרֵינוּ, וְטַעְמָן יָפָה כְּפַנְקָרִיסִין.

תַּנִּי: לֹא תַמְלֵא אִשָּׁה קְדִירָה עִסְמִיּוֹת וְתוֹרְמִסִין וְתַתְנַם לְתוֹף הַתַּנּוּר עַרְבַּ שַׁבָּת עִם חֲשִׁיכָה. וְאִם נִתְנָה – מוֹצָאֵי שַׁבָּת אָסוּרִין בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ. רַבִּי אַחָא אָמַר: בְּמְזִיד – בְּרַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: בְּשׁוֹגֵג – בְּרַבִּי יוֹדָה. אָמַר רַבִּי מְנָא: יֹאוֹת אָמַר רַבִּי יוֹסִי: הַנּוֹטֵעַ בְּשַׁבָּת, שׁוֹגֵג – יִקְיִים. מְזִיד – יַעֲקוֹר. וּבְשִׁבְעִיעִית, בֵּין שׁוֹגֵג בֵּין מְזִיד – יַעֲקוֹר.

רַבִּי יְהוּדָא אָמַר: הִילּוּף הַדְּבָרִים, הַנּוֹטֵעַ בְּשַׁבָּת, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמְזִיד – יַעֲקוֹר. וּבְשִׁבְעִיעִית, שׁוֹגֵג – יִקְיִים, וּמְזִיד – יַעֲקוֹר. לְמָה? מִפְּנֵי שֶׁחֲנִיטִּית שַׁבָּת עֲלָיו. וְכֹאן, מִכִּיּוֹן שֶׁאֵת אוֹמַר: "יִמְתִּין לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּדִי שְׁיַעֲשׂוּ" – כְּמִי שֶׁלֹּא נִתְּנָה מַחְמַת שַׁבָּת כְּלוּם.

וּמַה טַעְמָן דְּרַבְּנָן? נְחֻשְׁדוֹ עַל הַשְּׂבִיעִית וְלֹא נְחֻשְׁדוֹ עַל הַשַּׁבָּתוֹת. דְּבַר אַחַר: מוֹנִין לְשִׁבְעִיעִית, וְאֵין מוֹנִין לְשַׁבָּתוֹת.

הִיךְ עֲבִידָא? נְטַע פְּחוֹת מְשַׁלְשִׁים יוֹם לְפָנֵי שְׂבִיעִית, וְנִכְנְסָה שְׂבִיעִית, אֵין תִּימַר חֶשֶׁד – אֵין בָּאן חֶשֶׁד. אֵין תִּימַר מְנִיין, אֵין בָּאן מְנִיין.

נמע פחות משלשים יום לפני שמינית, ונכנסה שמינית, אין תימר חשד – יש כאן חשד. ואין תימר מניין – יש כאן מניין. ותייא כמאן דאמר מפני החשד. ברם כמאן דאמר מפני המנין – קנסו בשוגג מפני המזיד.

[דף כ"ב ע"ב]

נמלו מבעוד יום – מהזירו מבעוד יום. נמלו משחשיכה – מהזירה משחשיכה.

נמלו מבעוד יום וקדש עליו היום, רבי סימון דתרי בשם רבי הושעיה: הניחו בארץ – אסור למלטלו. רבי לעזר בשם רבי הושעיה: משרת הייתי את רבי היא הגדול, והייתי מעלה לו הפיון מדיומי התחתונה לדיומי העליונה, ומהזירין לכירה. אמר רבי ירמיה בי רבי שמעון: אפילו מכירה שהבילה ממועט לכירה שהבילה מרובה.

אמר רבי אמי: זימנין סגינן יתיבית קומי רבי הושעיה ולא שמעית מיניה הדיא מלתא. אמר רבי זריקן לרבי זעירא: לא שמע מיניה מותר, שמע מינה אסור?!

תלוי ביתד ונתנו על גבי ספקל, נאמר, אם היה מופחם – מותר. ואם לאו – אסור.

אמר רבי יוחנן ברבי מריה: בשלא העביר את ידו מפנו. אבל אם העביר את ידו מפנו – אסור: **הלקה ב' מתני'** תנור שהסיקוהו בקש או בגבכא – לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו. בופח שהסיקו בקש או בגבכא – הרי זה ככירים. בגפת או בעצים – הרי הוא כתנור:

**גמרא** תני בר קפרא: אפילו לסמוך לו – אסור. רבי שמי סמיך לאדירא דתנורא. א"ל רבי מנא: והתני בר קפרא: אפילו לסמוך לו – אסור. רבי מנא, מיכל לנשייא, דשמחן בגדיהון לאזירא דתנורא. רבי יודן בי רבי ישמעאל הורי מדוחק מיגרוף תנורא, ומיתן תלתא בפין ומירמי עליהון. ובתלוד לא ידעין מיגיריית. אמר רבי יוסי: בשבת – אתה מהלך אחר הסיקו. ובטומאה – את מהלך אחר גיפופו.

**הלקה ג' מתני'** אין נותנין ביצה בצד הפיחם בשביל שתתגלגל. ולא יפקיענה בסודרין. ורבי יוסי מתיר.

לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים, בשביל שתצלה.

מעשה שעשו אנשי מבריא, והביאו סילון של צונן בתוך אמה של הפיון. אמרו להן חכמים: אם בשבת – בחמין שהוחמו בשבת, ואסורין ברהיצה ובשתייה. ואם ביום טוב – בחמין שהוחמו ביום טוב, ואסורין ברהיצה, ומותרין בשתייה. מוליר הגרוף – שותין הימנו בשבת. אנטיכי, אף על פי שגרופה – אין שותין הימנה:

**גמרא** תמן תנינן: תפוח שריסקו ונתנו לתוך העיסה וחימצה – הרי זו אסורה. תני: רבי יוסי מתיר. רבי אחא, רבי אבהו בשם רבי יוסי בר הנינה:

[דף כ"ג ע"א]

מה פליגון? במחמין במימיו. אבל המחמין בגופו – דברי הכל מותר.

רבי יוסי – פדעתייה. כמה דו אמר תמן – אין חימוצו ברור. כן הוא אמר הכא – אין תבשילו תבשיל ברור.

תנא: אמר רבי יוחנן בר מרייא: בשלא העביר ידו ממנו. אבל העביר – אסור.

פגה שטמנה בתבן, וחררה שטמנה בבגלים, אם היו מקצתן מגולין – ניטלין בשבת. ואם לאו – אין ניטלין. רבי לעזר בר תדאי אומר: בין כה ובין כה – תוחב בשפוד ובסקין ונוטל.

אתייא דרבי לעזר בר תדאי – ברבי שמעון. דתני: לא יגרר אדם את המטה ואת הכסא ואת הפסקל ואת הקתדרה, מפני שהוא עושה חריץ. ורבי שמעון מתיר.

רבי בא בשם רבי הונא, רבי חגי בשם רבי יעירא, רבי יוסה בשם רבי אילא: מודין חכמים לרבי שמעון בכסא שרגליו משוקעות בטיט – שמוותר לטלמלו. כמה דאת אמר מותר לטלמלו. ודכוותה מותר להחזירו.

אמר רבי יוסי: אף אנן תנינן: ניטלין בשבת. אמר רבי יוסה בי רבי בון: דרבי שמעון היא. אמר רבי יוסי: מתניתא אמרה כן! כל הפלים אינן נגררין, חוץ מן העגלה, מפני שהיא כובשת. והא תנינן: שביעיתו אית לה מימר שביעית פרבי שמעון? דפתר לה שביעית פרבי שמעון, דרבי שמעון מתיר בספיחי שביעית, ואת אמר הכין! אף על גב דרבי שמעון מתיר בספיחי שביעית, אית ליה משום שביעית ומשום קדושת שביעית. ותנינן על דרבי שמעון טהרו מלטמא אינו חושש לא משום שביעית

[דף כ"ג ע"ב]

תמן אמרין: חמה – מותרת. תולדת חמה – אסורה. רבנן דהכא אמרין: בין חמה בין תולדת חמה – מותרת.

מתניתא פליגא על רבנן דהכא: לא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה! שגייא היא שהוא עושה חריץ. אילו אמר בקמח יאות.

מתניתא פליגא על רבנן דתמן! דתני, רבן שמעון כן גמליאל אומר: מגולין ביצים על גב גג של סיד רותה, ואין מגולין ביצים על גבי עפר רותה. מה עבדין לה רבנן דתמן? פתרון לה חלוקין

על רבן שמעון בן גמליאל. על דעתין דרבנן דתמן, מעשה שעשו אנשי סבריא. ועל דעתין דרבנן דהכא – סלקת מתניתין כמעשה שעשו אנשי סבריא:

**מעשה שעשו אנשי סבריא בוי.** בראשונה היו סותמין את הקמין מערב שבת, ונכנסים ורוחצין בשבת. נחשדו להיות מוליין אותו עצים מערב שבת, והיא דליקה והולכת בשבת. ואסרו להן רחיצה, והתירו להן זיעה.

נחשדו להיות נכנסין ורוחצין, ואמרו: "מזיעין היינו!" ואסרו להן רחיצה וזיעה. היו שם שתי אמבטיות, אחת של מתוקין ואחת של מלוחין. נחשדו להיות מגלין את הנסרין ורוחצין במתוקין, והן אומרים: "במלוחין רחצנו!" ואסרו להן את הכל.

ביון שנתגדרו – היו מתירין להן והולכין, מתירין להן והולכין, עד שהתירו להן מי מערה וחמי סבריא.

ולא התירו הבאת לונטיות. ומי התיר הבאת לונטיות? רבי חנינא בן עקיבה. דתני שלשה דברים התיר רבי חנינא בן עקיבה. התיר עצה שבים, והתיר פצוצרה, והתיר הבאת לונטיות.

תמן תנינן: הרוחץ במערה, או במי סבריא – מסתפג אפילו בעשר לונטיות, ולא יביאם בידו. שמואל אומר:

[דף כ"ד ע"א]

מה יעביד הדין סבורא דלא יליף ולא שימש. והדא מתניתא – קודם עד שלא התירו הבאת לונטיות. רבי ירמיה ורבי זעירא, רב יהודה בשם שמואל: רבי התיר לונטיות. תני: אין משתטפין לא בחמין ולא בצונן. אמר רבי יודא בר פזי: ודא מתניתין – קודם עד שלא התירו חכמים חמי סבריא. דתני: הרוחץ בחמי סבריא, הוא – מזלף על עצמו. אכל אחרים – לא יזלפו לו. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אף הוא לא יזלף על עצמו, מפני שהוא מרבה את ההכל, ומכבד את הפרקע.

רבי אהא בר יצחק עאל מיסחי עם בא פר מפול, בפרים פר יטסס. קמא חד בר נש מזלף על גרמיה. אמר ליה: כזה אסור בשבת, מפני שהוא מרבה את ההכל ומכבד את הפרקע.

רבי אבהו, הורנין מזלפין ונפל עליו. והוא אמר, והא רבי לונטי עאל מיסחי עם רבי יונה, קמא חד בר נש מזלף על גרמיה. אמר ליה: לית אגן צריכין חששין ליחידייא. רבי יצחק רובא עאל מיסחי עם רבי. אמר ליה: מהו מיתן צלוחיתא גו עגלתא? אמר ליה: קבא גו נמלא, היא נעשית ככלי שני.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי: שואלין הלכות המרחץ בבית המרחץ. והלכות בית הכסא בבית הכסא. בהדא רבי שמעון בן אלעזר עאל מיסחי עם רבי מאיר. אמר ליה: מהו לקנח? אמר ליה: אסור. מהו להדיח? אמר ליה: אסור. ולא בן שמואל שאיל לרב: מה לעגנות "אמן" במקום ממונף? והוא אמר אסור. ואסור דאמרי לך - אסור.

אשכח תנאי תני: אין שואלין הלכות המרחץ והלכות הכסא בבית הכסא:

**אם ביום טוב - בחמין שהוחמו ביום טוב בוי.** חמין שהוחמו ביום טוב. וכן חמין שהוחמו מערב שבת לשבת. רב ושמואל, חד אמר: מרחיץ בהן פניו ידיו ורגליו. והרנא אמר: מרחיץ בהן כל גופו איברים איברים. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא.

מן מה דתני שמואל: מרחיץ בהן פניו ידיו ורגליו, הוי: רב דו אמר מרחיץ בהן כל גופו איברים איברים.

חד פילוסופים שאל לבר קפרא, אבלט שאל ללוי סריסא: מותר לשנות ואסור לרחץ! אמר ליה אם תראה סריס מחבק עם אשתו שמה אינו רע לך. אמר ליה אין. אמר ליה ומכי הוא לה כלום? אמר לו שלא תתפריץ אמר ליה והכא שלא יתפריצו.

פיון שיצא אמרו לו תלמידיו רבי לזה דחיתה בקנה. לנו מה את משיב. אמר להם והלא כבר נאמר אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם:

**מולייר הגרופ - שותין ממנו בשבת.**

[דף כ"ד ע"ב]

הא אם אינו גרופ - לא. אמר רבי שייז: מפני שהנהלים נוגעות בגופו. אמר רבי הנינא בריה דרבי הילל: מפני שהרוח נכנסת בגופו והנהלים בוערות. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מפני שהוא עשוי פרקים פרקים - הוא מתיירא שמה נתאכל דיבוקו והוא מוסיף מים:

אנטיכי, אף על פי שגרופה - אין שותין ממנה. רבי חנניה, רבי יוסי, רבי אחא אבא בשם רבי יוחנן: מפני שהיא מתחממת מפתליה. רבנן דקיסרין, רב הונא בשם רב: אם היתה גרופה ופתוחה - מותר:

## הַלְכָה ד'

**מתני'** פחם שפינהו - לא יתן לתוכו מים צונין בשביל שייחמו, אבל נותן הוא לתוכו ולתוך הכוס כדי להפשיטין.

# תְּלִמֵד      מִסְכַּת שַׁבָּת      יְרוּשָׁלַיִמִי

**גמרא** רבי בא בר בריוה דרבי חייא בר בא, רבי חייא בשם רבי יוחנן: לא שנו אלא לתוך הכוס, היא לתוכו – לא.

אמר רבי מנא: קשייתה קומי רבי בא: לא תני רבי יוחנן על ספא. לא תני על רישא? בשביל שייחמו. היא להפשירן – לא! אתא רבי בא בר פהנא, רבי חייא בר אשי בשם רב: אם להממן – אסור. אם להפשירן – מותר.

תני: נותנין חמין לתוך צונין, אבל לא צונין לתוך חמין; כדברי בית שמאי. ובית הלל אומר: בין חמין לתוך צונין, בין צונין לתוך חמין – מותר. במה דברים אמורים? ככוס. אבל באמבטי, חמין לתוך צונין – מותר, וצונין לתוך חמין – אסור. ורבי שמעון בן מנסיא מותר. אתיא דרב – כרבי שמעון בן מנסיא, רבי יוחנן – כרבי יוחנן בן נורי.

תני רבי יוחנן בן נורי אומר: כמלא הוא אדם חבית של מים ונותנה פנגד המדורה, לא בשביל שתיחם אלא בשביל שתפיג צינתה. יורד הוא אדם וטובל בצונן ועולה ומתחמם פנגד המדורה; דברי רבי מאיר. והכמים אוסרין.

יאות אמר רבי מאיר! ומה טעמון דרבנן? יבא ביי דמר רבי זעירא בשם רב יהודה: מותר להפשיר במקום שהיד שולטת. ואסור להפשיר במקום שאין היד שולטת.

אפילו במקום שאין היד שולטת, עד איכן? רבי יודה בר פזי, רבי סימון בשם רבי יוסי בן חנינה: עד שיהא נותן ידו לתוכה והיא נכוית.

הכל מודין בכלי שני – שהוא מותר. מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני? אמר רבי יוסי: פאן –

[דף כ"ה ע"א]

היד שולטת. וכאן – אין היד שולטת. אמר רבי יונה: פאן וכאן אין היד שולטת. אלא עשו הרחק לכלי ראשון, ולא עשו הרחק לכלי שני. אמר רבי מנא: ההן פינכא דאורזא – מסייע ליה לאבא. ההן פינכא דגריסא – מסייע ליה לאבא. דאת מפני ליה מן אתר לאתר ועד גדון הוא רותח:

**הלכה ה' מתני'** האילפס והקדירה שהעבירן מרותחין – לא יתן לתוכן תבלין. אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי. רבי יהודה אומר: לכל הוא נותן, חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר:

**גמרא** מהו ליתן תבלין מלמטה ולערוות עליהן מלמעלה? רבי יונה אמר: אסור, ועירווי בכלי ראשון הוא. תיילת דרבי יונה מן הדא: אהד שבישל בו, אהד שעירה לתוכו רותח.

אמר רבי יוסי: תמן – כלי חרס בולע. תבלין – אינן מתבשלין.

התיב רבי יוסי בי רבי בון: והתני: אף בכלי נחושת בן! אית לך למימר: כלי נחושת בולע?

## מִסְכַּת שְׁקָלִים פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. בַּחֲמֶשֶׁה עָשָׂר בּו, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יּוֹצְאִין וּמִתְקַנְיִן אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הַרְחֻבוֹת, שְׁתַּקְלָקְלוּ בִּימֹת הַגְּשָׁמִים, כְּדֵי שֶׁיְהִי מִתְקַנֵּין לְעוֹלֵי רְגָלִים אֵלּוּ. בַּחֲמֶשֶׁה עָשָׂר בּו, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יּוֹצְאִין וְחוֹפְרִין בּוֹרוֹת, שִׁיחִין וּמַעְרוֹת, וּמִתְקַנְיִן אֶת הַמְּקוֹאוֹת, וְאֶת אֲמַת הַמַּיִם. כָּל מְקוֹה שֵׁישׁ בּו אַרְבַּעִים סָאָה - כְּשֶׁר לְהַקּוֹת עָלָיו, וְשֹׁאֵין בּו אַרְבַּעִים סָאָה - מְמַשְׁכִּינֵין לוֹ אֶת אֲמַת הַמַּיִם וּמְשַׁלְּמִין בּו אַרְבַּעִים סָאָה, כְּדֵי שֶׁיְהִי כְּשֶׁר לְהַקּוֹת עָלָיו. בַּחֲמֶשֶׁה עָשָׂר בּו, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יּוֹצְאִין וּמִפְקִירִין אֶת הַכְּלָאִים, שֶׁהַפֶּקֶר בֵּית דִּין הַפֶּקֶר, וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. מִצָּא כְּלָאִים בְּכֶרֶם - מִתֵּר מִשׁוֹם גְּזֹל וּפְטוֹר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. בְּשֵׂדֶה - אֶסוֹר מִשׁוֹם גְּזֹל וְחֵיב בַּמַּעֲשָׂרוֹת. בַּחֲמֶשֶׁה עָשָׂר בּו, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יּוֹצְאִים וּמַצִּינִין אֶת מְקוֹם הַטְּמֵאָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהִי הַרְבִּים נִתְקַלֵּין בּו. אִין מַצִּינִין, לֹא אֶת הַסְּלַע, וְלֹא אֶת הַגְּרִיד, אֲלֹא עַל אֲבָן קְבוּעָה. אִין מַצִּינִין אֶת הַצִּיּוֹן בְּמְקוֹם הַטְּמֵאָה אֲלֹא בְּמְקוֹם טְהוֹרָה סְמוּךְ לַטְּמֵאָה. וְהַמֵּאֲהִיל עָלָיו - טְמֵא. מִצָּא אֲבָן אַחַת מַצִּינֵת, אִף עַל פִּי שֹׁאֵין מְקוּמִין כֵּן, הַמֵּאֲהִיל עָלֶיהָ - טְהוֹר. מִצָּא שְׁתִּים, הַמֵּאֲהִיל בִּינֵיהֶן - טְמֵא, עַל גְּבִיהֶן - טְהוֹר. אִין מַצִּינִין, לֹא עַל כְּוִיַּת מִן הַמַּת וְלֹא עַל עֵצִים כְּשַׁעוּרָה - שֹׁאֵין מְטֵמְאִין בְּאֵהֶל. אִין מַצִּינִין אֲלֹא עַל הַשְּׂדֵרָה וְעַל הַגְּלַגְלַת - שְׁמֵטְמֵאִין בְּאֵהֶל.

ב. מְשִׁישׁוֹ בַּמְּקֹדֶשׁ, הַתְּחִילוֹ לְמַשְׁכֵּן, מִמְּשַׁכְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל שְׁקָלֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁיְהִי קְרִבְנוֹת צְבוּר קְרִבִּין מִהֵן. מִשָּׁל לְאַחַד שְׁעָלְתָהּ לוֹ מִכָּה בְּרַגְלוֹ, וְהִיָּה הַרְּפֹא כּוֹפְתוֹ וּמְחַתֵּךְ בְּכִשְׁרוֹ בְּשִׁבִּיל לְרִפְאוֹתוֹ, כִּךְ אָמַר הַמְּקוֹם: מְשַׁכְּנוֹ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל שְׁקָלֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁיְהִי קְרִבְנוֹת הַצְּבוּר קְרִבִּין מִהֵן, מִפְּנֵי שְׁקְרִבְנוֹת צְבוּר מְרַצִּין וּמְכַפְּרִין

בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶן שְׁבַשְׁמִים. וְכֵן מַצִּינֵין בְּתְרוֹמַת שְׁקָלִים שֶׁשְׁקָלוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמְּדָבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, טז): "וְלָקַחְתָּ אֶת כֶּסֶף הַכֹּפְרִים מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְגו'.

ג. לּוֹקְחִין מִן הַנְּכָרִים קְרִבְנוֹת צְבוּר בְּכֶסֶף, וּמְקַבְּלִין מֵהֶם עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, עוֹפוֹת וּמִנְחוֹת, עֲצִים וְלִבְנֵה וּמְלַח; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: אִפְלוּ אַתָּה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ כָּל הַיּוֹם - אִין מְקַבְּלִין מֵהֵן אֲלֹא עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים בְּלִבְדָּה. אִין מְקַבְּלִין מֵהֵן נִדְבָה לְהַקְדֵּשׁ בְּדָק הַבַּיִת, וְאִם הַקְדִּישׁוּ - הַקְדִּישׁוֹן הַקָּדֵשׁ.

ד. אִפְטוֹרְפוֹסִין שֶׁשְׁקָלוֹ עַל יְדֵי יְתוּמִין - הָרִי אֵלּוּ חֵיבִין בְּקוֹלְבוֹן. הַשּׁוֹקֵל שְׁקָל חֵיב בְּקוֹלְבוֹן; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: הַשּׁוֹקֵל שְׁקָל פְּטוֹר מִן הַקּוֹלְבוֹן. הַשּׁוֹקֵל שְׁנֵי דִינָרִין - חֵיב בְּקוֹלְבוֹן. הַנוֹטֵל סֶלַע וְנוֹטֵל שְׁקָל חֵיב שְׁנֵי קוֹלְבוֹנוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: קוֹלְבוֹן אֶחָד.

ה. כִּמְהָ הוּא קוֹלְבוֹן? מְעָה כֶּסֶף, אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעָה כֶּסֶף לְסֶלַע; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: חֲצִי מְעָה שֶׁל אַרְבַּעָה אֶסְרוֹת. קוֹלְבוֹנוֹת הַלָּלוּ, מֵהָ הָיוּ עוֹשִׂין לָהֶם? נוֹפְלִים לְשִׁקָּלִים; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמַר: לְנִדְבָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמַר: רְקוּעֵי זָהָב צְפוּי לְבֵית קֹדֶשׁ הַקְדָּשִׁים. בֶּן עֲזַאי אוֹמַר: הַשְּׁלַחְנִין בְּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּשִׁכְרָן.

ו. הַמְּפָרִישׁ שְׁקָלוֹ וְאֶבֶד, וְהַפְּרִישׁ אַחַר תְּחִיּוֹ, וְלֹא הַסְפִיק לְהַקְרִיבוֹ עַד שֶׁנִּמְצָא הָרֵאשׁוֹן, וְהָרִי שְׁנִיָּהֵן עוֹמְדִין, זֶה וְזֶה שְׁקָלִים. הָרֵאשׁוֹן יְפוּל לְחֻדְתֵּיהֶן וְהַשְּׁנִי יְפוּל לְעִתִּיקֵיהֶן. הַמְּפָרִישׁ שְׁקָלוֹ וְהוֹצִיא - הָרִי זֶה מֵעַל. הַמוֹצִיא שְׁקָלוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ - הָרִי זֶה מֵעַל. לָקַח בּו קִנְיָ זִבְיָן, קִנְיָ זְבוֹת יוֹלָדוֹת, הַמְּבִיא אֶת חֲטָאתוֹ אֲשָׁמוּ מִן הַהֶקְדֵּשׁ, הַשּׁוֹקֵל שְׁקָלֵי זוּזִין מִן הַהֶקְדֵּשׁ - פִּיּוֹן שְׁלָקַח מֵעַל; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: לֹא מֵעַל עַד שִׁזְרָקוּ הַדָּמִים.

1 פְּרִוּשׁ: לְמוֹעֵד סְמוּךְ לְעוֹלֵי רְגָלִים.

ז. אין מביאין מנחות ונסכים ומנחות תודה, ולחמה של תודה מן הטבל, ומן התרומה ומן המעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, וממעשר שני והקדש שלא נפדו, מן המדמע, מן החדש, ומפירות שביעית. ואם הביא - הרי אלו פסולין, ואין צריך לומר מן הערלה וכלאי הכרם.

ח. מותר יין ליין, מותר שמן לשמן, מותר מלח למלח, מותר עצים לעצים, מותר לבונה ללבונה, מותר בזיכין לפזיכין, מותר גזירין לגזירין, מותר מצורעין למצורעין, אם אמר: 'לגזיר זה'; למצרע זה' - מותרו נדכה. מותר עניים לעניים, מותר שבויין לשבויין. אם אמר: 'לעני זה'; 'לשבוי זה' - מותרו שלו. מותר מתים למתים, מותר המת - ליורשיו. רבי נתן אומר: מותר המת יהא מנח עד שיבא אליהו. רבי נתן אומר: מותר המת - בונין לו נפש על גבי קברו. או יזלח לו יזלח לפני מטתו, אין פודין כסות בכסות, ואין פודין שבוי בשבוי, ואין ממחין ביד הפרנסין על קף.

## מסכת שקלים פרק שני

א. איזהו פרס הפסח? פרס העצרת, פרס החג. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין פחות מחמשה עשר יום קדם לרגל.

ב. למה כותבין על הקפות אלף, בית, גימל? מפני שמתחילין ומוציאין מן הראשונה. שלמה ראשונה - מוציאין מן השניה. שלמה שניה - מוציאין מן השלישית. שלמו שלשתן - הגיע זמן תרומה לתרם - תורמין מן החדשה, ואם לאו - תורמין מן הישנה.

ג. הנכנס לתרם את הלשכה, היו מפשפשיין בו בפניסה וביציאה, ומדברין עמו משעה שנכנס, ועד שעה שיצא, לקים מה שנאמר (במדבר לב, כב): "והייתם נקיים מה' ומישראל". ואומר (יהושע כב, כב): "אלהים ה' הוא ידע וישראל הוא ידע",

ואומר (דברים ו, יח): "ועשית הישר והטוב בעיני ה'". "הטוב" - בעיני השמים, "והישר" - בעיני האדם. דברי רבי עקיבה. רבי ישמעאל אומר: אף הישר בעיני השמים והטוב בעיני האדם. ואומר (משלי ג, ד): "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם", הכריעו חכמים לקים דברי רבי ישמעאל, שנאמר (דברים יב, כה): "כי תעשה הישר בעיני ה', ואין פאן טוב. ואומר (יהושע כב): "אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא ידע וישראל הוא ידע".

ד. תרם את הראשונה, ואמר: 'הרי זה מארץ ישראל על כל ישראל', וחפה בקטבליאות מפני שאנשי סוריא באין ושוקלין עליה. תרם את השניה, ואמר: 'הרי זו מעמון וממזאב וממרכין הסמוכין לארץ ישראל על כל ארץ ישראל', וחפה בקטבליאות, מפני שאנשי בבל באין ושוקלין עליה. תרם את השלישית, ואמר: 'הרי זה מבבל וממדי', ומדינות הרחוקות מארץ ישראל על כל ארץ ישראל, ולא היה מחפה, זו היתה עשירה מכלם, שהיו בה איסטראות של זהב ודריאבונות של זהב, שמינו קטבליאות ונתערכו השירים, ולא היתה מערכו בשל אשתקד, שמא יצטרכו לתרם, ונמצאו תורמין מן הישנה.

ה. תורמין על המשכון, ועל הגבוי, ועל העתיד לגבות; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: תורמין על המשכון ועל הגבוי, אבל לא על העתיד לגבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא היו אומרין אלא באחרונה, שמא יצטרף אחד מארץ ישראל. ונמצא שוקל עם בבל ומועלין בהם כל שנתן. עברה שנתן - אין מועלין בהן, אלו ואלו נופלים ללשכת בדק הבית.

ו. הנשים היו אורגות בפרכת. בית גרמו היו עושין מעשה לחם הפנים. בית אבטינס היו עושין מעשה הקטרת, נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.



שְׁלָמִים, וּדְמִיָּהֶן יִפְלוּ עִם שְׂאֵר נִכְסִים לְבִדְק הַבֵּית. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: זְכָרִים עֲצָמָן יִקְרְבוּ עוֹלוֹת, וְנִקְבוֹת יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי זְבָחֵי שְׁלָמִים, וַיְבִיא בְדַמִּיָּהֶן עוֹלוֹת. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִים: דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֵן הֵן דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

**יא.** אַחַד לְשָׁלְשִׁים יוֹם מְשַׁעְרִין אֶת הַלְשָׁכָה, כָּל מִי שֶׁמְכַר לָהֶן יַיְנוֹת שְׁמָנִים וְסִלְתוֹת, וְאָמַר: תָּנוּ לִי מַעוֹת מִן הַמְּטַבֵּעַ הַיּוֹצֵא בְּמַדִּינָתִי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, וְאִם נִשְׁפְּכוּ בְּעֶזְרָה - נִשְׁפְּכוּ לוֹ, אִם יֵשׁ לוֹ לְהִבְיֵא מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - הֲרֵי זֶה מְבִיא, שְׁלֵם הֵיוּ אֵלוֹ אֶלָּא לְמִי שְׂאִין לוֹ.

**יב.** אַחַד לְשָׁלְשִׁים יוֹם תּוֹרְמִין אֶת הַלְשָׁכָה. כָּל מִי שֶׁמְכַר יַיְנוֹת שְׁמָנִים וְסִלְתוֹת, רְצָה לְחַזֵּר בּוֹ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים - אֵין שׁוֹמְעִין, אֶלָּא הוֹלֵךְ אֶצֶל גִּזְבָּר, וְגִזְבָּר מַעְמִידוֹ אֶצֶל שְׁלַחְנֵי, רְצָה אֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי מִיד בְּפָחוֹת מֵעֶכְשָׁו - אֵין בּוֹ מִשׁוֹם רַבִּית, וְלֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא קֹדֵשׁ, אֶלָּא אֵף הַמוֹכֵר חִפְּץ לְחַבְרוֹ, עַל מִנַּת לְתַן לוֹ מִכָּאן וְעַד כָּל שָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ, רְצָה אֹמֵר לוֹ: תֵּן לִי בְּפָחוֹת מֵעֶכְשָׁו - אֵין כָּאן מִשׁוֹם רַבִּית.

**יג.** אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם פּוֹתְחִין אֶת הַלְשָׁכָה, כָּל שֶׁמְכַר לָהֶם יַיְנוֹת שְׁמָנִים וְסִלְתוֹת, אֹמֵר לָהֶם: תָּנוּ לִי מִן הַמְּטַבֵּעַ הַיּוֹצֵא בְּמַדִּינָתִי - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, אֶלָּא הוֹלֵךְ אֶצֶל גִּזְבָּר, וְגִזְבָּר קוֹדֵם וְנוֹתֵן לוֹ מִן הַמְּטַבֵּעַ הָעוֹלָה בְּיָדוֹ לְפִי חֲשׁוֹבוֹן. רְצָה, מַעְמִידוֹ אֶצֶל שְׁלַחְנֵי, וְשְׁלַחְנֵי נוֹטֵלִן מִמֶּנּוּ, וְנוֹתֵן לוֹ מִן מְטַבֵּעַ הַיּוֹצֵא בְּמַדִּינָתוֹ, לְפִי חֲשׁוֹבוֹן כָּל הַמְּטַבְּעוֹת הַיּוֹצֵאִין בִּירוּשָׁלַיִם.

**יד.** אֵלוֹ הֵן הַמְּמוֹנֵינִי שֶׁהֵיוּ בַּמִּקְדָּשׁ: יוֹחֲנָן בֶּן גּוֹדְגָדָא עַל גַּעֲלֵת שְׁעָרִים, בֶּן טוֹטֶפֶת עַל הַמְּפַתְחוֹת, בֶּן דּוּפָאֵי עַל הַלּוּלָב, בֶּן אַרְזָא עַל הַדּוּקָן. בְּנִימִין עַל הַתַּנּוּרִין, שְׁמוּאֵל עַל הַחִבִּיתִין, וּבֶן מַקְלִיט עַל הַמְּלַח, בֶּן פֶּלַח עַל הָעֵצִים.

ז. הַסִּירוֹת וְהַיָּעִים וְהַמְזַמְרוֹת וְהַמְזַרְקוֹת, וְכֻלָּם שֶׁהַכֹּהֲנִים נֹאֲתִין בָּהֶן - בָּאִין מִתְרוֹמַת הַלְשָׁכָה. מִזְבַּח הַזֶּהָב, וְכֻלֵי שְׂרַת, בְּגָדֵי כֹהֲנִים, וּבְגָדֵי כֹהֵן גְּדוֹל, וְעֵץ אֲרוֹז, וְאוֹזֹב, וְשִׁנֵי תוֹלַעַת - בָּאִין מִתְרוֹמַת הַלְשָׁכָה. כֶּבֶשׂ פָּרָה, אֲבָא שְׂאוֹל אֹמֵר: כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים עוֹשִׂין אוֹתוֹ מִשָּׁל עֲצָמָן, בְּנָאוּ הָרָאשׁוֹן וְלֹא שִׁמַּשׁ עָלָיו וְמַת, אֵף עַל פִּי שְׁלֵם שִׁמַּשׁ עָלָיו - אֵין חִבְרוֹ מִשְׁמַשׁ עָלָיו, אֶלָּא סוֹתְרוֹ וּבּוֹנֵה אַחַר תַּחְתּוּי, וַיִּתֵּר מִשְׁשִׁים כְּכֹרוֹת שֶׁל זָהָב יוֹצֵאִים עָלָיו. פֶּר הַבָּא עַל כָּל הַמַּצּוֹת וְשַׁעֲרֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים, בַּתְּחִלָּה הָיוּ מְגַבִּין לָהֶם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: מִתְרוֹמַת הַלְשָׁכָה הֵיוּ קָרְבִין.

ח. כָּל קָרְבָנוֹת צְבוֹר הַקָּרְבִין בְּאַחַד בְּנִיסָן, בָּא חֹדֶשׁ בְּזִמְנֹו - קָרְבִין מִן הַחֹדֶשׁ, וְאִם לֹא - קָרְבִין מִן הַיָּשָׁן. נִתְנַדְּבוּ מֵעֲצָמָן - כְּשֵׁרִין, וּבִלְבַד שִׁמְסֵרוֹם לְצְבוֹר. הַפְּרָנְסִים שֶׁהוֹתִירוּ מַעוֹת לְעֵנִיִּים - לֹא יִקְחוּ בָּהֶן פְּרוֹת לְמַחְצִית שֹׁכֵר, מִפְּנֵי הַפֶּסֶד עֵנִיִּים. אֲבָל לִקְחִין בָּהֶן מִשְׁעַר הַזּוֹל לְשַׁעַר הַיָּקָר, אִיזָה הוּא קִינָּה מְזַבְּחָה? שְׁלוֹקְחִין אֶת הָעוֹלוֹת וּמְקַיְצִין בָּהֶן הַמְזַבְּחָה.

ט. הַמִּקְדָּשׁ נִכְסָיו וְהָיוּ בָּהֶן דְּבָרִים רְאוּיִן לְקָרְבָנוֹת צְבוֹר - מִנִּיחִין לְאוֹמְנִין בְּשִׁכְרָן; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לוֹ בֶּן עֲזַאִי: אֵינָה הִיא הַמִּדָּה, הַפּוֹעֵל שְׁעָשָׂה מְלֹאכָה בְּהַקְדָּשׁ, בֵּין בְּמִנְהָ בֵּין בְּמֵאֲתִים - לֹא יֹאמֵר: 'תָּנוּ לִי פָּרָה זֹאת בְּמִנְהָ, וְטִלִּית זֹאת בְּחִמְשִׁים זָוִי, שְׂאִין הַקְדָּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמְּלֹאכָה, אֶלָּא עַל הַמַּעוֹת בִּלְבַד'. כִּיצַד הָיוּ עוֹשִׂין? מְפָרִישִׁין מִהֶן שֹׁכֵר הָאוֹמְנִין, וּמְחַלְלִין אוֹתָן עַל מַעוֹת הָאוֹמְנִין, וְנוֹתִין אוֹתָן לְאוֹמְנִין בְּשִׁכְרָן, וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָן מִתְרוֹמַת הַלְשָׁכָה.

י. הַמִּקְדָּשׁ נִכְסָיו, וְהָיָה בָּהֶן בְּהֵמָה רְאוּיָה לְגַבֵּי מִזְבַּח, זְכָרִים וְנִקְבוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר: זְכָרִים - יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי צְבוֹר. זְבָחֵי עוֹלוֹת וְנִקְבוֹת - יִמְכְּרוּ לְצָרְכֵי זְבָחֵי

## מִסְכַּת שְׁקָלִים פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, וְכַתוּב עֲלֵיהֶן: תִּקְלִין חֲדָתִין, תִּקְלִין עֲתִיקִין, קִינִין וְגוֹזְלֵי עוֹלָה, עֲצִים וְלִבְנֹנָה זָהָב לַפְּפֹרֶת, שֶׁשָּׁה לְנִדְבָה, תִּקְלִין חֲדָתִין שְׁבָכֵל שָׁנָה וְשָׁנָה, וְעֲתִיקִין שְׁלֹא שְׁקָל אֲשַׁתְּקֶד - שׁוֹקֵל שָׁנָה הַבָּאָה, אֱלוֹ וְאֱלוֹ נוֹפְלִין לְשׁוֹפְרֵי לְשָׁפָה.

ב. קִנִּים, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי קֵן' - מִבִּיא דְמֵי קִנּוֹ, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר, הַבִּיא בְּפָחוֹת - אֵין מְקַבְּלִין הֵימְנוּ. הַבִּיא מוֹתֵר - כִּהֵן נוֹטֵל דְמֵי קִנּוֹ וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר, וּמוֹתֵר אֵל יָפוֹל לְשׁוֹפֵר שֶׁל נִדְבָה. כִּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן, וְלוֹקְחִין כִּהֵן קִינִין וּמְקַרְיָבִין אוֹתָן, חֲצִצֵן חֲטָאוֹת וְחֲצִצֵן עוֹלוֹת. הָאֵשָׁה שֶׁנִּתְּנָה דְמֵי קִנְיָה לְשׁוֹפֵר - אוֹכֵלֶת בְּזִכְחֵים לְעָרֵב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הִיא שׁוֹפֵר לְקִנִּים מִפְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת, אֲלֵא הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי תּוֹרִין - מִבִּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל תּוֹרִין, בְּנֵי יוֹנָה - מִבִּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל בְּנֵי יוֹנָה.

ג. עֲצִים, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי עֲצִים' - מִבִּיא דְמֵי שְׁנֵי גְזֵרֵי עֲצִים וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין כִּהֵן עֲצִים, וּמְקַרְיָבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, נְאוֹתִין כִּהֵן וְאֵין מוֹעֲלִין כִּהֵן, וְאֵם הַקְּרִיבֵן בַּחוּץ - פְּטוּר. אָבֵל אִם אָמַר: 'הָרִי עָלַי שְׁנֵי גְזֵרֵי עֲצִים אֱלוֹ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִבִּיא שְׁנֵי גְזֵרֵי עֲצִים וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהֵנִים מְקַבְּלִין אוֹתָן מִמְּנוּ וּמְקַרְיָבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. וְאֵין נְאוֹתִין כִּהֵן, אָבֵל מוֹעֲלִין כִּהֵן, וְאֵם הַקְּרִיבֵן בַּחוּץ - חֵיב; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם הַקְּרִיבֵן בַּחוּץ פְּטוּר, אֱלוֹ וְאֱלוֹ נוֹפְלִין לְלִשְׁכַּת דִּיר הָעֲצִים.

ד. לְבוֹנָה, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי לְבוֹנָה' - מִבִּיא דְמֵי מֵלֵא קִמְץ לְבוֹנָה, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהֵנִים מְחַלְקִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין כִּהֵן לְבוֹנָה, וּמְקַרְיָבִין אוֹתָהּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

ה. זָהָב, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי זָהָב' - מִבִּיא דְמֵי דִינָר זָהָב, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. מְחַלְקִין אוֹתָן

טו. שְׁלֹשָׁה גְזֵרִין מֵהֵן עוֹשִׂין כִּהֵן? הָיוּ פוֹדִין אֶת הָעֲרֻכִין, וְאֶת הַחֲרָמִים, וְאֶת הַהִקְדָּשׁוֹת, וְאֶת מַעְשֵׂר שְׁנִי, וְכֹל מְלֹאכֶת הַקֹּדֶשׁ, כִּהֵן הִיתָה נַעֲשִׂית. שְׁבַעֲהָ אֲמֵרְפָלִים מֵהֵן עוֹשִׂין? שְׁבַעֲהָ מִפְּתָחוֹת הָעֲזָרָה בֵּינָן, רִצָּה אֶחָד מֵהֵן לַפְתַּח - אֵינוֹ יוֹכֵל, עַד שֶׁיִּכְנָסוּ בָּלוֹן. נִתְכַּנְסוּ בָּלוֹן, אֲמֵרְפָלִין פּוֹתְחִין וְגוֹזְרִין נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין, וְלִפִּי כְבוֹד הַנִּכְנָסִין הָיוּ יוֹצְאִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ אֲמֵרְפָל? מִפְּנֵי שְׁמֵר עַל הַכֹּל. הָיוּ כְּשָׂרִין בְּכִהְנִים וּבְלֹיִם וּבִישְׂרָאֵלִים, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן וְאָח, בֵּן קֶדֶם לְאָח, אָח וּבְנוֹ - אָח קֶדֶם. כֹּל הַקֶּדֶם בְּנִחְלָה - קֶדֶם בְּשֶׁרָרָה, וּבְלִבְדֵּי שִׁינְהָ כְּמִנְהַג אֲבוֹתָיו.

טז. אַרְבַּע חוֹתְמוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, חוֹטָא הִיא מִבִּיא לּוֹגוֹ עֲמוֹ, חוֹטָא דֵּל כְּדָבְרֵי בֵּן עֲזָאִי הִיא מִבִּיא לּוֹגוֹ עֲמוֹ. כִּשְׁם שֶׁהִיא לְשַׁכַּת חֲשָׂאִין בַּמִּקְדָּשׁ, כִּד הִיתָה בְּכָל עִיר וְעִיר, מִפְּנֵי שְׁעָנִים בְּנֵי טוֹבִים מִתְּפָרְנִסִין מִתּוֹכָהּ בַּחֲשָׂאִי.

יז. שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה הַשְּׁתַּחֲוֹאוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כִּנְגֵד שַׁעַר הַשְּׁתַּחֲוֹאָה, כִּנְגֵד פְּרֻצָה שְׁחִיָּה, וְשַׁעַר הַשְּׁתַּחֲוֹאוֹת שְׁבַמִּקְדָּשׁ שְׁעַל גְּבֵי קֶרֶבֶן חוּבָה, וְעַל גְּבֵי קֶרֶבֶן קְבוּעַ, כְּאֵן וְכֵאֵן לֹא הִיתָה שְׁחִיָּה, אֲלֵא כְרִיעָה וּפְשִׁיטָה בְּלִבְדֵּי.

יח. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַרְוֹן גְּלָה לְכַבֵּל, שְׁנֵאֲמַר (מְלָכִים-ב כ, יז): "לֹא יוֹתֵר דְּבָר אָמַר ה'"; וְאֵין 'דְּבָר' אֲלֵא דְבָרוֹת שְׁבוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-ב לו, י): "וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שְׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וְיָבִיאֵהוּ בְּכֹלָה עִם כָּלִי חֲמֻדַּת בֵּית ה'", אֱלוֹ הֵן כָּלִי חֲמֻדַּת בֵּית ה'; זֶה אַרְוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֵּן לְקִישׁ אוֹמֵר: אַרְוֹן בַּמִּקְדָּשׁ נִגְנָנוּ, שְׁנֵאֲמַר (מְלָכִים-א ח, ח): "וַיֵּאָרְכוּ הַכּוֹהֲנִים, וַיֵּרְאוּ רָאשֵׁי הַכּוֹהֲנִים מִן הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַדְּבִיר, וְלֹא יָרְאוּ הַחוּצָה, וַיְהִיו שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה".

כְּהֵנִים, וְלוֹקְחִין בְּהֵן זֶהָב, וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ רְקוּעֵי זֶהָב לְבֵית קֹדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים.

ו. שֶׁשָׁה לְנִדְבָהָ, כְּנִגְדַּ מוֹתֵר חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת, וּמוֹתֵר קִנְי זְבוֹת וְקִנְי יוֹלְדוֹת וְאֲשָׁם קָרְפֵן נִזִּיר וּמִצְרַע. הָאוֹמֵר: 'מִנְהָ זֹ לְנִדְבָהָ', 'סִלַּע זֹ לְנִדְבָהָ' - מְבִיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל נִדְבָהָ. כְּהֵנִים מַחְלֵקִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן עוֹלוֹת, הַבָּשָׂר לְשֵׁם וְהָעוֹרוֹת שֶׁל כְּהֵנִים.

ז. מַעוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ לִפְנֵי סוֹחְרֵי בַהֲמָה, לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר. וּבַהֲרָ הַבַּיִת חֲלִין, וּבִירוּשָׁלַיִם, בְּשָׂאֵר יְמוֹת - הַשְּׁנָה חֲלִין, וּבִשְׁעַת הַרְגָל - הַכֹּל מַעֲשֵׂר. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי: אֵלּוּ דְבָרֵי בֵית שְׁמַאי, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר, חוּץ מִן הַנִּמְצָאִים בְּהַר הַבַּיִת בְּשָׂאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה שֶׁל חֲלִין.

ח. בְּשָׂר שֶׁנִּמְצָא בְּעִזָּה, מִחֲרוֹזוֹת - מִתֵּר, שְׂאִין עוֹשִׂין בְּשָׂר הַקֹּדֶשׁ מִחֲרוֹזוֹת. שְׁעַל גְּבֵי אֲשֵׁפָה - בְּכָל מְקוֹם אֲסוּר.

ט. נִכְרֵי שֶׁהִבִּיא שְׁלֵמִיו, נִתְּנָן לְיִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל אוֹכְלָן. נִתְּנָן לְכַהֵן - לְכַהֵן אֲכָלוּ. גֵּר שְׂמֵת וּבִזְבוּזוֹ אֵת נִכְסָיו, וְאַחַר כֵּן נוֹדַע שֶׁהֵן שֶׁל הַקֹּדֶשׁ - מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ.

י. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי: הָאוֹכֵל קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים לְאַחַר וְרִיקַת דָּמַים - מִשְׁלֵם אֵת הַקֶּרֶן וְאִין מִשְׁלֵם אֵת הַחֲמֵשׁ. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: מִשְׁלֵם קֶרֶן וְחֲמֵשׁ לְכַהֲנִים, וְכַהֲנִים לוֹקְחִין בְּהֵן שְׁלֵמִים, וּמִקְרִיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

יא. פְּרֻכָּתָ, אֲרָכָה אֲרָבְעִים אַמָּה וְרַחְבָּהָ עֶשְׂרִים אַמָּה, וְהֵיחָה נֶאֱרָגַת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשׁוֹר מַעֲשֵׂה חוֹשֵׁב. אַחֲרַת הֵיחָה שֵׁם - אֲרָכָה עֶשְׂרִים אַמָּה וְרַחְבָּהָ עֶשְׂרִים אַמָּה, וְהֵיחָה נֶאֱרָגַת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי, וְשֵׁשׁ מְשׁוֹר מַעֲשֵׂה רוֹקֵם, וְהֵיחָה פְּרוּסָה עַל פִּתְחוֹ שֶׁל הַיֵּכַל מִבְּחוּץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: זֹ שְׁמוּצִיאִין אוֹתָהּ מִבְּפָנִים, וְהֵיחָה מְקַפְּלָת אֶחָד לְשָׁנִים וְשָׁנִים לְאַרְבָּעָה. הֵיחָה פְּרוּסָה עַל פִּתְחוֹ

שֶׁל הַיֵּכַל מִבְּחוּץ. אָמְרוּ לוֹ: מִי שֶׁשָּׂמַשׁ בְּקֹדֶשׁ חֲמוּרָה - תִּחְזוֹר תִּשְׂמַשׁ בְּקֹדֶשׁ קֶלֶה? דְּבַר אַחַר: בְּזוֹ כְּתוּב (שְׁמוֹת כו, א): "מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב", וּבְזוֹ כְּתוּב (שְׁמוֹת כו, לו): "מַעֲשֵׂה רֶקֶם". רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: בְּזוֹ כְּתוּב 'מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב' - שְׁנֵי פְּרוּסוֹת, וּבְזוֹ כְּתוּב מַעֲשֵׂה רֶקֶם - פְּרוּצוֹף אֶחָד, אֲלָא שְׁמוּצִיאִין זֶה אוֹתָהּ מִבְּפָנִים. הֵיחָה מְקַפְּלָת אֶחָד לְשָׁנִים וְשָׁנִים לְאַרְבָּעָה, וְהֵיחָה נִתּוּנָה בְּעִלְיָה כְּנִגְדַּ הַתְּחִתּוּנָה, שְׁנֹאֹמֵר (שְׁמוֹת כו, לג): "וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרֻכָּת לְכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ" וְגו'. רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן אֲנִטְיִיגָנוֹס אוֹמֵר: שְׁתֵּי פְּרוּכוֹת הֵיוּ שֵׁם, אַחַת פְּרוּסָה וְאַחַת מְקַפְּלָת, נִטְמָאָה פְּרוּסָה - פּוֹרְסִין אֵת הַמְקַפְּלָת, בְּעֶרְבַּ יוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַנְּסִין אֵת הַחֲדָשָׁה וּמוֹצִיאִין אֵת הַיִּשְׁנָה.

יב. בְּשָׂר קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים שֶׁנִּטְמָא, בֵּין בָּאֵב הַטְּמָאָה וּבֵין בּוֹלַד הַטְּמָאָה, בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִשְׂרָף בְּפָנִים, חוּץ מִשְׁנִטְמָא בָּאֵב הַטְּמָאָה בְּחוּץ. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִשְׂרָף בְּחוּץ, חוּץ מִשְׁנִטְמָא בּוֹלַד הַטְּמָאָה מִבְּפָנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מֵה שֶׁנִּטְמָא בָּאֵב הַטְּמָאָה, בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ - יִשְׂרָף בְּחוּץ, וְשִׁנְטָמָא בּוֹלַד הַטְּמָאָה, בֵּין בְּחוּץ בֵּין בְּפָנִים - יִשְׂרָף בְּפָנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּדַבְּרֵי בֵית שְׁמַאי. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּדַבְּרֵי בֵית הַלֵּל.

יג. אֵיבָרֵי תְּמִיד שְׂאֲמְרוּ 'נוֹתְנִין לְמִטָּה' - נִתְּנִין מִחֲצֵי כֶּבֶשׂ וְלְמִטָּה בְּמִזְרַח, וְשְׂאֲמְרוּ 'נִתְּנִין לְמַעְלָה' - נִתְּנִין מִחֲצֵי כֶּבֶשׂ וְלְמַעְלָה בְּמַעְרֵב. רַבִּי חֲנִינְיָא בֶּן עֲקִישָׁיָא אוֹמֵר: אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִתְּנִין מִחֲצֵי כֶּבֶשׂ וְלְמִטָּה, אֲלָא שֶׁהִתְמַיְדִין בְּמַעְרֵב וּמוֹסְפִין בְּמִזְרַח, וְשֶׁל רָאשֵׁי חֲדָשִׁים נִתְּנִין תַּחַת כְּרַכְבַּ הַמִּזְבֵּחַ מִלְּמַטָּה. אֵיזָה הוּא כְּרַכְבַּ הַמִּזְבֵּחַ? בֵּין קֶרֶן לְקֶרֶן, מְקוֹם הַלּוּד רִגְלֵי הַכַּהֲנִים וְאֵילָף.

יד. גֵּר מַעֲכָב לְאָכּוֹל בְּזִבְחִים, עַד שֶׁיִּבְיָא קִנּוּ. הִבִּיא פְּרִידָה אַחַת - אוֹכֵל בְּזִבְחִים לְעֶרְב. כָּל חֵיבֵי קִנּוּן שֶׁבַתוּרָה - חֲצִיזֵן

זי. זָקן, אֵין מוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית אֲלֵא אִם כֵּן נַעֲשֶׂה דִין בְּעִירוֹ, מִשְׁנַעֲשֶׂה דִין בְּעִירוֹ - מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּהַר הַבַּיִת, מִשֵּׁם מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בַּחֵיל, מִשֵּׁם מַעְלִין וּמוֹשִׁיבִין אוֹתוֹ בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית.

## מִסְכַּת יוֹמָא פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. לָמָּה מִפְּרִישִׁין כֹּהֵן גְּדוֹל מִבֵּיתוֹ לְלִשְׁכַּת פְּלִהָדְרִין? פֶּרֶשׁ רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה: שְׂמָא תִּמְצָא אֶשְׁתוּ סִפְקָא נְדָה וַיָּבֵא עָלֶיהָ, וְנִמְצָא טָמֵא שְׁבַעַת יָמִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: "לִשְׁכַּת בְּלוֹוִטִין"<sup>2</sup> - קוֹרִין אוֹתָהּ.

ב. כָּל הַלְּשָׁכוֹת שְׁבַמְקָדֵשׁ - פְּטוּרוֹת מִן הַמְּזוּזָה, חוּץ מִלְּשַׁכַּת פְּלִהָדְרִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בֵּית דִּירָה לְכֹהֵן גְּדוֹל שְׁבַעַת יָמִים בְּשָׁנָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי לֹא הִיָּה שֵׁם בֵּית דִּירָה אֲלֵא זוֹ בְּלִבְדֵּי? אֲלֵא כָּל שֶׁהוּא בֵּית דִּירָה - חֵיב. כָּל שְׂאִינָה בֵּית דִּירָה - פְּטוּרָה.

ג. כָּל הַלְּשָׁכוֹת שְׁבַמְקָדֵשׁ - רִשׁוֹת הַיְחִיד לִשְׁבַּת וְרִשׁוֹת הַיְחִיד לְטַמְאָה, חוּץ מִלְּשַׁכַּת הַיִּזְוִין וְשִׁמּוֹן, שֵׁישׁ לָהֶם שְׁנֵי פִתְחִים, זֶה כְּנֶגֶד זֶה. אָבָא שְׂאוּל הִיָּה קוֹרָא אוֹתָהּ: "לִשְׁכַּת בֵּית שְׁמַנְיָא". רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כָּל לִשְׁכָּה שְׁבַמְקָדֵשׁ שֵׁישׁ לָהּ שְׁנֵי פִתְחִים, זֶה כְּנֶגֶד זֶה, כְּגוֹן שַׁעַר עֲזָרָה - רִשׁוֹת הַיְחִיד לִשְׁבַּת, וְרִשׁוֹת הַרְבִּים לְטַמְאָה.

ד. לָמָּה מִפְּרִישִׁין כֹּהֵן אַחַר תַּחְתִּיו? שְׂמָא יֵאָרֵעַ בּוֹ פְּסוּל - יִשְׁמַשׁ תַּחְתִּיו, וְכֹהֵן גְּדוֹל חוֹזֵר לְכַהֲנֵה גְּדוֹלָה, וְזֶה שְׁשַׁמַּשׁ תַּחְתִּיו כָּל מִצְוֹת כַּהֲנֵה גְּדוֹלָה עָלָיו; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵף עַל פִּי שְׂאֵמְרוֹ: 'כָּל מִצְוֹת כַּהֲנֵה גְּדוֹלָה עָלָיו', אֵינּוּ כָּשֵׁר, לֹא לְכַהֵן גְּדוֹל וְלֹא לְכַהֵן הַדְּיוּט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בְּיוֹסֵף בֶּן אֱלִם מִצַּפּוֹרֵי, שְׂאָרַע פְּסוּל בְּכֹהֵן גְּדוֹל וְשַׁמַּשׁ תַּחְתִּיו, לְאַחַר שְׂיִצְאָא, אָמַר לְמַלְךְ: פֶּר וְשַׁעִיר שְׁקָרְבִין הַיּוֹם, מִשָּׁל מִי הָיָו? מִשָּׁלִי אוֹ מִשָּׁל כֹּהֵן

חֲטָאוֹת וְחֲצִיץ עוֹלוֹת, חוּץ מִקְנֵי שֶׁל גֵּר, שְׂאָף עַל פִּי שֶׁהֵן חוֹבָה - שְׁתִּיחָה עוֹלוֹת. רָצָה לְהִבְיָא חוֹבָתוֹ מִן הַבְּהֵמָה - יָבִיא. הִבְיָא עוֹלוֹת בְּהֵמָה לְסִפְרִיתוֹ - יִצָּא. מִנְחוֹת וְנִסְכִּים - לֹא יִצָּא, לֹא אֲמָרוּ 'קֵן' אֲלֵא לְהַקֵּל עָלָיו. הִבְיָא לְצָרְעוֹ - יַחֲזוֹר וַיָּבִיא לְכַפְּרָתוֹ. לְנִזְרָתוֹ - יַחֲזוֹר וַיָּבִיא לְכַפְּרָתוֹ. קֵנוּ שֶׁל גֵּר - אֵין נוֹהֲגֵת אֲלֵא בְּפָנֵי הַבַּיִת, וְצָרִיךְ לְהִבְיָא מַעֲכָשׁוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵין צָרִיךְ לְהִבְיָא מַעֲכָשׁוֹ מִפְּנֵי תַּקְלָה.

טו. מִפְּנֵי מָה אֲמָרוּ שְׁקָלִים אֵין נוֹהֲגִין אֲלֵא בְּפָנֵי הַבַּיִת? לְפִי שְׂאֵין תּוֹרְמִין מִן הַיְשָׁנָה, וּמִפְּנֵי מָה אֲמָרוּ בְּכוֹרִים אֵין נוֹהֲגִין אֲלֵא בְּפָנֵי הַבַּיִת? מִשֵּׁם שְׁנַאָמַר (שְׁמוֹת כג, יט): "רֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמְתְךָ תְּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ", כָּל זְמַן שֵׁישׁ לָךְ בֵּית - יֵשׁ לָךְ בְּכוֹרִים. אֵין לָךְ בֵּית - אֵין לָךְ בְּכוֹרִים.

טז. כֹּהֵן גְּדוֹל אֵין נִכְנַס לְעֲזָרָה לְעַבּוּדָה, אֲלֵא אִם כֵּן נִמְשַׁח שְׁבַעָה וְנִתְרַבָּה שְׁבַעָה, אֵף עַל פִּי שְׂלֵא נִמְשַׁח שְׁבַעָה וְנִתְרַבָּה שְׁבַעָה וְעַבְד - עַבּוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה. כֹּהֵן הַדְּיוּט, אֵין נִכְנַס לְעֲזָרָה לְעַבּוּדָה, אֲלֵא אִם כֵּן הִבְיָא עֲשִׁירֵית הָאִיפָה מְשֻׁלוֹ, וְעוֹבְדָה בְּיָדוֹ, אֵף עַל פִּי שְׂלֵא הִבְיָא עֲשִׁירֵית הָאִיפָה מְשֻׁלוֹ, וְעוֹבְדָה בְּיָדוֹ, וְעַבְד - עַבּוּדָתוֹ כְּשֶׁרָה. בֶּן לֹוִי אֵין נִכְנַס לְעֲזָרָה לְעַבּוּדָה, אֲלֵא אִם כֵּן לְמַד חֲמֵשׁ שָׁנִים, שְׁנַאָמַר (בְּמִדְבָר ח, כד): "זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם מִבֶּן חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה", וְלֵהֲלֵן הוּא אָמַר (בְּמִדְבָר ד, ג): "מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה", אִם נֵאמַר 'מִבֶּן חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים', לָמָּה נֵאמַר 'מִבֶּן שְׁלֹשִׁים'? וְאִם נֵאמַר 'מִבֶּן שְׁלֹשִׁים', לָמָּה נֵאמַר 'מִבֶּן חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים'? אֲלֵא כָּל אוֹתָן שָׁנִים שְׁמִבֶּן חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים וְעַד בֶּן שְׁלֹשִׁים הִיָּה לְמַד, מִכָּאֵן וְאֵילָךְ מִקְרִיבִין אוֹתוֹ לְעַבּוּדָה, מִכָּאֵן אֲמָרוּ: כָּל שְׂאֵינּוּ מִרְאָה סִימָן טוֹב בְּמִשְׁנָתוֹ בְּתוֹךְ חֲמֵשׁ שָׁנִים - שׁוֹב אֵינּוּ מִרְאָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: שְׁלֵשׁ שָׁנִים, שְׁנַאָמַר (דְּנִיאל א, ד-ה): "וְלִגְדִלִם שָׁנִים שְׁלֹשׁ, וְלִלְמַדָּם סֶפֶר וְלִשׁוֹן כְּשָׂדִים".

<sup>2</sup> לשכת שרים.

גְּדוּלָה? יַדַּע הַמֶּלֶךְ עַל מַה אָמַר לוֹ, אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: 'מַה זֶה בֶּן אֱלֹם? לֹא דִיךָ שֶׁשִּׁמְשַׁתָּ תַּחַת כֶּהֱן גְּדוּל, שְׁעָה אַחַת לִפְנֵי מִי שֶׁאִמַּר וְהִיא הָעוֹלָם, אֲלֵא שֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ לְטוֹל לְךָ כֶּהוֹנָה גְּדוּלָה? ! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, יַדַּע יוֹסֵף בֶּן אֱלֹם שֶׁהוֹסֵס<sup>3</sup> מִן הַכֶּהוֹנָה גְּדוּלָה.

ה. כִּיצַד כֶּהֱן גְּדוּל נוֹטֵל חֶלֶק בְּרֵאשׁ? אוֹמַר: זוֹ חֲטָאָת שְׁלִי, זֶה אֶשֶׁם שְׁלִי, חֶלֶה אַחַת מִשְׁתֵּי חִלּוֹת, אֲרַבַּע וְחֲמֵשׁ חִלּוֹת מִלְחָם הַפְּנִים. רַבִּי אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי שִׁיחָא זֶה נוֹטֵל מִחֲצָה, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא ב, ג): "וְהִיָּתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" - מִחֲצָה לְאַהֲרֹן וּמִחֲצָה לְבָנָיו. בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּקִדְשֵׁי מִקְדָּשׁ, אָבָל בְּקִדְשֵׁי הַגְּבוּל - אַחַד כֶּהֱן גְּדוּל וְאַחַד כֶּהֱן הַדְּיוּט חוֹלְקִין בְּשׁוּהָ.

ו. מִצְוֹת כֶּהֱן גְּדוּל לְהִיּוֹת גְּדוּל מֵאַחֵיו: בְּנוֹי, בְּכַח, בַּעֲשׂוֹר, בְּחֻכְמָה וּבִמְרָאָה. אֵין לוֹ - מַנִּין שִׁיגְדֻלוּהוּ אַחֵיו הַכֶּהֱנִים? נֹאֲמַר (וַיִּקְרָא כֵא, י): "וְהִכְהִין הַגְּדוּל מֵאַחֵיו" - שִׁיגְדֻלוּהוּ אַחֵיו. אָמַרו עָלָיו עַל פִּינְחָס אִישׁ חֲבֵתָהּ, שְׁעָלָה גּוֹרְלוֹ לְהִיּוֹת כֶּהֱן גְּדוּל, וְהִלְכוּ אַחֲרָיו גּוֹבְרִין וְאַמְרָכְלִין, וּמִצְאוּהוּ כֶּשֶׁהוּא חוֹצֵב, וּמִלְאוּ אַחֲרָיו אֶת הַמִּחְצָב דִּינָרֵי זָהָב. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: וְכִי סַתָּת הִיא? וְהִלָּא חֲתַנְגּוּ הִיא! וּמִצְאוּהוּ כֶּשֶׁהוּא חוֹרֵשׁ, כֶּמָּה שְׁנֹאֲמַר בְּאַלִּישַׁע (מְלָכִים א-יט, יט): "וַיִּלֶּךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת אֲלִישַׁע בֶּן שָׁפַט וְהוּא חָרֵשׁ שְׁנִים עֶשְׂרֵי צְמִידִים לִפְנָיו וְהוּא בִּשְׁנֵים הָעֶשְׂרִי, מִשְׂרַבּוּ מְלָכִים, הַחֲקִינוּ לְהִיּוֹת מַעֲמִידִין כֶּהֱנִים, הִיוּ מַעֲמִידִים אוֹתָם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

ז. לְמַה פָּרַשׁ וּבּוֹכָה? מִפְּנֵי שֶׁצְרִיכִים לְהִשְׁבִּיעַ. וְלְמַה צְרִיכִין לְהִשְׁבִּיעוּ? שֶׁכִּבְרָה הִיא מַעֲשֶׂה בְּכִיתוֹס אַחַד, שֶׁהִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בָּא בַּחוּץ, וַיִּצָּא עֲנַן הַקְּטָרֶת וְהִרְתִּיחַ אֶת כָּל הַבַּיִת, שֶׁהִיוּ הַבְּיָתוֹסִין אוֹמְרִים:

"יִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בַּחוּץ, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא טז, ב): "כִּי בַעֲנַן אֲרָאָה עַל הַכִּפְרֶת". אָמַרו לָהֶם חֲכָמִים: וְהִלָּא כִּבְרָ נֹאֲמַר (וַיִּקְרָא טז, ג): "וַנִּתֵּן אֶת הַקְּטָרֶת עַל הָאֵשׁ לִפְנֵי ה'", אִם כֵּן, מַה תִּלְמּוּד לּוֹמַר: "כִּי בַעֲנַן אֲרָאָה עַל הַכִּפְרֶת" - מִלְּמַד שְׁנוֹתָן בִּה מַעֲלָה עֶשְׂן, הָא אִם לֹא נִתַּן בִּה מַעֲלָה עֶשְׂן, אוֹ שֶׁחֲסַר אַחַת מִכָּל סְמָנֶיהָ - חֵיב מִיתָה. כְּשִׁיצָא, אָמַר לְאַבְיו: 'כָּל יַמִּיכָם הֵייתֶם דּוֹרְשִׁין, וְאֵין אַתֶּם עוֹשִׂין, עַד שֶׁעַמְדִּיתִי וְעִשִׂיתִי אָנִי! אָמַר לוֹ: אַף עַל פִּי שְׁאַנּוּ דּוֹרְשִׁין - אֵין אָנוּ עוֹשִׂין, וְשׁוֹמְעִין לְדְבָרֵי חֲכָמִים, חֲמַהֲנִי עָלֶיךָ אִם תִּאָרֶךְ יָמִים, לֹא שֶׁהָהָ שְׁלִשָּׁה יָמִים וְנִתְּנָהוּ בְּקַבֵּר.

ח. אֵיזוֹ הִיא אֲצִבַּע צְרָדָה? זוֹ אֲצִבַּע גְּדוּלָה שֶׁל יָמִין, בְּפָה וְלֹא בְּנֶבֶל וְלֹא כִּכְנוֹר, מַה הִיוּ אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים קכז, א): "שִׁיר הַמַּעֲלֹת לְשַׁלְמָה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת" וְגו', לֹא הִיוּ יוֹשִׁיבִים כָּל הַלַּיְלָה, אֲלֵא שְׁקוֹרִין כִּנְגַד כֶּהֱן גְּדוּל, כְּדִי לַעֲסֹקוּ בַּתּוֹרָה, כִּף הִיוּ נוֹהֲגִין בְּגּוֹבְלִין, אַחַר חֲרַפְןָּ הַבַּיִת זָכַר לְמִקְדָּשׁ, אָבָל הִיוּ חוֹטְאִין<sup>5</sup>.

ט. כִּיצַד נִכְנָסִין לְלִשְׁכַּת הַגְּזִיּוֹת? מִקִּיפִין וְעוֹמְדִין כְּמִין בְּכוֹלֵיאָר<sup>6</sup>, הַמְּמַנֶּה בָּא וְנוֹטֵל מִצְנַפְתּוֹ שֶׁל אַחַד מֵהֶן - יוֹדְעִין שֶׁמִּמֶּנּוּ פִּיס מִתְחִיל. לֹא הִיוּ מוֹצִיאִים שְׁתֵּים אֲלֵא אַחַת אַחַת, הַיְחִידִים שֶׁבֵּהֶן מוֹצִיאִין שְׁתֵּים, וְלֹא הִיוּ מוֹנִין אֶת הַיְתָרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: לֹא הִיא פִּיס לְמַחְתָּה, אֲלֵא מִי שֶׁזָּכָה בְּקְטָרֶת, אוֹמַר לָזֶה שְׁעָמוּ: 'זָכָה עָמִי בְּמַחְתָּה! רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: לֹא הִיא פִּיס לְחֻלְבִּים וְאוֹמְרִים, אֲלֵא מִי שֶׁהִיא מַעֲלָה אַבְרִים לְכַבֵּשׁ - מַעֲלָה אוֹתָן לְגַבֵּי הַמַּזְבֵּחַ.

י. מַעֲשֶׂה בְּשְׁנֵי כֶּהֱנִים שֶׁהִיוּ רִצִּין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, קִדְּם אַחַד מֵהֶן אֶת חֲבֵרוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלוֹ, נָטַל סַכִּין וְחָקַע לוֹ בְּלִבּוֹ.

<sup>5</sup> אֲנָשִׁים וְנָשִׁים מִשְׁחָקִים יַחַד וְכֵאִים לְיָדֵי עֲבָרָה.

<sup>6</sup> תְּכִישִׁט עֲגֵל.

<sup>3</sup> שֶׁחֲסַתְלַק.

<sup>4</sup> וְאָנוּ בְּקִיאִים בְּכָל הַנְּעֻשָׁה יוֹתֵר מִכֶּם.

להקריב - מקריב. מעשה בכניה של מרתה בת ביתוס, שהיה אחד מהם נוטל שתי ירכות בשתי אצבעותיו משור, לקוח באֶלֶף דינרין, והיה מהלך עקב בצד גודל ומעלה אותן לגבי מזבח.

יג. מהו אומר: 'על פני המזרח עד שבחברון'? רבי אומר: אינו דומה תמור של לבנה לתמור של חמה, תמור לבנה - מתמור ועולה כמקל, תמור של חמה - מפציע לכאן ולכאן. אבא יוסי בן חנן אומר: ברקאי.

יד. כהן גדול שיוצא מן העזרה לדבר עם חברו ומפליג - טעון טבילה. שאֶלו את בן זומא: מה טעם לטבילה זו? אָמר להן: אם הנכנס מקדש לקדש, מקום שענוש כרת - טעון טבילה, הנכנס מחל לקדש, ממקום שאינו ענוש כרת - אינו דין שיטען טבילה? רבי יהודה אומר: לא היתה טבילה זו, אלא מפני הסרך, פעמים שהטמאה ישנה בידו, מתוך שהולך לטבל - נזכר שהוא טמא, וחוזר ובא לו.

טו. כהנים שלא טבלו, ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שלא טבל ולא קדש ידיו ורגליו, בין עבודה לעבודה, ובין בגדים לבגדים, ועבדו - עבודתן כשרה, אבל כהנים שלא טבלו, ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שלא טבל, ולא קדש ידיו ורגליו מן הפיור, ועבדו - עבודתן פסולה. אחד כהן גדול, ואחד כהן הדיוט ששמשו שחרית, שלא רחצו ידיהם ורגליהם - חביבין מיתה, שנאמר (שמות ל, כ): "בבאם אל אהל מועד" וגו'. היה עומד ומקריב כל הלילה - טעון קדוש ידים ורגלים, שהיה רבי אומר: הלינה פוסלת בקדוש ידים ורגלים. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אֶפְלו עוסק בעבודה כל שבעת ימים - אין הלינה פוסלת בקדוש ידים ורגלים.

טז. חמש טבילות היו שם באותו היום, כלם בקדש בבית הפורה, חוץ מן

בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל! הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל וגו', ויצאו וקניף ושוֹפְטִיף, ומדרו"; בואו ונמדד! על מי ראוי להביא עגלה? על ההיכל או על העזרות?! געו כל העם אחריו בככיה. ואחר כך בא אביו של חינוק, אָמר להם: אחינו! אני כפרתכם! עדין בני מפרפר, וסכין לא נטמא! ללמדך, שטמאת סכין קשה להם לישראל, יותר משפכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים ב כא, טז): "וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד, עד אשר מלא את ירושלים פה לפה", מכאן אמרו: בעון שפכות דמים - שכינה נעלת ומקדש נטמא.

יא. אָמר להם הממנה: בואו והפיסו! מי שוחט? מי זורק? מי מדשן את מזבח הפנימי? מי מדשן את המנורה? מי מעלה אברין לכבש? הראש והרגל, שתי הידים, העקץ והרגל החזה והגרה, ושתי הדפנות, הקרבים והסלת, והחביתים והיין; אלו דברי רבי שמעון איש המצפה. רבי יוסי אומר: הראש, והעקץ, והרגל, ושתי דפנות, ושתי ידים, החזה והגרה. רבי עקיבא אומר: הראש והרגל, ושתי הידים, החזה והגרה, ושתי דפנות, העקץ והרגל. רבי יוסי הגלילי אומר: הראש והרגל, והחזה והגרה, שתי דפנות, והעקץ והרגל, ושתי הידים. אָמר בן עזאי לרבי עקיבא משום רבי יהושע: דרך הלוכו היה קרב, הראש והרגל, החזה והגרה, שתי דפנות, העקץ והרגל - עשרה כהנים זוכים בו, פעמים ארבעה עשר, פעמים חמשה עשר, פעמים ששה עשר.

יב. איל קרב באחד עשר, כבשי צבור בשמונה, שאין עמהן חביתין. פר קרב בעשרים וארבעה: הראש והרגל - שנים אוחזין ברגל, ומעלין אותה לגבי מזבח. שלשה אוחזין בגרה ומקריבין אותה לגבי מזבח. כמה דברים אמורים? בקרבנות הצבור, אבל קרבנות יחיד, כל הרוצה

הִרְאִישׁוֹנָה, שֶׁהִיְתָה בְּחֹל עַל גַּב שַׁעַר הַמַּיִם, וּבְצַד לְשִׁכְתוֹ הִיְתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲשׂוּשִׁיּוֹת שֶׁל בְּרֹזֶל הָיוּ מִרְתִּיחִין מֵעֶרֶב יוֹם הַכַּפּוּרִים, וּמִטִּילִין לְתוֹךְ הַצּוּנָן, בְּשִׁבְלֵי שֶׁתְּפִיג צִינָתָן.

יז. הַכֹּל שְׁלֵשִׁים מָנָה אִלוּ נוֹטֵל מִן הַהֶקְדָּשׁ, אִם רָצָה לְהוֹסִיף - מוֹסִיף מִשְׁלוֹ. מַעֲשֵׂה בִישׁוּמַעַל בֶּן פֶּאֲבִי שֶׁעֲשֵׂתָה לוֹ אִמּוֹ כִּתְנַת מִמָּאָה מָנָה, וְהָיָה עוֹמֵד וּמִקְרִיב עַל גְּבִי הַמְּזֻבָּח. שׁוֹב מַעֲשֵׂה בֶן רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חֲרוֹסִם, שֶׁעֲשֵׂתָה לוֹ אִמּוֹ כִּתְנַת מִשְׁתֵּי רַבּוֹא, וְהָיָה עוֹמֵד וּמִקְרִיב עַל גְּבִי הַמְּזֻבָּח, וְהוֹרִידוּהוּ אָחִיו הַכֹּהֲנִים, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה מִתּוֹכָה עָרוֹם. הָאִשָּׁה שֶׁעֲשֵׂתָה כִּתְנַת לְבָנָה - כְּשָׂרָה, וּבִלְבָד שֶׁתִּמְסַרְנָה לְצַבּוּר. אַחַד בְּגָדֵי כֹהֵן גְּדוּל וְאַחַד בְּגָדֵי כֹהֵן הַדְּיוּט - בְּאֵין מִתְרוּמַת הַלְּשָׁפָה.

## מִסֶּכֶת יוֹמָא פְּרָק שְׁנִי

בא, כִּיצַד הוּא מִתְּנֻדָּה? אוֹמֵר: אֲנָא הַשֵּׁם! עוֹיְתִי, פִּשְׁעֵתִי, חֲטָאֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, אֲנָא הַשֵּׁם! כִּפּוּר נָא עַל הָעֲוֹנוֹת וְעַל הַפִּשְׁעִים וְעַל הַחֲטָאִים, שְׁעוֹיְתִי וְשִׁפְשַׁעֲתִי וְשִׁחַטָּאֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, כִּכְתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדְּךָ (וַיִּקְרָא טז, ל): "כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפּוּר עֲלֵיכֶם" וְגו'. וְאוֹמֵר (שָׁם טז, כא): "וְהִתְוַדָּה עֲלֵיו אֶת כָּל עוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חֲטָאֵתָם"; דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹנוֹת - אֵלּוּ הַדְּוֹנוֹת, פִּשְׁעִים - אֵלּוּ הַמְּרָדִים, חֲטָאִים - אֵלּוּ הַשְּׂגָנוֹת, וּמֵאֲחֵר שֶׁהִתְוַדָּה עַל הַדְּוֹנוֹת וְעַל הַמְּרָדִים, חוֹזֵר וּמִתְוַדָּה עַל הַשְּׂגָנוֹת? אֵלּא כִּךָ הָיָה מִתְּנֻדָּה: אֲנָא הַשֵּׁם! חֲטָאֵתִי, עוֹיְתִי, פִּשְׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנָא הַשֵּׁם! כִּפּוּר נָא לְחֲטָאִים וְלְעוֹנוֹת וְלִפִּשְׁעִים, שִׁחַטָּאֵתִי וְשְׁעוֹיְתִי וְשִׁפְשַׁעֲתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי, כִּכְתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדְּךָ: "כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכְפּוּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם" וְגו', וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: 'בְּיוֹךְ שָׁם כְּבוֹד מְלִכּוֹתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'; שֶׁכֵּן מְצִינּוּ דְרֹךְ כָּל הַמִּתְוַדִּין, דְּרֹד אָמַר (תְּהִלִּים קו, ו): "חֲטָאֲנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ

הָעוֹיְנוּ וְהִרְשַׁעְנוּ", שְׁלֵמָה אָמַר (מְלָכִים-א ח): "חֲטָאֲנוּ עוֹיְנוּ וְרִשְׁעָנוּ". דְּנִיָּאל אָמַר (דְּנִיָּאל ט, טז): "חֲטָאֲנוּ וְעוֹיְנוּ וְהִרְשַׁעְנוּ וּמְרָדְנוּ", אֵלּא מֵהוּ שְׁמֵשָׁה אוֹמֵר (שְׁמוֹת לז, ז): "נִשְׂא עוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקָּה"? אֵלּא כִּךָ הָיָה מִתְּנֻדָּה: חֲטָאֵתִי וְעוֹיְתִי וּפִשְׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אָמַר מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! בְּשַׁעָה שִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִין לְפָנֶיךָ וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה - עֲשֵׂה לָהֶם זְדוּנוֹת כְּשִׁגְגוֹת.

ב. בָּא לוֹ לְמִזְרַח הָעֲזָרָה, לְצִפּוֹן הַמְּזֻבָּח, הַסֵּגָן בִּימִינוֹ, וְרֹאשׁ בֵּית דִּין מִימִינוֹ, וְרֹאשׁ בֵּית אָב מִשְׁמָאלוֹ, וְשֵׁם שְׁנֵי שְׁעָרִים, וּפְנֵיהֶם כְּלָפֵי הָעֵם, וְאַחֲרֵיהֶם כְּלָפֵי הַקְּדוֹשׁ. כֹּהֵן גְּדוּל, פָּנָיו כְּלָפֵי הַקְּדוֹשׁ, עֲשָׂרָה פְּעָמִים מְזַכֵּר אֶת הַשֵּׁם בּוֹ בְּיוֹם, שֶׁשָּׂה לְפָר שְׁלֹשָׁה לְשַׁעִיר וְאַחַד לְגוֹרְלוֹת, וְקָלְפֵי הִיְתָה שָׁם, וּבָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת, שֶׁל אֲשִׁכּוּרֵי הָיוּ, וְעֲשָׂאן בֶּן גַּמְלָא שֶׁל זֶהָב, וּמְזַכֵּרִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה.

ג. בֶּן קָטִין עֲשָׂה שְׁנַיִם עֲשָׂר דָּד לְכִיּוֹר, שְׁנַיִם עֲשָׂר כֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּתְחַלְּהָ לֹא הָיוּ בּוֹ אֵלּא שְׁנַיִם, וְשְׁנֵי כֹהֲנִים מְקַדְּשִׁין הֵימְנוּ, וּמְזַכֵּרִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה. מוֹנֻבּוֹ הַמְּלֶךְ עֲשָׂה כָּל יְדוֹת הַסְּפִינִין שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁל זֶהָב, וּמְזַכֵּרִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה, הֵיילֵנִי הַמְּלָכָה אִמּוֹ עֲשֵׂתָה נִבְרַשְׁתָּ שֶׁל זֶהָב שֶׁעַל פֶּתַח הַהֵיכָל, שֶׁבְּשַׁעָה שִׁחַמָּה זוֹרַחַת, הָיוּ נִצּוּצוֹת יוֹצְאִין הֵימְנָה, וְיוֹדְעִין שִׁחַמָּה זוֹרַחַת, אִף הִיא עֲשֵׂתָה טַבְּלָא שֶׁל זֶהָב, שֶׁפָּרַשְׁתָּ סוּטָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ, כָּל הַשְּׁעָרִים שֶׁהָיוּ שָׁם נִשְׁתַּנּוּ לְהִיּוֹת שֶׁל זֶהָב, חוּץ מִשְׁעָרֵי נִקְנוֹר, מִפְּנֵי שֶׁנִּצְעָשָׂה בְּהֵן גַּס. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: מִפְּנֵי שֶׁנִּחַשְׁתָּן מוֹצָהֶבֶת הִיְתָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: נִחַשְׁתָּא קְלַנִּיתָא הִיְתָה, וְהִיְתָה יַפָּה כְּזֶהָב.

ד. מֵהוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ לְדַלְתוֹתָיו? אָמְרוּ: כְּשֶׁהִלָּךְ נִקְנוֹר לְהִבְיָא דְלַתוֹתָיו מֵאֶלְכָסְנִדְרִיא שֶׁל מִצְרַיִם, עָמַד עָלֶיהָן

נחשול שְׁבִים לְטַבְעֵן, וְנִטְלוּ אֶחָד מֵהֶן - וְהִטְלוּהוּ לַיָּם, וְעֵדִין לֹא נָח הַיָּם מִזְעָפוֹ, בְּקִשׁוֹ לְהִטִּיל אֶת חֲבֵרְתָּהּ, עֲמַד הוּא וּכְרָכָה, אָמַר לָהֶם: הַטְּיִלוּנִי עִמָּה! מִיַּד נָח הַיָּם מִזְעָפוֹ, וְהָיָה מִצְטַעַר עַל חֲבֵרְתָּהּ, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְנִמְלָל שֶׁל עֵכוֹ, הָיְתָה מְבַצְבְּצָת וְיוֹצֵאָה מִתַּחַת דְּפָנֵי הַסְּפִינָה, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: בְּרִיָּה שְׁבִים בְּלַעֲתָהּ וְהִקְיֵאתָהּ לַיִּבְשָׁה, וְעַלֶּיָּה אָמַר שְׁלֵמָה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יז): "קוֹרוֹת בְּתִינּוֹ אַרְזִים רְהִיטֵנוּ בְּרוֹתִים" - 'אֵל תִּקְרִי בְּרוֹתִים אֲלֵא בְּרִית יָם'.

ה. שֶׁל בֵּית גְּרַמּוֹ הָיוּ בְּקִיאִין בְּמַעֲשֵׂה לַחֵם הַפְּנִים וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד, שֶׁלְּחֹו חֲכָמִים וְהִבִּיאוּ אֲמִנִים מֵאֲלֶכְסַנְדְּרִיא שֶׁל מִצְרַיִם, הָיוּ יוֹדְעִין לְאַפּוֹת כְּמוֹתֶן, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין לְרִדּוֹת כְּמוֹתֶן, שֶׁהִלְלוּ מְסִיקִין מִבְּחוּץ וְאוֹפִין מִבְּחוּץ, וְהִלְלוּ מְסִיקִין מִבְּפָנִים. הִלְלוּ פִיתָן מִתְעַפְּשֵׁת וְהִלְלוּ אִין פִּיתָן מִתְעַפְּשֵׁת. וְכִשְׂיָדְעוּ חֲכָמִים בְּדָבָר, אָמְרוּ: כָּל מָה שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - לְכַבּוֹדוֹ בְּרָא, שֶׁנֶּאֱמַר (יִשְׁעִיָּה מֵג, ז): "כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבּוֹדִי בְּרֵאתִיו". שֶׁלְּחֹו לְהֵן וְלֹא בָּאוּ, עַד שֶׁכָּפְלוּ לְהֵן בְּשִׁכְרוֹן, שְׁנַיִם עֶשֶׂר מְנָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהָיוֹת נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מָה רְאִיתֶם שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אַבָּא, שְׁבִית זֶה עֲתִיד לְחָרֵב, שְׁמָא יִלְמַד אָדָם שְׂאִינוּ הִגּוֹן וְיַעֲשֶׂה לְפָנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים כְּדָרְךָ שְׁעוֹשִׂין לְפָנֵי הַמְּקוֹם. וּבִדְבַר הַזֶּה הָיוּ מְזַכְרִין אוֹתָן לְשַׁבַּח, שֶׁמְעוֹלָם לֹא נִמְצְאוּ פֶת נִקְיָה בְּיַד בְּנֵיהֶן וּבְנֹתֵיהֶן מְעוֹלָם, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ: "מִלְּחָם הַפְּנִים הָיוּ נִזְוָנִין"; לְקִים מָה שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לֵב, כב): "וְהִיתֶם נִקִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל".

שְׂאִין בְּקִיאִין בְּמַעֲלָה עֶשְׂוֹן, שֶׁל בֵּית אַבְטִינָס הָיְתָה מִתְמַרְת וְעוֹלָה עַד הַקּוֹרוֹת, וְאַחַר כֵּךְ פּוֹשָׁה וְיוֹרְדַת לְמִטָּה, שֶׁל אֲלֶכְסַנְדְּרִין הָיְתָה פּוֹשָׁה מִיַּד, וְכִשְׂיָדְעוּ חֲכָמִים בְּדָבָר, אָמְרוּ: כָּל מָה שֶׁבָּרָא - לְכַבּוֹדוֹ בְּרָא, שֶׁנֶּאֱמַר (מְשָׁלִי טז, ד): "כָּל פֶּעַל לְמַעֲנֶהוּ", שֶׁלְּחֹו אֲלֵיהֶם חֲכָמִים וְלֹא בָּאוּ, עַד שֶׁכָּפְלוּ לָהֶם שִׁכְרוֹם, שְׁנַיִם עֶשֶׂר מְנָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהָיוֹת נוֹטְלִים עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהָיוֹת נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה מְנָה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מָה רְאִיתֶם שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אַבָּא, שְׁבִית זֶה עֲתִיד לְחָרֵב, אָמְרוּ: שְׁמָא יִלְמַד אָדָם שְׂאִינוּ הִגּוֹן וְיַעֲשֶׂה מְפַטֵּם לְפָנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים כְּדָרְךָ שֶׁמְפַטֵּמִים לְפָנֵי הַמְּקוֹם. וְעַל דְּבַר זֶה מְזַכְרִין אוֹתָם לְשַׁבַּח - שֶׁלֹּא יֵצֵא מֵהֶן אִשָּׁה מְבַשְׂמַת לְעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא כְּשֶׁהָיוּ נוֹשָׂאִים אִשָּׁה מִמְּקוֹם אַחֵר, מִתְנַיֵן עִמָּה: - 'שֶׁלֹּא תִתְבַּשְׂמִי! כְּדִי שֶׁלֹּא יְהִי יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: 'מִמַּעֲשֵׂה הַקְּטָרֹת הֵן מִתְבַּשְׂמִין'. לְקִים מָה שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לֵב, כב): "וְהִיתֶם נִקִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל".

ז. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: פֶּעַם אַחַת סָח לִי יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן לּוּגָא: פֶּעַם אַחַת, יֵצְאתִי אָנִי וְתִינוּק אֶחָד מִבְּנֵי בְנֵיהֶם לְשִׁדָּה לְלַקֵּט עֶשְׂבִים, וְרֵאִיתִיו שֶׁשָּׂחַק וּבְכָה, אָמַרְתִּי לוֹ: מִפְּנֵי מָה בְּכִיתָ? אָמַר לִי: עַל כְּבוֹד בֵּית אַבָּא שֶׁגָּלָה. וּמִפְּנֵי מָה שָּׂחַקְתָּ? אָמַר: לְסוּף שְׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְזִיר לְבָנָיו. אָמַרְתִּי לוֹ: וּמָה רְאִיתָ? אָמַר: מַעֲלָה עֶשְׂוֹן כְּנַגְדִי, אָמַרְתִּי לוֹ: הֲרֵאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: שְׁבוּעָה הִיא בְּיַדֵּנוּ שְׂאִין מְרָאִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי: פֶּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בְּדָרְךָ, וּמִצְאֵנִי אָדָם אֶחָד, וְאָמַרְתִּי לוֹ: מֵאַיִן אַתָּה? אָמַר לִי: מִבֵּית אַבְטִינָס אָנִי, וּמָה בְּיַדְךָ? אָמַר לִי: מְגַלַת סִמְמָנִין. הֲרֵאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: כָּל זְמַן שְׁבִית אַבָּא הָיוּ קְיָמִין - צְנוּעִין הָיוּ, וְלֹא הָיוּ

ו. שֶׁל בֵּית אַבְטִינָס הָיוּ בְּקִיאִין בְּפִטּוֹם הַקְּטָרֹת וּבְמַעֲלָה עֶשְׂוֹן, וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד. שֶׁלְּחֹו חֲכָמִים וְהִבִּיאוּ אֲמִנִין מֵאֲלֶכְסַנְדְּרִיא שֶׁל מִצְרַיִם, וְהָיוּ יוֹדְעִין לְפִטֵּם כְּמוֹתֶן, אֲלֵא



מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם, וְהָיוּ מוֹסְרִין זֶה לָזֶה, וְעָכְשׁוּ הַיְלִף מִגְּלוּהוּ זֶה, וְהִזְהָרָה בָּהּ. וְכִשְׁבָּאתִי וְהִרְצֵיתִי דְבָרֵי לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָה, אָמַר לִי: מַעֲתָה אָסוּר לְסַפֵּר בְּגִנוּתָן שֶׁל אֲלוֹ! מִכָּאֵן אָמַר בֶּן עֲזַאי: מִשְׁלָךְ יִתְנוּ לָךְ, בְּשִׁמְךָ יִקְרְאוּךָ, וּבִמְקוֹמְךָ יוֹשִׁיבוּךָ<sup>8</sup>, וְאִין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמוֹכֵן לְחֻבְרוֹ, וְאִין מְלֻכוֹת נוֹגַעַת בְּחֻבְרָתָהּ אֶפְלוּ כְּמֵלָא נִימָא.

ח. הוֹגְרוּס בֶּן לְוִי הָיָה יוֹדֵעַ פָּרֻק בְּשִׁיר, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד, אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רְאִיתָ שְׂלֵא לְלַמֵּד? אָמַר לָהֶן: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אָבָא שְׁבִית הַמְקַדָּשׁ עֲתִיד לְחָרֵב, וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד, שְׂלֵא יִהְיוּ מְזוּמְרִין לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כְּדֶרֶךְ שְׁמוֹזְמְרִין לִפְנֵי הַמָּקוֹם. בֶּן קַמְצָר הָיָה יוֹדֵעַ אֵת מַעֲשֵׂה הַכֹּתֵב, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רְאִיתָ שְׂלֵא לְלַמֵּד? בָּלָם מִצְאוּ תְּשׁוּבָה לְדַבְרֵיהֶם, בֶּן קַמְצָר לֹא מִצָּא תְּשׁוּבָה לְדַבְרָיו. עַל הָרֵאשׁוֹנִים נֹאמַר (מְשָׁלִי י, ז): "זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה", וְעַל בֶּן קַמְצָר וְחֻבְרָיו נֹאמַר (שָׁם): "וְשֵׁם רִשְׁעִים יִרְקַב", הֵם בִּקְשׁוּ לְהִרְבּוֹת כְּבוֹדָם וּלְמַעַט כְּבוֹד שְׁמֵים, לְפִיקְךָ, כְּבוֹדָן נִתְמַעַט וּכְבוֹד הַמָּקוֹם בְּמִקְוֹמוֹ, וְלֹא נִמְצָא לָהֶם שֵׁם טוֹב וְזָכַר טוֹב, עַל הָרֵאשׁוֹנִים נֹאמַר (מְשָׁלִי י, ז): "זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה, וְעַל אֵלוֹ נֹאמַר (שָׁם): "וְשֵׁם רִשְׁעִים יִרְקַב".

ט. טָרַף בְּקַלְפֵי וְהֵעֵלָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת, אֶחָד בִּימֵינוּ וְאֶחָד בְּשִׁמְאֵלוֹ, אִם בִּימֵינוּ עֲלָה - הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמַחִין, וְאִם בְּשִׁמְאֵלוֹ עֲלָה - לֹא הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמַחִין. שְׂאֵלוּ תַלְמִידָיו אֵת רַבִּי עֲקִיבָה: מַהוּ שְׂמִיתָן מְשִׁמְאֵל לִימֵין? אָמַר לָהֶם: אֵל תִּתְּנוּ מְקוֹם לְצַדִּיקִין לְרֵדוֹת אֲחֵרִיכֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַסֵּגָן וְכֹהֵן גָּדוֹל מְכַנְּסִין אֵת יְדֵיהֶן בְּקַלְפֵי, אִם בִּימֵינוּ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל עוֹלָה - הַסֵּגָן אוֹמַר לוֹ: אִישִׁי כֹהֵן

<sup>8</sup> בְּנוֹסַחַת הַסְּפָרִים נוֹסַף בָּאֵן: 'אִין שְׂכַחָה לִפְנֵי

גָּדוֹל! הַגְּבַהּ יִמְיָנָךְ. אִם בִּימֵינוּ שֶׁל סֵגָן עוֹלָה - רֹאשׁ בֵּית אָב אוֹמַר לוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל: דְּבַר מְלִיךָ! וְנִתְּנָן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, הוּא אוֹמַר לָהּ, וְהַסֵּגָן אוֹמַר לְחֻטָּאת, רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמַר: לֹא הִיָּה צָרִיף לּוֹמַר חֻטָּאת, אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא כְּכֹר נֹאמַר (וִיקְרָא טז, ט): "וְעֲשֵׂהוּ חֻטָּאת".

י. בְּכָל יוֹם שְׁנֵי כְּהֵנִים נִכְנְסִין, אֶחָד בְּכַף וְאֶחָד בְּמַחְתָּה, הַיּוֹם נוֹטֵל אֵת הַמַּחְתָּה בִּימֵינוּ, וְאֵת הַכַּף בְּשִׁמְאֵלוֹ, בְּמַה דְּבָרִים אָמְרוּ? בְּקִטּוֹרֵת שֶׁל לִפְנֵי וּלְפָנִים, אָבָל בְּקִטְרֵת שֶׁל מִזְבַּח הַזֶּהָב - הָרִי הוּא כְּקִטּוֹרֵת שֶׁל שָׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, בְּכָל יוֹם הַיְתֵה כְּבֹדָה וְהַיּוֹם קָלָה, בְּכָל יוֹם הַיְתֵה עֲבָה וְהַיּוֹם רָךְ. בְּכָל יוֹם הַיְתֵה קֶצֶרָה וְהַיּוֹם אָרְכָה; כְּדֵי שְׂתֵּהֵא זְרוּעוֹ מְסִיעֵת. בְּכָל יוֹם לֹא הָיָה לָהּ נֹאשְׁתִּיק<sup>9</sup>, הַיּוֹם הָיָה לָהּ נֹאשְׁתִּיק; דְּבָרֵי בֶּן הַסֵּגָן. בְּכָל יוֹם הָיוּ שְׁם שְׁתֵּי מַעֲרָכוֹת וְהַיּוֹם שְׁלֹשׁ: אַחַת לְמַעֲרָכָה גְּדוֹלָה, וְאַחַת לְמַעֲרָכָה קְטָנָה שֶׁל קִטְרֵת, וְאַחַת שְׁמוֹסִיפִין הַיּוֹם לְקִטְרֵת שֶׁלִּפְנֵי וּלְפָנִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי מוֹסִיף אַחַת לְקִיּוּם הָאֵשׁ. רַבִּי מֵאִיר מוֹסִיף אַחַת לְאֲבָרִים וּפְדָרִים שְׂלֵא נִתְעַכְּלוּ מֵעֵרֵב.

יא. נִכְנַס וּמֵהֵלֶךְ בְּהִיכָל, עַד שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בֵּין מִזְבַּח הַזֶּהָב וּלְמִנְוָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: בֵּין הַשְּׁלַחָן וּלְמִזְבַּח. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: בֵּין שְׁלַחָן לְכַתֵּל, שְׁלַחָן נִתּוּן בְּצַפּוֹן, מִשְׁלִישׁ הַבַּיִת וּלְפָנִים מְשׁוּכָה מִן הַכַּתֵּל שְׁתֵּי אַמּוֹת וּמְחָצָה, מִזְבַּח הַזֶּהָב מִמְּצַע בֵּינֵיהֶם, כְּנֶגֶד שְׁנֵי בְּדֵי אֲרוֹן, וּמִשׁוֹף כְּלָפֵי קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים, וְכֻלָּם הָיוּ נִתְּוִינִין מִחֻצֵי הַבַּיִת וּלְפָנִים, מֵהֵלֶךְ בְּהִיכָל עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְבֵין שְׁתֵּי הַפְּרוֹכוֹת הַמְּבַדִּילוֹת בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים. וּבִינְיָהֶן אִמָּה, זֶה מְקוֹם הַדְּבִיר שֶׁעָשָׂה שְׁלֵמָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: לֹא הָיָה שָׁם אֶלָּא פְּרֻכַת אַחַת, שֶׁנֹּאמַר (שְׁמוֹת כו, לג):

<sup>9</sup> טַבַּעַת בְּרֵאשׁוֹ שְׁמוֹקְשָׁקֶשׁ וּמְשִׁמְעֵ קוֹל.

הַמְּקוֹבִ; אֵךְ הַגֵּר"א לֹא גָרַם לָהּ.

"וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרֻכָּת לְכֶם". אָמְרוּ לוֹ: מַה תִּלְמֹד לֹמַר (שָׁם): "בֵּין הַקִּדָּשׁ וּבֵין קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים"? אָמַר לָהֶם: לְהִבְיָא נֹב וּגְבֻעוֹן וְשִׁילָה וּבֵית עוֹלָמִים. הַחִיצוֹנָה הִיתָה פְּרוּפָה מִן הַדְּרוּם, וּפְנִימִית מִן הַצֶּפֶן, מִהַלֵּךְ בִּינֵיהֶן עַד שְׁמַגִּיעַ לְצֶפֶן, הוֹפֵךְ פְּנֵי לְדְרוּם, מִהַלֵּךְ לְשִׁמְאָלוֹ עִם הַפְּרֻכָּת, עַד שְׁמַגִּיעַ לְאֵרוֹן, וְדַחֵף אֶת הַפְּרֻכָּת בְּמַתְנִיּוֹ, וְנָתַן אֶת הַמַּחְתָּה בֵּין שְׁנֵי הַבָּדִים, וְצָבַר אֶת הַקְּטֻרֶת עַל גְּבֵי גַחְלִים, וְנִתְמַלֵּא כָּל הַבֵּית כָּלוֹ עֶשֶׂן, יוֹצֵא וּבָא לוֹ דְרָךְ כְּנִיסָתוֹ, וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצֵרָה בְּבֵית הַחִיצוֹן, וְלֹא הָיָה מֵאֲרִיךְ - שְׁלֹא לְהִבְעִית אֶת יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲשֵׂה בִכְהֵן גְּדוֹל אַחַד שֶׁהָאֲרִיךְ בְּתַפְלָתוֹ, וְנִמְנָנוּ אַחֵיו הַכֹּהֲנִים לְכַנוּס אַחֲרָיו, הַתְּחִילוּ הֵם כְּנִסְיָן, וְהוּא יוֹצֵא, אָמְרוּ לוֹ: מַה רְאִיתָ לְהָאֲרִיךְ? אָמַר לָהֶם: קָשָׁה בְּעֵינַיְכֶם שֶׁהַתְּפִלָּתִי עֲלֵיכֶם וְעַל מִקְדָּשׁ אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלֹא יִחַרְבֵּ? ! אָמְרוּ לוֹ: אַף עַל פִּי כֵן, אֵין אַתָּה רְשָׁאי לְשַׁנּוֹת, שְׁלֹא לְהִבְעִית אֶת יִשְׂרָאֵל.

**יב.** אָכֵן הִיתָה שָׁם מִיּוֹת נְבִיאִים הֶרְאִשׁוּנִים וְשִׁתְיָהּ הִיתָה נִקְרָאת, גְּבוּהָה מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשׁ אֲצָבָעוֹת, שֶׁמִּתְחַלָּה הָיָה הָאֲרוֹן עָלֶיהָ נִתּוֹן. מִשְׁנֹטֶל הָאֲרוֹן, מַעֲלֶיהָ הָיוּ נוֹתֵן קְטֻרֶת שְׁלֶפְנֵי וּלְפָנִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מִמֶּנָּה הִשְׁתַּת הָעוֹלָם, שְׁנֵאָמַר (תְּהִלִּים נ, ב): "מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יָפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ" - מִמֶּנּוּ מוֹכְלָל יָפִיהָ שֶׁל עוֹלָם.

**יג.** צִנְצְנַת הַמֶּן, וְצִלּוּחִית שֶׁל שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה, וּמִקְלוֹ שֶׁל אֶהָרֵן, שֶׁקִּדְיָהּ וּפְרֻחֶיהָ, וְאֶרְגוֹ שֶׁהִשִּׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים כְּבוֹד לְאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל, הָיוּ כָּלָם בְּבֵית קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים. מִשְׁנֹגְנוּ הָאֲרוֹן - נִגְנְזוּ עִמוֹ. שְׁנֵי בְּדֵי אֲרוֹן הָיוּ יוֹצֵאִים מִן הָאֲרוֹן עַד שְׁמַגִּיעֵין לְפְרֻכָּת, שְׁנֵאָמַר (מְלָכִים-א ח, ח): "וַיֵּאָרְכוּ הַבָּדִים", יָכוֹל לֹא יְהוּ נִרְאִים מִתּוֹכָהּ? תִּלְמֹד לֹמַר: "וַיִּרְאוּ רֵאשֵׁי הַבָּדִים" וְגו' - יְהִיוּ מְקַרְעִין בְּפְרֻכָּת וּיוֹצֵאִין, וְהִיוּ נִרְאִין וּבוֹלְטִין מִתּוֹכָהּ, וְנִרְאִין כְּשֵׁנֵי דְדֵי אִשָּׁה,

וְעֲלִיָּהֶן אָמַר שְׁלֵמָה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יג): "צְרוּר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי בֵּין שְׂדֵי יְלִין".

**יד.** נוֹטַל אֶת הַדָּם מִמִּי שֶׁהָיָה מְמַרְס בּוֹ, נִכְנַס לְמִקּוֹם שְׁנִכְנַס, וְעֹמֵד בְּמִקּוֹם שְׁעָמַד, וְהָיָה מִמֶּנּוּ עַל הַפְּרֻכָּת, כְּנִגְדֵּ שְׁנֵי בְּדֵי אֲרוֹן, אַחַת לְמַעְלָה וְשֹׁבַע לְמַטָּה, וְלֹא הָיָה מִתְּכּוֹן לְהִזוּת, לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה אֲלֵא כְּמַצְלִיף. וְכַךְ הָיָה מוֹנֵה: אַחַת, אַחַת וְאַחַת, אַחַת וְשְׁתֵּים, אַחַת וְשֹׁלֶשׁ, אַחַת וְאַרְבַּע, אַחַת וְחֲמֵשׁ, אַחַת וְשֵׁשׁ, אַחַת וְשִׁבְעָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אַחַת, אַחַת וְאַחַת, שְׁתֵּים וְאַחַת, שְׁלֹשׁ וְאַחַת, אַרְבַּע וְאַחַת, חֲמֵשׁ וְאַחַת, שֵׁשׁ וְאַחַת, שִׁבְעָה וְאַחַת. וְאַחֲרַי כַּךְ הָיָה מִהַלֵּךְ לְשִׁמְאָלוֹ עַד הַפְּרֻכָּת. וְלֹא הָיָה מַגִּיעַ לְפְרֻכָּת. אִם הִגִּיעַ - הִגִּיעַ. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יוֹסִי: אֲנִי רְאִיתִיהָ בְּרוּמִי, וְהָיוּ עָלֶיהָ כְּמַה טְפֵי דְמִים שֶׁל פֶּר וְשְׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים.

## מִסְכַּת יוֹמָא פְּרָק שְׁלִישִׁי

**א.** בָּא לוֹ לְהִקְיָן אֶת הַמְזֻבַּח, מִהִיכָן הוּא מִתְחִיל? מִקְרָן מְזֻרְחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מְעֻרְבִית, מְעֻרְבִית דְּרוּמִית, דְּרוּמִית מְזֻרְחִית, מְקוֹם שֶׁמִּתְחִיל בְּחֻטָּאת עַל מְזֻבַּח הַחִיצוֹן, מִשָּׁם הָיָה גּוֹמֵר עַל מְזֻבַּח הַפְּנִימִי. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: בְּמִקּוֹמוֹ הָיָה עוֹמֵד וּמַחְטָא. וְעַל כֵּלָּן הָיָה נוֹתֵן מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה, חוּץ מֵאוֹתָהּ שְׁבָאֲלַכְסוֹן שְׁנוֹתַן מִמַּטָּה לְמַעְלָה. רַבִּי יְהוּדָה מִשָּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: בְּמִקּוֹמוֹ הָיָה עוֹמֵד וּמַחְטָא, וְעַל כֵּלָּן הָיָה נוֹתֵן מְלַמְעֵלָה לְמַעְלָה, חוּץ מִזוֹ שֶׁהָיָה לְפָנָיו, שְׁכַנְגַּד אֲלַכְסוֹן, שֶׁהָיָה נוֹתֵן מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה.

**ב.** הָיָה עַל טְהָרוֹ שֶׁל מְזֻבַּח שְׁבַע פְּעָמִים, לֹא הָיָה מְזָה, לֹא עַל הָאָפֶר וְלֹא עַל גְּבֵי הַגַּחְלִים, אֲלֵא עַל גַּגּוֹ שֶׁל מְזֻבַּח. וְהִיא יוֹרֶדֶת עַל הַקִּיר, עַל כֵּל הַזֵּיהָ - טְבִילָה. נִתֵּן עַל הַקְּרָן מְכָאן וּמְכָאן - כְּשֶׁר. מִן הַקְּרָן וּלְפָנֵים - פְּסוּל.

לפנים. וְכַל הַנוֹטֵל מִבְּפָנִים לְהַנְתֵּן בַּחוּץ - נוֹתֵן עַל הַסְּמוּךְ לְפָנִים. נִתֵּן מִדָּם הַפֶּר בְּפָנִים וּבַחוּץ, מִדָּם הַשְּׂעִיר בְּפָנִים וּבַחוּץ - הַפְּנִימִים עָלוּ לוֹ וְהַחִיצוֹנִים לֹא עָלוּ לוֹ. נִתֵּן מִקְצַת הַמִּתְּנוּת שֶׁבְּפָנִים, וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם - יָבִיא אַחַר וַיִּתְחִיל בַּתְּחִלָּה עַל הַפְּרֻכָּת. נִתֵּן מִקְצַת הַמִּתְּנוּת עַל הַמְּזֻבַּח, וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם, אֵף עַל פִּי שְׂלֵא נִתֵּן כְּנֶגֶד הַיִּסּוּד - יָצָא, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא טו, כ): "וְכֹלָה מִכֶּפֶר"; אִם כֶּפֶר - כֶּלָּה, דְּבָרִי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם כֶּלָּה - כֶּפֶר, אִין מִתֵּן הַיִּסּוּד מְעַכָּב, וְכֵלֵן כְּנֶגֶד הַיִּסּוּד - יָצָאוּ, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא טו, כ): "וְכֹלָה מִכֶּפֶר".

ו. פֶּר וְשִׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁהַפְּרִישׁ אַחֲרֵים תַּחְתִּיָּהֶן, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָן עַד שְׁנִמְצָאוּ הָרֵאשׁוֹנִים - יָרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ וַיִּמְכְּרוּ, וַיִּפְלוּ דְמִיָּהֶן לְנִדְבָה - שְׂאִין חֲטָאת הַצַּבּוּר מִתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תָּמוּת. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: נִשְׁפָּךְ הַדָּם - יָמוּת הַמִּשְׁתַּלַּח, מִת הַמִּשְׁתַּלַּח - יִשְׁפָּךְ הַדָּם. שְׂנִי שְׂעִירֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים - מִצּוֹתָן בְּהַגְרָלָה, עַד שְׂלֵא הַגְּרִיל עֲלֵיהֶן - רִשְׁאֵי לְשׁוֹתָן בְּדָבָר אַחֵר, מִשְׁהַגְּרִיל עֲלֵיהֶן - אִין רִשְׁאֵי לְשׁוֹתָן בְּדָבָר אַחֵר. פֶּסַח שְׂלֵא קָרַב בְּרֵאשׁוֹן - יִקְרַב בְּשֵׁנִי. לֹא קָרַב בְּשֵׁנִי - יִקְרַב לְשֵׁנָה הַבָּאָה. מְעוֹת שְׂלֵא קָרְבוּ בְּרֵאשׁוֹן - יִקְרְבוּ בְּשֵׁנִי. לֹא קָרְבוּ בְּשֵׁנִי - יִקְרְבוּ לְשֵׁנָה הַבָּאָה. חֲגִיגָה שְׂלֵא קָרְבָה בְּרֵאשׁוֹנָה - תִּקְרַב בְּשֵׁנִי, לֹא קָרְבָה בְּשֵׁנִי - תִּקְרַב בְּשְׁלִישִׁי, לֹא קָרְבָה בְּשְׁלִישִׁי - תִּקְרַב בְּשֵׁנִי הַבָּאָה. שְׂעִירֵי הַרְגֵל שְׂלֵא קָרְבוּ בְּרֵגֶל - יִקְרְבוּ בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ. לֹא קָרַב בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ - יִקְרְבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. לֹא קָרְבוּ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - יִקְרְבוּ לְרֵגֶל הַבָּא. וְשִׁמְתַחֲלָה לֹא הִקְרְבוּ לְקָרְבוֹת צַבּוּר אֲלֵא עַל מְנַת לְקָרַב עַל הַמְּזֻבַּח הַחִיצוֹן.

ז. מִת שְׂעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח עַד שְׂלֵא יוֹרֵק דָּם שֶׁל הָרֵאשׁוֹן, אֵף עַל פִּי שְׂלֵא הַתּוֹדָה עָלָיו - יָצָא, שְׁנֹאֲמַר (וַיִּקְרָא טו, י): "יַעֲמֵד חַי", עַד מִתִּי יְהֵא זְקוּק לְהִיּוֹת חַי? עַד "וְכֹלָה

ג. שְׁנָה מִתֵּן קָרְנוֹת - פְּסוּל. אִם חָסַר אֶפְלוּ אַחַת מִן הַמִּתְּנוּת - פְּסוּל. הַקֳּדִים מִתֵּן שֶׁבַע לְמִתֵּן אַרְבַּע - יָחִזֵּר וַיִּתֵּן. מִדָּם מִתְּנוּת שֶׁבַע אַחַר מִתֵּן אַרְבַּע, עַד שְׂלֵא גָמַר אֶת הַמִּתְּנוּת שֶׁבְּפָנִים - יָצָא וְשִׁפָּךְ שְׂרָרֵי הַדָּם לַיִּסּוּד מְעַרְבֵי שֶׁל מְזֻבַּח הַחִיצוֹן, וְשֶׁל מְזֻבַּח הַחִיצוֹן הָיָה שׁוֹפֵךְ אֶל יִסּוּד דְּרוּמִי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵלוּ וְאֵלוּ לַיִּסּוּד מְעַרְבֵי, אֵלוּ וְאֵלוּ מִתְּעַרְבִין לְאַמָּה וַיּוֹצֵאִין לְנַחַל קְדָרוֹן, וְנִמְכְּרִין לְגַנְגִּין לְזוּבַל, וּמוֹעֲלִין בָּהֶם; וְדָבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים אִין מְעִילָה בְּדָמִים.

ד. כָּל מְעֻשָׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים הָאֻמְרִים עַל הַסֵּדֶר, אִם הַקֳּדִים מְעֻשָׂה לְחִבְרוּ - לֹא עֲשֵׂה כְּלוּם, חוּץ מִן הוֹצֵאת כֶּף וּמַחְתָּה, שְׂאִם הַקֳּדִים מְעֻשָׂה לְחִבְרוּ - מָה שְׁעֻשָׂה עֲשׂוּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֵימָתִי? בְּדָבָרִים הַנְּעֻשִׂים בְּכַבְּדֵי לְבָן מִבַּחוּץ, אֵף עַל פִּי שְׂאִם הַקֳּדִים מְעֻשָׂה לְחִבְרוּ מִכָּל הַנְּעֻשִׂים - מָה שְׁעֻשָׂה עֲשׂוּי. נִתֵּן מִקְצַת הַמִּתְּנוּת מִבְּפָנִים, וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם - יָבִיא דָם אַחַר וַיִּתְחִיל בַּתְּחִלָּה, כְּמִתְּנוּת שֶׁבְּפָנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: מִמְּקוֹם שְׁפָסֶק. נִתֵּן מִקְצַת מִתְּנוּת שֶׁבְּהִיכָל, וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם - יָבִיא דָם אַחֵר, וַיִּתְחִיל בַּתְּחִלָּה בְּהִיכָל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: מִמְּקוֹם שְׁפָסֶק. גָּמַר מִתְּנוּת שֶׁבְּהִיכָל, וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם - יָבִיא דָם אַחַר וַיִּתְחִיל בַּתְּחִלָּה. מִתְּנוּת שֶׁבְּמִזְבֵּחַ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: מִמְּקוֹם שְׁפָסֶק. נִתֵּן מִקְצַת הַמִּתְּנוּת שֶׁבְּמִזְבֵּחַ, וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם - יָבִיא דָם אַחַר וַיִּתְחִיל בַּתְּחִלָּה בְּמִתְּנוּת הַמְּזֻבַּח, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: מִמְּקוֹם שְׁפָסֶק יִתְחִיל. גָּמַר מִתְּנוּת שֶׁבְּמִזְבֵּחַ וְנִשְׁפָּךְ הַדָּם - אִין מִתֵּן יִסּוּד מְעַכָּב, וְכֵלֵן מִטְּמֵאִין בְּגָדִים וְנִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין מִטְּמֵאִין בְּגָדִים, וְאִין נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשָׁן וְהֵאִיל וְגַמַּר בּוֹ כִּפְּרָה.

ה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה סִימֵן, כָּל הַיּוֹצֵא מִבְּפָנִים לְהַנְתֵּן בַּחוּץ - נוֹטֵל מִן הַסְּמוּךְ

מכפר את הקדש"; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: עד שעת ודוי.

ח. רבי יוסי אומר: כך הוא אומר: "חטאון עוון פשעו לפניך עמך בית ישראל". כבש עושין, מפני אלכסנדרין, שהיו מתלשין בשער, ואמרין לו: 'טול וצא! טול וצא!' יקרי ירושלים מלויין אותו עד סכה ראשונה. עשר סכות בתוך שנים עשר מילין היו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תשע סכות בתוך עשרה מילין היו. רבי יוסי אומר: חמש סכות בתוך עשרה מילין, היו מערבין מזו לזו. אמר רבי יוסי בן רבי יהודה: יכולני אני לעשותן שתי סכות.

ט. שאלו את רבי אליעזר: הרי שחלה שעיר המשתלח, מהו להרפיבו? אמר להם: יכול הוא להרפיב את אחרים, חלה משלחו, מהו לשלחו ביד אחר? אמר להם: כך תהיו בשלום אני ואתם, דחאוהו ולא מת, מהו שירד אחריו וימיתנו? אמר להם: כן יאבדו כל אויביך ה' (שופטים ה, לא). וחכמים אומרים: חלה שעיר - מרפיבו, חלה משלחו ביד אחר, דחאוהו ולא מת - ירד אחריו וימיתנו.

י. שעיר המשתלח, אף על פי שאין מטמא בגדים - מטמא אוכלין ומשקין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין מטמא אוכלים ומשקים, מפני שהוא חי, ואין חי מטמא אוכלין ומשקין. מאימתי מטמא בגדים? משיצא מחומת ירושלים; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר: משעה שיגיע לצוק. רבי שמעון אומר: משעת דחיתו לצוק.

יא. פרים הנשרפים, אף על פי שאין מטמאין בגדים - מטמאין אוכלין ומשקין; דברי רבי מאיר. ושעיר המשתלח - אין מטמא אוכלין ומשקין, מפני שהוא חי, ואין חי מטמא אוכלין ומשקין. מאימתי מטמאין בגדים? משיצאו מחומת ירושלים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה

אומר: משיצית האור. רבי שמעון אומר: משיצית האור ברבן.

יב. היכן שורפין אותן? בבית הדשן הגדול, חוץ לירושלים, לצפונה של ירושלים חוץ לשלש מחנות, ומזקיפין של כהנים היו מעמידין סביבות המערכה, מפני דחק העם - כדי שלא יהו קופצים לראות, ונופלין לתוך המדורה. אחד השורף ואחד המסייע בשעת שרפה - מטמאין בגדים, אבל המסדר את המערכה ומציית את האור לאלתר - אין מטמא בגדים.

יג. שמונה ברכות מברך באותו יום, על התורה - כדרך שמברכין על התורה בבית הכנסת, על העבודה ועל ההודאה, ועל מחילת העון כסדרן, ועל המקדש - ברכה בפני עצמו, ועל הכהנים - ברכה בפני עצמן, ועל ישראל ברכה בפני עצמן, ושאר תפלה תחנה ובקשה, שעמך ישראל צריכין להושע מלפניך, וחתום בשומע תפלה. כל העם קורין בשלהם - כדי להראות חזיתן לרבים.

יד. רבי אליעזר אומר: סדר הקרבנות כך היו מקריבין, פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של שחר, ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים, ואחר כך אילו ואיל העם, ואחר כך שבעת כבשים תמימים. רבי עקיבה אומר: פר העולה ושבעת כבשים תמימים היו קרבין עם תמיד של שחר, שנאמר (במדבר כח, כג): "מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד" וגו'; ואחר כך פר ושעיר הנעשה בפנים, ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ, שנאמר (במדבר כט, יא): "מלבד חטאת הכפרים ועלת התמיד ומנחתה ונסכיהם", ואחר כך אילו ואיל העם. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: אחד קרב עם תמיד של שחר, וששה קרבין עם תמיד של בין הערבים.

טו. ויום-טוב עשה לאוהביו. ומעשה בישומעאל בן קמחית, שיצא לדבר עם

הַמְלִיךְ עַרְבֵי, וְנִתְּזָה צִינּוֹרָא מִפִּיּו, וְנִפְלָה עַל בְּגָדָיו, נִכְנַס אַחֲיוּ וְשִׁמְשׁ תַּחְתּוֹתָיו בְּכַהוּנָה גְדוּלָה, רָאָתָה אִמֶּן שֶׁל אֱלוֹ שְׁנֵי כַּהֲנִים גְדוּלִים בְּיוֹם אֶחָד.

## מִסְכַּת יוֹמָא פֶּרֶק רְבִיעִי

א. יוֹם הַכַּפּוּרִים אָסוּר בַּאֲכִילָה, בַּרְחִיצָה, וּבִשְׂתִיָּה, וּבִסְיִיכָה, וּבִנְעִילַת הַסַּנְדֵּל, וּבִתְשׁוּמֵישׁ הַמָּטָה, אֶפְלוּ בְּאִנְפִּילָיָא שֶׁל בְּגָד. קִטְנִים מְתָרִין בְּכֶלֶן, וְאָסוּרִין בְּנְעִילַת הַסַּנְדֵּל מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵינַן.

ב. תִּינוּקוֹת סְמוּךְ לְפָרְקָן - מִחֲנֻכִּין אוֹתָן בְּפְנֵי שְׁנֵה וּבְפְנֵי שְׁתֵּים, בְּשִׁבִּיל שֵׁיהוּ רְגִילִין בְּמַצּוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה מִפְּטוּר בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, בְּשִׁבִּיל תִּינוּקוֹת שְׂאֲכִילוֹם אֲבוֹתֵיהֶם. מַעֲשֶׂה בְּשִׁמְאֵי הַזָּקֵן שֶׁלֹּא רָצָה לְהֵאֲכִיל אֶת בְּנוֹ, וְגָדְרוּ עָלָיו חֲכָמִים וְהֵאֲכִילוּהוּ בִּידוֹ.

ג. הָאוֹכֵל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים כִּפּוּתָבַת הַגֶּשֶׁה, כְּמוֹהָ, וּכְגַרְעִינְתָהּ שְׁבָאֲרִץ יִשְׂרָאֵל - חֵיֵב. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: אֶפְלוּ כִכּוֹתָבַת<sup>10</sup> הַנְּמָרִית<sup>11</sup>. אֲכַל עֲלָה קִנִּים, עֲלָה גִפְנִים, עֲלָה תְּאֵנִים, וְעֲלָה חֲרוּבִין, וְכָל דָּבָר שְׂאִין רָאוּי לְאֲכִילָה - פְּטוּר. עֲלָה חֲזוּרִים, עֲלָה כְּרֶשֶׁתִּין, עֲלָה בְּצָלִים, עֲלָה יִרְקוֹת, וְכָל דָּבָר שְׂרָאוּי לְאֲכִילָה - חֵיֵב.

ד. אֲכַל וְחִזּוֹר וְאֲכַל, וְחִזּוֹר וְאֲכַל, אִם יֵשׁ מִתַּחֲלַת אֲכִילָה רָאשׁוּנָה עַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדִי אֲכִילַת פֶּרֶס - מִצְטַרְפִּין. וְאִם לָאוּ - אִין מִצְטַרְפִּין. שְׂתָהּ, וְחִזּוֹר וְשְׂתָהּ, וְחִזּוֹר וְשְׂתָהּ, אִם יֵשׁ מִתַּחֲלַת שְׂתִיָּה רָאשׁוּנָה עַד סוֹף שְׂתִיָּה אַחֲרוֹנָה כְּדִי אֲכִילַת פֶּרֶס - מִצְטַרְפִּין, וְאִם לָאוּ - אִין מִצְטַרְפִּין. כְּשֵׁם

שְׂאֲכִילָה בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס, כֶּף שְׂתִיָּה בְּכַדִּי אֲכִילַת פֶּרֶס, הַשּׁוֹתָה צִיר וּמּוֹרִיס - פְּטוּר. רַבִּי אֱלִיעָזָר אוֹמֵר: כְּמָה יִשְׁתָּה וְיִהְיָ חֵיֵב? בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: רְבִיעִית. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מְלֵא לְגִמְיוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְשׁוּם רַבִּי אֱלִיעָזָר: כְּמְלֵא לְגִמְיוֹ. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: כְּדִי גְמִיעָה.

ה. מִי שְׂאָחָזוּ בְּלָמוּס - מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ הַקָּל הַקָּל. כִּיצַד? הִיוּ לְפָנָיו טָבֵל וּשְׁבִיעִית - מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ שְׁבִיעִית. טָבֵל וְנִבְלָה - מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ נִבְלָה. טָבֵל וְתֵרוּמָה - מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ תֵרוּמָה. תֵרוּמָה וּשְׁבִיעִית - מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ שְׁבִיעִית, עַד שִׁיאֹרוּ עֵינָיו, מִנֵּינַן הִיוּ יוֹדְעִין שִׁיאֹרוּ עֵינָיו? כְּדִי שִׁיכִיר בֵּין יָפָה לְרַע.

ו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֲבָרָה שֶׁהִרִיחָה שְׁבִיעִית - תּוֹחֲבִין לָהּ בְּכוּשׁ. הִרִיחָה תֵרוּמָה - תּוֹחֲבִין לָהּ בְּכוּשׁ. לֹא יַנְעוּל אָדָם מְנַעַל מִסְמֵר וְיִטֵּל בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אֶפְלוּ מִמָּטָה לְמָטָה; דְּבַרִּי רַבִּי. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר מִתִּיר. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם הִיוּ יָדָיו מְלַכְלָכוֹת בְּטִיט וּבְצוּאָה - מְדִיתָן בְּמִים, כְּדִי שֶׁלֹּא יִטְנָפוּ כְּלוּי. הָיָה הוֹלֵךְ לְהַקְבִּיל פְּנֵי אָבִיו, פְּנֵי רַבּוֹ, פְּנֵי תַלְמִידוֹ - עוֹבֵר כְּדָרְכוֹ, אֶפְלוּ עַד צוּאָרוֹ, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ.

ז. הַזֹּבֵין וְהַזֹּבוֹת - טוֹבְלִין בְּלִילֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים. הַנְּדוּת וְהַיּוֹלְדוֹת - טוֹבְלוֹת כְּדָרְכָן בְּלִילֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים. בְּעֲלֵי קְרִיִין - טוֹבְלִין כְּדָרְכָן בְּלִילֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים. רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִן הַמְּנַחֶה וְלִמְעַלָּה לֹא יִטְבַּל אֲלָא עַד שֶׁתְּחַשֵּׁךְ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כַּהֲנִים טוֹבְלִין כְּדָרְכָן עִם חֲשֶׁכָה, כְּדִי שִׁיאֲכִלוּ בְּתֵרוּמָה לְעָרֵב.

ח. חֲטָאת וְאִשָּׁם וְדָאִי מְכַפְרִין עַל מָה שְׁכָתוּב בַּתּוֹרָה. מִיָּתָה יוֹם הַכַּפּוּרִים מְכַפְרִין עִם הַתְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבָה מְכַפְרַת עַל עֲבֻרוֹת קְלוֹת, עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה, חוּץ מִ"לֹא תִשָּׂא" (שְׁמוֹת כ, ז). וְאֵלוּ הֵן עֲבֻרוֹת חֲמֻרוֹת: כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין, וְלֹא

<sup>10</sup> מוֹנָה עַל פִּי הִירוּשָׁלַיִם.

<sup>11</sup> מְקוֹם הוּא בְּאֲרֵץ מוֹאָב, וְהַכּוֹתָבַת הַבָּאָה כְּשֵׁם אֵינָה גְדוּלָה כְּמוֹ הַכּוֹתָבַת שְׁבָאֲרִץ יִשְׂרָאֵל.

לשאול" וגו'. וְכַל הַמַּחְטִיא אֶת הַרְבִּים - אין מספיקין בידו לעשות תשובה, שלא יהו תלמידיו יורדין לשאול, והוא נוחל את העולם, שנגאמר (משלי כח, יז): "אדם עשק בדם נפש" וגו'; מגלגלין זכות על ידי זכאי לעמד הימנו פְּרִשׁוֹת של זכות הרבים הראויות לעמד הימנו. וחובה על ידי חיב לעמד פְּרִשׁוֹת של חובה הראויות לעמד הימנו.

יב. מפרסמין את החניפין מפני חלול השם, שנגאמר (יחזקאל ג, כ): "ובשוב צדיק מצדקו ועשה עול ונתתי מכשול לפניו הוא ימות", לפרסמו. רבי יוסי אומר: חוטא אדם פעם, שתיים ושלש - מוחלין לו. ארבע - אין מוחלין לו, שנגאמר (שמות לד, ז): "נשא עון ופשע וחסאָה ונקה"; עד כאן מנקה, מכאן ואילך - אין מנקה, שנגאמר (עמוס ב, א): "כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל" וגו', ואומר (איוב לג, כט): "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש" וגו'. ואומר (משלי כה, יז): "הקר רגלך מבית רעך" וגו'.

יג. מצות ודוי ערב יום הכפורים עם חשכה, אבל אמרו חכמים: מתודה אדם קדם שיאכל וישתה, שמא תטרף דעתו קדם אכילה ושתיה. ואף על פי שהתודה קדם שאכל ושתה - צריך שיתודה לאחר אכילה ושתיה, שמא ארע דבר קלקלה בסעודה. ואף על פי שהתודה לאחר שאכל ושתה - צריך שיתודה ערבית. ואף על פי שהתודה ערבית - צריך שיתודה שחרית, ואף על פי שהתודה שחרית - צריך שיתודה במוסף. ואף על פי שהתודה במוסף - צריך שיתודה במנחה. ואף על פי שהתודה במנחה - צריך שיתודה בנעילה. שמא יארע בו דבר קלקלה, כל היום כלו.

יד. היכן הוא אומרו? בתפלה. והעובר לפני התבה - אומרה ברביעית. רבי מאיר אומר: מתפלל שבע וחותרם בודוי. וחכמים אומרים: מתפלל שבע. ואם רצה לחתם

תשא' עמהן. רבי יהודה אומר: כל שהוא מ'לא תשא' ולמטה - תשובה מכפרת. וכל שהוא מ'לא תשא' ולמעלה, ו'לא תשא' עמהן - תשובה תולה, ויום הכפורים מכפר.

ט. רבי ישמעאל אומר, ארבעה חלוקי כפרה הן: עבר על מצות עשה ועשה תשובה - אין זו מקומו עד שמוחלין לו, שנגאמר (ירמיה ג, יד): "שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם"; עבר על מצות לא תעשה, ועשה תשובה - תשובה תולה ויום הכפורים מכפר, שנגאמר (ויקרא טז, ל): "כי ביום הזה יכפר עליכם" וגו'. עבר על כריתות ומיתות בית דין, מזיד ועשה תשובה - תשובה ויום הכפורים תולין, ויסורין שבשאר ימות השנה מקריקין, שנגאמר (תהלים פט, לג): "ויפקדתי בשבט פשעם" וגו'. אבל מי שנתחלל בו שם שמים מזיד, ועשה תשובה - אין כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, אלא תשובה ויום הכפורים מכפרין שלישי, ויסורין מכפרין שלישי, ומיתה ממרקת עם היסורין, ועל זה נאמר (ישעיה כב, יד): "אם יכפר העון הזה לכם עד תמתון", מלמד שיום המיתה מקריק.

ד, חטאת אשם ומיתה ויום הכפורים - כלן אין מכפרין, אלא עם התשובה, שנגאמר (ויקרא כג, כז): "אף בעשור" וגו', אם שב - מתכפר לו, ואם לאו - אין מתכפר לו. רבי אליעזר אומר (שמות לד, ז): "ונקה" - מנקה הוא לשבים ואין מנקה לשאינם שבים'. רבי יהודה אומר מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה רבי אומר: יום הכפורים מכפר בלא תשובה, ויום המיתה הרי הוא כתשובה.

יא. כל המזכה את הרבים - אין מספיקין בידו לעבור עברה, שלא יהו תלמידיו נוחלין את העולם, והוא יורד לשאול, שנגאמר (תהלים טז, י): "כי לא תעזב נפשי

בּוּדוּי - חוֹתֵם. וְצָרִיךְ לִפְרֹט אֶת הַחֲטָא;  
 דְּבָרֵי רַבֵּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת  
 לֵב, לֹא): "אֲנָא חֲטָא הָעֵם הַזֶּה חֲטָאָה  
 גְּדֹלָה" וְגו'. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵין צָרִיךְ,  
 אִם כֵּן, לְמַה נֶּאֱמַר "וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהֵי  
 זָהָב"? אֵלֶּא כִּף אֲמַר הַמָּקוֹם: מִי גֵרַם לָהֶם  
 שֶׁיַּעֲשׂוּ לָהֶם? אֱלֹהֵי זָהָב! - אֲנִי הוּא  
 שֶׁהַרְבִּיתִי לָהֶם זָהָב.

**טו.** דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹדָה עֲלֵיהֶן בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים  
 שֶׁעָבַר - אֵין צָרִיךְ לְהַתּוֹדוֹת עֲלֵיהֶן בְּיוֹם  
 הַכַּפּוּרִים הַבָּא, אֵלֶּא אִם כֵּן עָשָׂה כְּנִגְדָן,  
 עָבַר עֲלֵיהֶן - צָרִיךְ שִׁיתּוֹדֶה עֲלֵיהֶן, לֹא עָבַר  
 עֲלֵיהֶן וְהַתּוֹדָה עֲלֵיהֶן, עַל זֶה נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי  
 כו, יא): "כְּכֹלֵב שָׁב עַל קְאוּ" וְגו'. רַבִּי  
 אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הָרִי זֶה מְשַׁבַּח,  
 שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים נא, ה): "כִּי פִשְׁעֵי אָנֹכִי  
 אֲדַע" וְגו'. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן  
 אוֹמֵר: חֲמַר בְּשַׁעִיר שְׂאִין בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים,  
 וְחֲמַר בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים שְׂאִין בְּשַׁעִיר, שְׂוִים  
 מְכַפֵּר אֵלֶּא עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים. חֲמַר בְּשַׁעִיר  
 שֶׁהַשַּׁעִיר מְכַפֵּר מִיָּד, וְיוֹם הַכַּפּוּרִים עִם  
 חֲשֻׁכָה.

<p>31</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יט 19</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:01 שקיעה _____ 4:38 בבלי: בבא קמא נט • ירושלמי: שבת יח • תוספתא: שקלים א ב"ר: איוב טז-יז • רמב"ם: נערה בתולה א</p>
<p>1</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כ 20</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 4:38 בבלי: בבא קמא ס • ירושלמי: שבת יט • תוספתא: שקלים ב ב"ר: איוב יח-יט • רמב"ם: נערה בתולה ב</p>
<p>2</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כא 21</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 4:39 בבלי: בבא קמא סא • ירושלמי: שבת כ • תוספתא: שקלים ג ב"ר: איוב כ-כא • רמב"ם: נערה בתולה ג</p>
<p>3</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כב 22</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:02 שקיעה _____ 4:40 בבלי: בבא קמא סב • ירושלמי: שבת כא • תוספתא: יומא א ב"ר: איוב כב-כג • רמב"ם: שוטה א</p>
<p>4</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כג 23</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 4:41 בבלי: בבא קמא סג • ירושלמי: שבת כב • תוספתא: יומא ב ב"ר: איוב כד-כה • רמב"ם: שוטה ב</p>
<p>5</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כד 24</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 4:42 בבלי: בבא קמא סד • ירושלמי: שבת כג • תוספתא: יומא ג ב"ר: איוב כז-כח • רמב"ם: שוטה ג</p>
<p>6</p>	<p>שבת Shabbos</p>	<p>כה 25</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 4:43 בבלי: בבא קמא סה • ירושלמי: שבת כד • תוספתא: יומא ד ב"ר: איוב כח-כט • רמב"ם: שוטה ד</p>

מברכים חודש שבט המולד: דאנערשטאג צופרי 45 מינוט און 4 חלקים נאך 8

ווער עס איז א בעסן, א גערעגטער מענטש, איז א סימן אז ער האט לייב פֿבוד,  
און אפילו די מצות וואס ער טוט איז אויף נאר פאר פֿבוד.

(ספר המדות אות פעם סימן כ"ה)